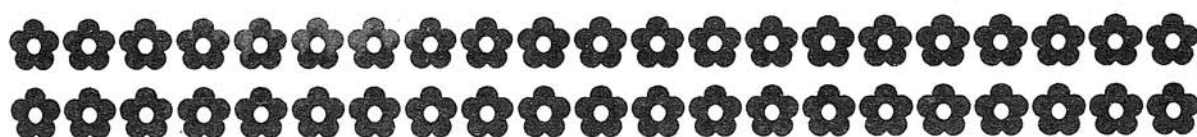

DR. SALGA ATTILA

ESZPERANTÓ NYELV

**KEZDŐ SZINTTŐL
AZ ÁLLAMILAG ELISMERT
NYELVVIZSGÁIG**

Eszperantó Nyelviskola, Debrecen

*****

Az eszperantó nyelv a többi idegen nyelvhez képest sokkal könnyebben elsajátítható, mert

- szókincse nemzetközi,**
- kiejtése fonetikus (ugyanúgy ejtjük a szavakat, ahogyan írjuk),**
- mindig az utolsó előtti szótagon van a hangsúly,**
- nyelvtana egyszerű és logikus,**
- hagyományos ragozások nincsenek,**
- szóképző rendszere igen fejlett,**
- dinamikusan fejlődő, ezért modern,**
- a szabályok alól nincsenek kivételek,**
- hasonlít az eddig tanult (indoeurópai) nyelvekhez.**

*****

Kilencedik javított kiadás

© Dr. Salga Attila

Minden jog fenntartva.

A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oktató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

*****

BEVEZETÉS

Annyi ember vagy, ahány nyelvet beszélsz – tartja a bölcs, de már megkopott mondás. Ha hiszünk ennek a bölcsességnek, akkor Magyarországon nem túl sokan érezhetik magukat „több embernek”, mert nemhogy idegen nyelveket nem beszélnek, hanem még anyanyelvüket sem használják helyesen, ízlésesen, árnyaltan.

Annyi ember lehetsz, amennyi akarsz, ha eszperantóul beszélsz – mondhatnák a nemzetközi nyelv hívei, mert ők valóban tolmács nélkül értenek szót amerikaival, afrikaival és európaival egyaránt.

Az egyetemes nyelv gondolata nagyon régi. Az ókorban a sumér, az akkád, a görög és a latin töltötte be ezt a szerepet, illetve a hódító ország és a meghódított területek nyelveinek keveréke biztosította az érintkezést a nemzetközi kereskedelemben. Időszámításunk kezdete óta több mint ezer mesterséges nyelv született meg merész gondolkodók agyában, közülük azonban csak az eszperantó állta ki az idők próbáját.

Ludwig Lazar Zamenhof (1859-1917) varsói szemorvos 1887. július 14-én, közel tizenöt évi előkészítő munka után jelentette meg a Lingvo Internacia (nemzetközi nyelv) című kiadványát, amellyel lerakta a nyelv alapjait. A Doktoro Esperanto (reménykedő doktor) álnevet választotta, mert maga sem hitt egészen a sikerben. Az apósa anyagi támogatásával kiadott művét megküldte a világ valamennyi neves tudósának, kiadójának, írójának, nyelvészének és a tudományos akadémiáknak. Ő maga is elcsodálkozott, amikor néhány hét múlva biztató és dicsérő leveleket kapott az új nemzetközi nyelven.

Az eszperantó szókincse az indoeurópai nyelveken (latin, francia, angol, német stb.) alapul, ezért megkönnyíti más nyelvek tanulását. A nemzetközi szavak és bizonyos nyelvtani elemek, szerkezetek hasonlósága, egybeesése miatt hídnnyelvként is emlegetik. Legfontosabb szabályai: kivételek nincsenek, mindent úgy ejtünk, ahogyan írunk (tehát fonetikus nyelv), és minden olyan szó, szó szerkezet, mondat helyesnek tekinthető, amelyet a szabályoknak megfelelően alkottak meg; hagyományos értelemben vett ragozása nincs, fejlett képzőrendszerével szinte korlátlan számban alkothatunk új szavakat, s ennek a szabálynak az alkalmazása olykor a szótár használatát is szükségtelemmé teheti.

Ezen a nyelven könyveket, folyóiratokat adnak ki, tudományos konferenciákat, találkozókat, nyári táborokat szerveznek. Barátokat lehet szerezni az interneten keresztül. Bárhol kedvezményesen üdülhetünk, ha előzetesen felvettük a kapcsolatot a helybeli eszperantistákkal.

AZ ÉN TÍZPARANCSOLATOM

TÍZSZER IGEN

Elbeszélgetek magammal

1. Akarod-e, hogy sikeres középfokú állami nyelvvizsgát tegyél eszperantó nyelvből?
2. Megteszel-e mindent annak érdekében, hogy rendszeresen és szorgalmasan készülhess az órákra?
3. Minden nap foglalkozol a nyelvvel legalább egy-két órát, ha kell többet?
4. Otthon mindig hangosan tanulsz, és ha főzöl, mosogatsz, barkácsolsz, akkor is ismétled a megtanult szavakat és mondatokat?
5. Ugye a legfontosabb teendőid között mindig a második helyre kerül az eszperantó tanulása, és a tévézésről is lemondasz a sikeres vizsgád érdekében?
6. A munkahelyeden mindig kéznél van az a 10-20 új szó, amit aznap megtanulsz?
7. Ha valamit nem értesz, megkérdesz és utána gyakorlod?
8. Ha az óráról hiányzol, másnap megtudod, mit vettetek, és a következő órára bepótolod?
9. Órán sohasem lesz kisebbségi érzésed, mert tudod, hogy képes vagy a tananyagot elsajátítani?
10. Ez a sikeres vizsga úgy kell neked, mint egy falat kenyér?

Isten (a férjem, a feleségem, Marika, Pisti stb.) engem úgy segítjen!

UNUA LEClONO ***** ELSŐ LECKE

Az eszperantó ábécé és kiejtés. A legegyszerűbb kérdések: Ki(k) ezek? Mi(k) ez(ek)? Ki(k) vagy(tok)? Mi(k) vagyunk? A főnév végződése egyes számban. A létige. A személyes névmások.

La alfabeto kaj la prononco. (Az ábécé és a kiejtés)

Csak az alábbi betűk írása és hangértéke tér el a magyartól:

Č = CS   A betűk neve az ábécében: a, bo, co, čo, do, e, fo,, go, ěo...
G = DZS   —————> Ezek az ún. kalapos betűk.
H = erős H (ritkán használatos)
J = ZS
S = S
S = SZ
A = rövid „Á” (mint például az angolban, a németben, az oroszban)
E = nem magyar „E” és nem „Ě”, hanem a kettő között, mint pl. az ETTEM szóban
Ů = rövid u (csak aũ, eũ, illetve -oũ hang- és betűkapcsolatokban: **Eũrope, aũto, aũgusto, hieraũ** (tegnap), **pouřpo** (hajótat)).

1. A szavakat ugyanúgy írjuk, ahogyan ejtjük, tehát a nyelv fonetikus: **doktoro**, **šoforo** – kiejtve és írott formában is.
2. A hangsúly mindig az utolsó előtti szótag magánhangzójára esik: **agronomo** (agronómus), **pianisto** (zongorista), **gardenistino** (kertészlány). Az **-aŭ**, **-eŭ** betű-, illetve hangkapcsolat félhangzót jelöl. A hangsúly helyének megállapításakor mindig az első betű, a domináns hang számít: **hieraŭ** (tegnap), **antaŭhieraŭ** (tegnapelőtt), **adiaŭo** (búcsúzás).

*****

KIU ESTAS TIU? (1)

KIO ESTAS TIO? (1)

*****

Tiu (3) estas (5) Ernesto (2).

Ĉi tio (3) estas (5) ĝirafa kaj (10) elefanta (2).

Tiu estas Nikolao Orlai.

KIU? / **KIO?**
ki? / mi?

Tio estas pingveno.

Tiu estas Adamo.

Tio estas la (7) fenestro.

Tiu estas Ladislao.

TIO **CI** **TIO**
tárgy; dolog
az (ez) ez

Tio estas floro kaj (10) teo.

Tiu estas Emeriko.

Tio estas krokodilo.

Tiu estas Francisko

az (ez) TIU
személy
TIU ÇI
ez

Tio estas la instruisto (6).

^Ci tiu (3) estas Maria.

^Ci tio (3) estas ^soforo.

^A
Ci tiu estas Eva.

Tio estas tablo kaj (10) fenestro.

Tiu estas Jozefo Homoki.

^
Ci tio estas la (7) tablo.

KIU ESTAS TIU?

KIO ESTAS TIO?

Tiu estas Elizabeta.

Tiu estas Bernadeta Erdei.

Ĉi tiu estas Erika Vitéz.

Tiu estas sinjoro Nagy.

Tiu estas sinjorino Eva.

Ĉi tiu estas doktoro Lendvai.

-AS

jelen idő

a főnév végződése

-O

Tio estas la tabulo.

Tio estas lernanto.

Tio estas la domo.

Tio estas la seĝo.

Tio estas radio.

Ĉi tio estas mapo.

KIU VI (4) ESTAS? ** SZEMÉLYES NÉVMÁSOK **

KIO VI ESTAS?

Mi (4) estas Karlo.

Mi estas Francisko.

Mi estas sinjorino (s-ino) Eva.

Mi estas Suzana.

KIU LI ESTAS?

Li estas sinjoro (s-ro) Iglói.

Li estas sinjoro Adamo.

Li estas fraŭlo (f-lo) Emeriko.

Li estas Johano.

KIU ŜI ESTAS?

Ŝi estas sinjorino Maria Papp.

Ŝi estas fraŭlino (f-ino) Barbara.

MI én

ön **VI** te

(ffi) **LI** ő

(nő) **ŜI** ő

(egyéb) ez **GI** az

NI mi

önök **VI** ti

ILI ők

Mi estas direktoro.

Mi estas ĵurnalisto.

Mi estas inĝenierino.

Mi estas lernantino (8).

KIO LI ESTAS?

Li estas instruisto.

Li estas doktoro (d-ro).

Li estas entreprenisto.

Li estas pensiulo (emerito).

KIO ŜI ESTAS?

Ŝi estas ĝardenistino.

Ŝi estas doktorino (d-ino).

Ŝi estas Elizabeta.

Ŝi estas Katarina.

KIO ĜI ESTAS?

Ĝi estas besto.

Ĝi estas elefanto.

IST foglalkozás

Ŝi estas senlaborulino.

Ŝi estas instruistino.

KIO ĜI ESTAS?

Ĝi estas tablo.

Ĝi estas objekto.

*****

ĈU...? *** KÉRDŐSZÓ NÉLKÜL *** JES, NE, NEK

Ĉu (9) Petro estas fraŭlo?

Ĉu Barbara estas persono?

Ĉu ŝi estas virino?

Ĉu vi estas Karlo?

Ĉu krokodilo estas besto?

Ĉu Eva estas studentino?

Ĉu tablo estas birdo?

Ĉu tio estas ŝranko?

Ĉu li estas Petro aŭ Paŭlo?

ĈU? vajon
-e
JES igen
NE nem

NEK... NEK
se(m)... se(m)...

Jes, (9) li estas fraŭlo.

Jes, ŝi estas persono.

Jes, ŝi estas virino.

Jes, mi estas Karlo.

Jes.

Ne, (9) ŝi estas instruistino.

Ne, ĝi estas objekto.

Ne, tio ne estas ŝranko.

Li estas nek (9) Petro, nek Paŭlo.

*****

ANKAŬ *** KAJ *** KAJ... KAJ...

Tio estas ŝranko kaj (10) tablo.

Tio estas direktoro kaj ŝoforo.

Ĉi tio estas ĝardenisto kaj mi.

Ankaŭ (10) Karlo estas lernanto.

Ankaŭ mi estas studento.

Ankaŭ krokodilo estas besto.

ANKAŬ

is, szintén

Ili estas Petro kaj (10) Paŭlo.

Ni estas Katarina kaj Elizabeta.

Vi estas Maria kaj Suzana.

Kaj (10) Petro estas knabo, kaj (10) Karlo estas knabo.

Kaj vi estas studento, kaj mi estas studento.

Kaj ĝirafa estas besto, kaj pingveno estas besto.

KAJ

és

KAJ... KAJ...

is... is...

GRAMATIKO ***** NYELVTAN

Egyes szavak után számok találhatók, amelyek arra utalnak, hogy egy új nyelvtani szabályt alkalmazunk. Ennek magyarázatára itt, a nyelvtani részben kerül sor.

A nemzetközi nyelv felépítése logikus, szabályrendszere egyszerű, kivételek nincsenek.

1. **EGYSZERŰ KÉRDÉSEK.** a) A *kiu ki* (kiuj kik) és a csak egyes számban használatos *kio* (mi, mik) közül az előbbivel személynevekre, az utóbbival tárgyra, foglalkozásra kérdezünk. *Kiu vi estas? Ki vagy? Mi estas Stefano. István vagyok. Kio estas tio? Mi (ez) az? Tio estas besto. Ez (egy) állat. Kio estas Aleksandro? Mi Sándor? Li estas instruisto. Ő tanár.* b) A *tiu* (ez, az) személyekre mutat rá: *Tiu estas Olga. Ez Olga. A tio* tárgyakra, dolgokra, foglalkozásra utal: *Tio estas kreto. Ez kréta. Tio estas instruisto. Ez tanár.* (A *tio, tiu* használatával kapcsolatban ld. a 3. pontot is.) c) Az egyszerű szavak táblázata a 142. oldalon olvasható.

2. **A FŐNÉV VÉGGZŐDÉSE.** A főnevek és a férfi keresztnévek **-o-ra** végződnek. A női keresztnévek végződése **-a**: *Ladislao László, Francisko Ferenc, betono, plafono, biologia, energio; Marta, Helena Ilona, Katarina Katalin.*

3. **A KÖZELÍTŐ SZÓCSKA.** A *ĉi* szócska közelre mutat. *Tio az, ez, ĉi tio (tio ĉi) ez.* A közelre és távolra mutató sokkal ritkábban használatos, mint a magyarban. Általában csak szembeállítás kifejezésekor: *Tio estas pingveno, kaj ĉi tio estas elefanto. Az pingvin, és ez elefánt.* Ugyanígy: *tiu az, ez, ĉi tiu ez; tie itt, ott, ĉi tie itt.* A *(ĉi) tio* nem használatos többes számban. A *tiu*-nak van többes száma és tárgyesete.

4. **A SZEMÉLYES NÉVMÁSOK.** a) A magyar nyelvben a személyes névmásokat viszonylag ritkán használjuk, mert az ige személyragja mindig utal a cselekvés végzőjének személyére (alanyára): *olvasok = én olvasok.* b) Az eszperantóban a szavaknak nincs nemük, de egyes szám harmadik személyben a személyes névmásoknak három alakjuk van:

mi én	ni mi
vi te, ön	vi ti, önök
li (férfi) ő	
ŝi (nő) ő	ili ők
ĝi (egyéb) ő, az	(oni) ők, az emberek, általános alany (ld. az 5. lecke 17. pontját!)

c) Ugyanígy, mint más indoeurópai nyelvekben (német, angol, orosz stb.) a már egyszer megnevezett alanyra (tárgyra) a következő mondatban általában személyes névmással utalunk. *Stefano estas ingeniero. Li ne estas ĝardenisto. Kio estas elefanto? Ĝi estas besto. István mérnök. (Ő) nem kertész. Mi az elefánt? (Az) állat.*

5. A LÉTIGE ÉS A JELEN IDŐ. a) *esti lenni*. Az eszperantó nyelvben mindig kiteszük a létigét (*van*), ha a mondatban valaminek a létezését állítjuk vagy tagadjuk. *Li estas Stefano. Ő István. Li ne estas Stefano. Ő nem István.* b) Az igeragozásban – így jelen időben is – mindig használjuk a megfelelő személyes névmást; elhagyjuk a főnévi igenév -i végződését, helyébe az -as végződést tesszük. *Mi estas... én vagyok, vi estas... te (ti) vagy(tok). Ili laboras. Ők dolgoznak.*

6. FOGLALKOZÁSOK. a) Képzője -ist: *ĵurnalisti újságíró, instruisto tanár, ĝardenisto kertész, laboristo munkás, pianisto zongorista, humoristo humorista, kuracisto orvos (gyógyító), futbolisto futballista, kemiisto kémikus, librotenisto könyvelő, entreprenisto vállalkozó.* b) Sok esetben külön (nemzetközi) szóval jelölik a foglalkozást: *studento (egyetemi, főiskolai) hallgató, inĝeniero mérnök, agronomo agronómus, direktoro igazgató, ŝoforo sofőr, doktoro orvos, soldato katona, piloto pilóta, policano rendőr, biologo biológus.* c) Saját, belső keletkezésű szóval is utalhatunk a foglalkozásra: *senlaborulo munkanélküli, lernanto tanuló.*

7. A HATÁROZOTT ÉS HATÁROZATLAN NÉVELŐ. a) A *la* a magyar határozott névelőnek (*a, az*) felel meg. *Tio estas la libro. Ez a könyv.* b) Határozatlan névelő (*egy*) az eszperantóban nincs. A főnév akkor határozatlan, amikor nincs előtte határozott névelő: *Ĉi tio estas tablo. Ez egy asztal. Li estas lernanto. Ő (egy) tanuló.*

8. NŐK ÉS NŐI FOGLALKOZÁSOK. Az -in képzővel jelöljük: *sinjoro úr, sinjorino asszony, ĵurnalisti újságíró, ĵurnalistino újságírónő, ĝardenisto kertész, ĝardenistino kertészlány, instruisto tanár, instruistino tanárnő.*

9. AZ ELDÖNTENDŐ KÉRDÉS. A *ĉu* (*vajon, -e*) jelentésű szócskát akkor használjuk, ha a kérdő mondatban nincs kérdőszó (pl. *kiu, kio*). Az ilyen eldöntendő kérdésre csak *jes* (*igen*) vagy *ne* (*nem*) lehet a válasz. A *ĉu* szócskát általában nem fordítjuk magyarra, mert a kérdést a kérdőmondat kérdő hanglejtésével, írásban pedig kérdőjellel jelöljük. Állhat a mondat végén is: *Tio estas besto, ĉu ne? Ez egy állat, igaz (valóban)?* b) A *nek... nek* páros tagadószo jelentése: *sem... sem...: Ĉu ĝi estas seĝo aŭ tablo? Ez szék vagy asztal? Tio estas nek seĝo, nek tablo. Tio estas tabulo. Ez sem szék, sem asztal. Ez tábla.* (Az eszperantó nyelvben egyszeres tagadás van, tehát a „*Tio ne estas nek seĝo...*” *Ez sem nem szék...* szerkezetű mondat nem helyes.)

10. IS (SZINTÉN), ÉS, IS... IS. a) Az eszperantó nyelvben az *is* (*szintén*) módosítószó – a magyarral ellentétben – az előtt a szó(csoport) előtt áll, amelyikre vonatkozik: *Ankaŭ vi estas lernanto. Te is tanuló vagy. Te szintén tanuló vagy.* b) A *kaj* jelentése és: *Tio estas direktoro kaj lernanto. Az egy igazgató és egy tanuló.* c) A *kaj... kaj...* jelentése *is... is*: *Kaj vi estas lernanto, kaj mi estas lernanto. Te is, én is tanulók vagyunk.*

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

I. TRADUKU! FORDÍTSA LE!

1. Ez egy pingvin.   2. Ez a pingvin és a krokodil.   3. Ő tanuló.
4. Te hallgató(nő) vagy.   5. Mi ez?   6. Ez egy asztal.   7. Ki ez?
8. Ő Miklós.   9. Ez egy madár (birdo).   10. Ez egy ablak.   11. Ki ez?
12. Ő Tóth úr.   13. Mária munkásnő, és én tanárnő vagyok.   14. Anna mérnök.
15. Péter orvos.   16. Barbara tanulólány?   17. Nem. Egyetemista.

II. RESPONDU LA DEMANDOJN! VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

1. Kiu estas lernanto?   2. Kio estas la pingveno?   3. Kio estas Ernesto?
4. Kiu li estas?   5. Kio ŝi estas?   6. Kio estas seĝo?
7. Kio estas tablo?   8. Kio estas Maria?   9. Kio li estas?
10. Kio vi estas?   11. Kiu vi estas?   12. Kio ĝi estas? (asztal)
13. Kio estas elefanto?   14. Kiu estas la ŝoforo?   15. Kio estas ĉi tio? (szék)

III. TRADUKU!

1. Mi estas ĵurnalista, kaj ŝi estas inĝenierino. 2. Anna estas lernantino, kaj Petro estas studento. 3. Tio estas ĝardeno, kaj ĉi tio estas domo. 4. Helena estas knabino, kaj Petro estas fraŭlo. 5. Elizabeta estas virino, kaj Francisko estas viro. 6. Li estas patro, kaj ŝi estas patrino. 7. Ili estas mapo, teo kaj seĝo. 8. Tio estas floro, kaj ĉi tio estas besto. 9. Tio estas radio kaj floro. 10. Adamo estas homo, kaj fenestro estas objekto. 11. Petro estas persono. 12. Pianisto estas profesio. 13. Tablo estas objekto. 14. Ĉi tio estas komputilo. 15. Mi estas virino kaj patrino. 16. Vi estas Paŭlo. 17. Vi estas viro kaj patro. 18. Vi estas fraŭlo. 19. Adamo estas viro, kaj Eva estas virino. 20. Ankaŭ krokodilo estas besto. 21. Kaj krokodilo estas besto, kaj pingveno estas besto. 22. Kaj Petro estas studento, kaj Paŭlo estas studento.

23. Ankaŭ vi estas studento. 24. Nek Barbara estas lernantino, nek Elizabeta estas lernantino. 25. Li estas senlaborulo. 26. Ĝi estas floro. 27. Tio estas ĝardeno. 28. Marina estas virino, kaj Paŭlo estas viro. 29. Nek Paŭlo, nek Emeriko estas ĝardenisto. 30. Fraŭlino Eva Nagy estas studentino, 31. Petro estas fraŭlo kaj studento. 32. Ernesto estas homo. 33. Nikolao estas ŝoforo.

IV. RESPONDU LA DEMANDOJN!

1. Ĉu vi estas Barbara? (Igen.) 2. Ĉu ŝi estas sinjorino? (Igen, ŝi asszony.) 3. Ĉu tio estas seĝo? (Nem, ez asztal.) 4. Ĉu ŝi estas Helena? (Nem, ŝi Mária.) 5. Ĉu Helena estas instruistino? (Sem Ilona, sem Barbara nem tanárnő.) 6. Ĉu ŝi estas lernantino? (Nem, ŝi hallgató.) 7. Ĉu Maria estas librotenistino? (Nem, ŝi nem könyvelő. Mária vállalkozó.) 8. Ĉu ankaŭ vi estas entreprenisto? (Igen, én is vállalkozó vagyok.) 9. Ĉu vi estas Petro? (Nem, én nem Péter vagyok. Én Ferenc vagyok.) 10. Ĉu Petro estas senlaborulo? (Nem, ŝi nem munkanélküli. Ő gépkocsivezető.)

V. EZ A SZÓJEGYZÉK NEM PÓTOLJA A SZÓTÁR HASZNÁLATÁT. ELLENŐRIZZE LE SZÓTUDÁSÁT! ÍRJA BE A MEGFELELŐ JELENTÉSEKET ÉS TANULJA MEG!

a, az (határozott névelő)
ki? mi?
ez az
mi vagyunk
lenni
Erzsébet
Ernő
Károly
Ádám
Ferenc
Miklós
Imre
Ilona
László
Zsuzsa
úr
anya
zsiráf
elefánt
virág
ablak
ember
tea számítógép
asztal

szék
rádió
tárgy
állat
férfi
apa
kisasszony (hajadon)
fiú
térkép
pingvin
ház
tábla és
én ő (ffi)
mi ti
ő (tárgy, állat)
te önök
ők ő (nő)
igazgató
újságíró
tanár(nő)
kertész(lány)
orvos
hallgató(nő)
mémők

tanuló(lány)
fiatalember
sofőr
zongorista
munkás
pilóta
katona
szó
vajon
vállalkozó
személy
rendőr
biológus
orvos (gyógyító)
futballista
kémikus
is, szintén
is... is
sem... sem
munkanélküli
nyugdíjas
könyvelő
vagy (kötőszó)
madár

DUA LECIONO ***** MÁSODIK LECKE

A főnév és a melléknév egyes és többes száma. A főnév és a melléknév egyeztetése többes számban. Egyszerű kérdések: Ki(k) ő(k)? Mi(k) ő(k)? Milyen(ek) ő(k)?

-A	-O	moderna knabo	-AJ	-OJ	modernaj knaboj
-O	-A	La tablo estas bruna.	-OJ	-AJ	La tabloj estas brunaj.

***** KIA LI (ŜI, ĜI) ESTAS? *****

PETRO ESTAS ALTA HOMO.

LA LIBRO ESTAS BONA.

Paŭlo estas moderna (1) knabo.

La kajero estas blanka (1).

Ŝi estas bela kaj eleganta.

-A -O

Ĝi estas pura objekto.

jelző és jelzett szó

Maria estas saĝa kaj inteligenta.

La ŝranko estas bruna.

Suzana estas bona knabino.

La nigra kafo estas forta.

Ernesto estas diligenta knabo.

-O -A

La teo estas dolĉa.

alany és állítmány szerepében

***** KIAJ VI (ILI) ESTAS? *****

LERNANTOJ, DILIGENTAJ LERNANTOJ – LERNANTOJ... BONAJ, DILIGENTAJ

Ni estas gajaj studentoj (2).

La floroj estas belaj (2).

Vi estas diligentaj studentoj (2).

La krajono kaj la kajero

többes számban

estas grandaj (2).

Ili estas talentaj doktoroj.

-AJ -OJ

La grandaj domoj estas grizaj.

Ni estas gajaj kaj sanaj.

-OJ -AJ

La tabloj estas flavaj.

Barbara kaj Petro estas gajaj.

Krokodilo kaj elefanto estas grandaj bestoj.

Sinjinorino Maria kaj sinjinorino Eva
estas inteligentaj kaj saĝaj.

Ni estas altaj kaj diligentaj.

Ili estas solaj.

Ni estas hungaraj lernantoj.

Tie (3) estas multaj homoj (1).

Tio estas multaj verdaj kraĵonoj.

Ni estas karaj kaj diligentaj.

Ili estas interesaj libroj.

Ĉi tie (3) la puloveroj kaj la
ĉemizoj estas verdaj.

Tie estas violaj floroj.

La maroj kaj la oceanoj
estas bluaj.

La libroj estas ruĝaj kaj violaj.

Ĉi tie estas kelkaj knaboj (1).

Ĉi tie estas kelkaj interesaj
lernantoj.

La libroj estas interesaj.

*****

GRAMATIKO

*****

1. A MELLÉKNÉV (JELZŐ). Végződése -a: gaja *vidám*, sana *egészséges*, granda *nagy*; dolĉa *kafo*, *édes kávé*, bela *floro* *szép virág*. A határozatlan számnevek is -a-ra végződnek: multa *sok*, malmulta *kevés*, kelka *néhány*. (Ld. még 28. old. 5. pont!) Ha darabra megszámlálható mennyiségekhez kapcsolódik, többes számban használatos (ld. 2. pont!): multaj libroj *sok könyv*, kelkaj brunaj objektoj *néhány barna tárgy*. (A teljes szabály ismeretéhez ld. még az 5. lecke nyelvtanának 12. pontját is!)

2. A TÖBBES SZÁM. a) Nyelvtani egyeztetés esetén a főnév (jelzett szó) és a melléknév (jelző) végződése -j: sanaj studentoj *egészséges hallgatók*, verdaj puloveroj *zöld pulóverek*. b) Az értelmi egyeztetés lényege: ha legalább két vagy több főnévről ugyanazt a tulajdonságot állítjuk, akkor az utóbbi többes számba kerül. Például: La kraĵono kaj la kajero estas flavaj (tb. szám). c) A **kiuj** többes számú alak helyes, de viszonylag ritkán használatos. A **kio** kérdőszónak és a **tio** mutató névmásnak nincs többes száma.

3. A KÖZELÍTŐ SZÓCSKA. A **ĉi** közelre mutató szócskát a **tie** (*itt, ott*) mellett ugyanúgy használjuk, mint a **ĉi** **tio** esetében (ld. az 1. lecke nyelvtanának 3. pontját!)

I. TRADUKU!

1. Ŝi estas sinjorino Eva. 2. Ŝi estas bela, eleganta, saĝa kaj gaja. 3. Li estas Petro.
4. Li estas diligenta, inteligenta, talenta kaj sana. 5. Tie estas pulovero. 6. Ĝi estas nigra. 7. Ĉi tie estas ĉemizo, ĝi estas blanka. 8. La verda tabulo estas pura. 9. Barbara estas alta knabino. 10. Tie la grandaj kaj altaj domoj estas grizaj. 11. Ĉi tie la libroj estas flavaj, violaj kaj bluaj. 12. La hungara flago (zászló) estas ruĝa-blanka-verda. 13. Ili estas diligentaj hungaraj studentoj. 14. Krokodilo kaj elefanto estas grandaj bestoj. 15. Tio estas floro. 16. Tio estas belaj floroj. 17. Petro kaj Eva estas talentaj. 18. Pingveno estas simpatia (szimpatikus) besto. 19. La muro estas blanka.

II. RESPONDU LA DEMANDOJN!

1. Kiaj estas la fenestro kaj la seĝo? (fehérek) 2. Ĉu vi estas diligenta? 3. Ĉu Petro estas eleganta? 4. Ĉu li estas studento? 5. Kiaj ni estas? 6. Kia ŝi estas? 7. Kia estas la ŝranko? 8. Kia estas la libro? (zöld). 9. Kio estas tio? (szék) 10. Kia estas la tablo? (barna). 11. Kia estas Suzana? (vidám) 12. Kiaj estas la teo kaj la kafo? (erős és édes). 13. Kiu li estas? 14. Kio li estas? 15. Kia li estas? 16. Ĉu Elizabeta estas gaja, talenta kaj inteligenta? 17. Kio estas tio? (egy nagy füzet). 18. Kio ili estas? (egy elefánt és egy pingvin). 19. Kia estas la muro? 20. Kiuj estas saĝaj? 21. Kia estas la tabulo? 22. Kiaj estas la maroj kaj la oceanoj? 23. Kia estas la krajono? 24. Kiaj estas la bananoj? 25. Kia estas la plumo? 26. Kia estas Petro? 27. Kio estas tio? (egy zöld ceruza) 28. Kiu ŝi estas? 29. Kio ŝi estas? 30. Kiaj ili estas? (vidámak, kedvesek, szimpatikusak és intelligensek)

III. TRADUKU!

Piros-fehér-zöld – ez a magyar zászló. A magányos ember nem vidám. Szorgalmas vagy. Egészségesek vagytok. Magyarok vagyunk. Milyen itt a könyv? Kék és fehér. Milyenek ott a könyvek? Lilák és szürkék. Kik okosak? Mária, Erzsébet és Imre okos(ak). Ez egy modern barna szekrény. Magas vagy? Igen, magas vagyok. Milyen a kávé? Fekete, erős és édes. Az ing fehér. A füzetek kékek és sárgák. Milyen ember az újságíró? Intelligens, modern és okos. Itt van (egy) anya. Milyen ő? Magas és elegáns asszony. Milyen apa van itt? Szimpatikus és okos. Milyenek vagytok ti? Vidámak és egészségesek. Ön vidám? Igen, vidám vagyok. Maguk is vidámak? Nem, nem vagyunk vidámak. Az elefánt egy nagy állat. Ezek szép virágok.

IV. EZ A SZÓJEGYZÉK NEM PÓTOLJA A SZÓTÁR HASZNÁLATÁT. ELLENŐRIZZE LE SZÓTUDÁSÁT! ÍRJA BE A MEGFELELŐ JELENTÉSEKET ÉS TANULJA MEG!

alta
bona
kia(j)
plumo
kajero
bela
saĝa
inteligenta
eleganta
pura
bruna
dolĉa
nigra

kafo
granda
krajono
griza
gaja
sana
diligenta
talenta
flava
ruĝa
blua
verda
viola
hungara

kara
ĉemizo
maro
flago
teo
simpatia
sola
multa
kelka
forta
libro
ŝranko
malmulta
muro

TRIA LECIONO ***** HARMADIK LECKE

A tárgyeset. A tárgyas igék. Válaszadás a „mit csinál(sz)?” kérdésre. Az ige jelen, múlt és jövő idejű alakjai. A főnévi igenév (mint az ige szótári alakja). A birtoklás kifejezése a HAVI (bírni) igével.
A felszólító mód. Előképző: GE-.

-AN	-ON	Mi rigardas interesan televidprogramon.
-AJN	-OJN	Li montras belajn florojn.

-AS Ŝi mangas bongustan ĉokoladon.	-IS Ŝi mangis bongustajn	
fruktojn.	-OS Ŝi mangos bongustajn	bananojn.

*****
KION VI FARAS (FARIS, FAROS)? MI LEGAS (LEGIS, LEGOS) LIBRON. MI LERNAS (LERNIS, LERNOS) ESPERANTON.
 *****

-AN -ON

a jelző és a jelzett szó
tárgyesetbe kerül (egyeztetés)

-AJN -OJN

a jelző és a jelzett szó többes
számba és tárgyesetbe kerül

Maria legas (2, 1) hungaran romanon.(2)

Ili legas (1, 2) interesajn novelojn.

Ŝi rigardas italan filmon.

Ili rigardas interesajn televidprogramojn.

-AS

jelen idő

-IS

múlt idő

-OS

jövő idő

Petro skribos (1) longan leteron.

Ni skribos (1) longajn leterojn.

Li instruas la Internacian Lingvon.

Ŝi instruas gravajn studobjektojn.

Maria studas romantikan poemon.

Ŝi studas romantikajn poemojn.

Mi lernis (1) belan poemon.

Ŝi lernis (1) Esperantajn vortojn.

Mi vidas verdan arbon.

Mi vidas verdajn arbojn.

Francisko trinkos (7) nigran kafon.

Ni trinkos (7) bongustan bieron.

Li manĝis bongustan ĉokoladon.

Paŭlo desegnas altan domon.

Ni aŭskultos belan muzikon.

Li trinkos (7) bongustajn trinkaĵojn.

Ili trinkis (7) bongustajn fruktosukojn.

Ili manĝis bongustajn fruktojn.

Li desegnas altajn, grizajn domojn.

Ni aŭskultos interesajn radioprogramojn.

*****

Ŝi rigardas lin.

Vi salutas min.

Mi salutas vin.

-N

tárgyeset

személyes névmások

Anna vidas ŝin.

Maria salutos ilin.

Ili salutis nin.

*****

KION (KIUN) VI HAVAS?

*****

birtokolni valamit (valakit)

HAVI + -N
tárgyeset

férfi(ak) és nő(k)

GE-

Elizabeta havas nigran puloveron (3).

Ladislao havas diligentan filon (5).

Marina havas simpatiajn avon kaj avinon.

Anna havas elegantan patriron.

Ŝi havis altan kuzinon. ← **-AN -ON**

Onklo Jozefo havas karan nepinon.

Mi havos brunan tablon.

Barbara havis grandan hundon.

Li ne havos ruĝan floron. **-AJN -OJN** →

Suzana havis hungaran flagon.

Ĉu vi havas verdan krajonon?

Jes, mi havas ĝin.

Ŝi havas blankajn ĉemizojn.

Li havas diskretajn gefilojn (4).

Karlo havas saĝajn geavojn.

Ŝi havas elegantajn gepatrojn.

Ili havas karajn gekuzojn.

Onklino Olga havas karajn genepojn.

Mi havos brunajn tablojn.

Ŝi havis grandajn hundojn.

Li ne havos ruĝajn rozojn.

Ŝi havis hungarajn librojn.

Ĉu vi havas verdajn kraĵojn?

Ne, mi ne havas ilin.

NI LERNU ESPERANTON DILIGENTE!

Petro, legu (8) la libron!

Lernu (8) Esperantajn vortojn diligente!

Ni demandu lin!

.U

Barbara aŭskultu bonan muzikon!

Ili desegnu nin!

felszólító mód

Ĉu mi skribu leteron?

Ne vi skribu leteron, sed Petro!

Anna kaj Maria trinku nigran kafon!

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO ***** NYELVTAN ÉS STILISZTIKA

1. **AZ IGERAGOZÁS.** Használjuk a megfelelő személyes névmást, majd hagyjuk el az ige főnévi igenévi alakjának -i végződését. Jelen időben -as, múlt időben -is, jövő időben -os a végződés. Mi rigardas amerikan filmon. *Egy amerikai filmet nézek.* Mi rigardis amerikan filmon. *Egy amerikai filmet néztem.* Mi rigardos amerikan filmon. *Egy amerikai filmet nézek.* (A magyarban gyakran jelen idővel fejezik ki a jövő időt is!) *Egy amerikai filmet fogok nézni. Majd megnézek egy amerikai filmet.*

2. **TÁRGYAS IGÉK** után tárgyesetet használunk. *Könyvet olvasok.* Mi legas libron. Vigyázzunk az egyeztetésre: Li legas interesa(j)n libro(j)n. *Érdekes könyv(ek)et olvas.* Az ellenőrző szójegyzékben a tárgyas igéket (T) betűvel jelöljük. Ha a magyartól eltérően az esperantóban az ige nem vonz tárgyesetet, (NT) jelzést használunk. (Ha a magyarban tárgyas ige mellett a *sokat* szó áll, az esperantóban ezt mindig határozószói alakkal fordítjuk: Li legas multe. *Sokat olvas.* Petro laboras tre multe. *Péter nagyon sokat dolgozik.*)

3. **A BIRTOKLÁS.** Valakinek, valaminek van valamije, valakije. a) Kifejezésének egyik formája a *havi* (*bir, birtokol valamit, valakit*) + -n, vagyis tárgyesetet vonz. Ili havas blujn ĉemizojn. *Kék ingek vannak.* Mi havas filon kaj filinon. *Van egy fiam és egy lányom.* b) Jelölhető birtokos névmásokkal (ld. az 5. lecke nyelvtanának 3., 4. pontját!). c) Kifejezhető a *de* előjárószóval (vö. 5. lecke nyelvtana 1. pont!) d) Valakihez, valamihez tartozik: *aparteni al...* (vö. 5. lecke nyelvtana 5. pont!).

4. **FÉRFIAK ÉS NŐK EGYÜTT.** A *ge-* előképző jelentése: fiúk, lányok, férfiak és nők együtt. Mi havas geamikojn. Ili estas geknaboj. *Vannak barátaim. Ők gyerekek.* Mi havas gepatrojn kaj gefilojn. *Vannak szüleim és gyermekeim.* Li havas gefratojn. *Vannak testvérei.* Magyarra nem lehet és nem mindig szükséges lefordítani a *ge-* előképző jelentését. Gyakran új jelentést kölcsönöz a szónak, amikor magyarra fordítjuk: gepatroj *szülők*, geïnstruistoj *tantestület*, geavoj *nagyszülők, nagypapák, nagymamák.*

5. **FIA– FIÚ.** A **filo** és a **filino** (*fia, lánya valakinek*) akkor használatos, ha a szöveg, a szituáció szülőkkel és a családdal kapcsolatos. A **knabo** és a **knabino** egyéb esetben. Mi havas diligentan filon. *Van egy szorgalmas fiam. Tie iras knabo. Ott megy egy fiú.* Ugyanígy: *gefiloj, geknaboj.*

6. **AZ IGE SZÓTÁRI ALAKJA.** A szótárban mindig az eszperantó ige szótári alakja, a főnévi igenév szerepel: *montri mutatni, instrui tanítani.* A magyar szótárírásban azonban a tárgyas ragozású egyes szám harmadik személyt használják (ez a szótő): *skribi ír, saluti üdvözl, köszönt.* Ne hibázzunk! A Li skribi leteron típusú nyelvtanilag helytelen mondat helyett a Li skribas leteron a helyes! Az **-as** végződés a jelen időt jelöli. A jegyzetben a főnévi igenév – főnévi igenév megfelelést használjuk, a szótárban azonban hagyományosan a magyar ige harmadik személye olvasható.

7. **INNŁ** A **trinki** tárgyas ige (T). A **drinki** nem tárgyas (NT) ige. Az utóbbi jelentése: *rendszeresen alkoholt fogyasztani, tívornyázni, részegeskedni.* *Drinki kiel funelo. Iszik, mint a kefekötő (gödény).* Szó szerint: *iszik, mint a tölcsér.* *Drinkajo szeszes ital, drinkejo italbolt,* (Erről ld. részletesebben a. 6. lecke nyelvtanának 5. és 10. pontját!)

8. **A FELSZÓLÍTÓ MÓD.** Képzése: elhagyjuk a főnévi igenév végződését (-i), és a helyébe az **-u** végződés kerül. a) A személyes névmásokat itt is használunk kell. Ha azonban a második személyű alany (vi) adunk utasítást, akkor a személyes névmás elmarad. *Ni legu! Olvassunk! Ili manĝu! Egyenek! Respondu! Válaszolj(on), feleljen(ek)! Demandu! Kérdezz(en), kérdezzetek!* b) Ha két cselekvést állítunk szembe egymással, akkor kitekintjük a **vi-t**. Ne vi skribu, sed li skribu! Ne te írj, hanem ő írjon!

*****

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

*****

I. TRADUKU!

Ĉi tie estas sinjoro Francisko Erdei. Li estas instruisto. Li instruas matematikon, biologion, historion kaj la hungaran lingvon. Li havas altajn gefilojn. Ĉu li havas gepatrojn? Jes, li havas gepatrojn. Ili estas inteligentaj, modernaj, saĝaj kaj sanaj. Ili estas gedoktoroj. Francisko estas diligenta, alta kaj gaja. Nun (most) li skribas interesan leteron. Hieraŭ (tegnap) li legis longan novelon. Morgaŭ (holnap) li legos hungaran romanon. Antaŭhieraŭ (tegnapelőtt) li manĝis torton, morgaŭ li manĝos ĉokoladon, postmorgaŭ (holnapután) li trinkos bieron. Hieraŭ li trinkis bongustan limonadon, morgaŭ li trinkos fortan nigran kafon.

Francisko havas filon. Li estas Petro. Li estas gaja kaj diligenta. Vespere (este) li rigardas interesajn televidprogramojn, aŭskultas radion kaj muzikon. Li havas nigran puloveron kaj blankan ĉemizon.

Francisko havas filinon. Ŝi estas Anna. Ŝi estas bela kaj bona. Ŝi lernas multe (so-
kat). Ŝi lernas la hungaran lingvon kaj literaturon (irodalmat), historion, fizikon,
kemion, biologion, la anglan lingvon, geografion (földrajzot) kaj komputteknikon. Ŝi
ofte (gyakran) skribas leterojn kaj bildkartojn (képeslapokat). Petro kaj Anna estas
bonaj gefratoj.

II. LEGU LAŬTE! OLVASSA HANGOSAN! ĈU VI KOMPRENAS LA TEKSTON? MEGÉRTI A SZÖ-
VEGET?

A) 1. Ernesto, Nikolao, Tomaso, Ladislao, Maria, Helena, Petro kaj Barbara estas
personoj. Ĝardenisto, instruisto, kemiisto, fizikisto, muzikisto, ŝoforo, laboristo,
sociallaboristo, socialpedagogo, entreprenisto, librotenisto, agronomo, studento,
lernanto, inĝeniero, direktoro, doktoro, piloto, soldato, ĵurnalisto, sportisto,
pianisto, policano kaj humuristo estas profesioj. 2. Krokodilo, pingveno, elefanto,
ĝirafa, tigro, leopardo, zebro, papago, kolibro, kanario, ŝakalo, kangurua,
rinocero, foko, rosmaro, antilopo kaj leono (oroszlán) estas bestoj. 3. Seĝo,
plafono, betono, fenestro, floro, domo, radio, televidilo (tv), krajono, kajero, plumo
(toll), ĉemizo, pantalono (nadrág) kaj pulovero estas objektoj.

B) 1. Legu la unuan lecionon! 2. Respondu la demandojn! 3. Ni legu! 4. Ŝi respondu!
5. Ili manĝu torton! 6. Maria trinku varman, dolĉan teon! 7. Ne vi trinku
limonadon, sed Petro trinku!

III. TRADUKU!

Péter egy magyar regényt olvas. Nagyon (tre) érdekes. Most (nun) Anna novellákat
olvas, tegnap verseket olvasott. Tegnap Imre tévét (tévéműsorokat) nézett. Holnap

Mária jó zenét hallgat. Tegnapelőtt Pál egy érdekes magyar filmet nézett. Holnap Erzsébet egy hosszú levelet fog írni. Gál úr fontos tantárgyakat tanít: magyar nyelv és irodalmat, történelmet és biológiát. Holnapután lerajzolja Máriát. Ma limonádét iszik és almát (pomo – tb. sz.-ban) eszik. Este (vespere) jó zenét hallgat. Eszperantó szavakat fogok tanulni. Látlak téged, te látsz engem. Iszol egy feketét? Nem, köszönöm (dankon; mi dankas). Hallgass jó zenét! Tegnap üdvözölt engem. (saluti + t.e. köszönni vkinek, danki + t.e. + t.e. v. pro előlj. megköszönni vkinek vmit, gratuli + t.e. + okaze de... gratulálni vkinek vmi alkalmából). Zöld ing volt rajta (li surhavis + tárgyeset). Van önnek szabad ideje? (libera tempo; bír-e...)? Károlynak van egy fekete macskája. A macska sokat (multe) eszik.

IV. KION VI VIDAS SUR LA BILDO? MIT LÁT A KÉPEN?

V. VORTARETO. KIS SZÓTÁR. ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJN! ÍRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT!

LERNU	ILIN!	TANULJA	MEGI
engem	vki fia	antilop	
téged	vki lánya	fóka	
őt (ffit)	vki gyermekei	kolibri	
minket (bennünket)	(fiúk és lányok)	kanári	
önöket	szülők	sokat	
bírní (van valamije) (T)	gyerekek	szabadidő	
nézni (T)	kutya	szabadidő(szabadság)	
érdekes	macska	libertempo	
mutatni (T)	gyümölcs	nagyszülők	
tévéműsor	banán	unokafivér	
olvasni (T)	kisfiú	unokanővér	
regény	kislány	nagymama	
novella	testvérek (fiú és lány)	nagyapa	
vers	testvérek (fiúk)	unoka (fiú)	
hosszú	testvérek (lányok)	(nagy)bácsi	
film	földrajz	(nagy)néni	
olasz	irodalom	kedves	
nemzetközi nyelv	magyar nyelv	de, hanem, azonban	
tanítani (T)	angol nyelv	iskolai szünet ferioj	
fontos	most	unokaöcs neve	
tantárgy	tegnap		
tanulmányozni (egyetemen)	holnap		
tanulni (T)	tegnapelőtt		
gyümölcsle	holnapután		
étel	ma		
ital	képeslap		
rozmár	nagyon		
inni (T)	oroszlán		
finom	kémikus		
sör	fizikus		
rajzolni (T)	zenész		
hallgatni (T)	rendőr		
zene	rinocérosz		
enni (T)	rozmár		
üdvözlölni (T)	kenguru		

KVARA LECIONO ***** NEGYEDIK LECKE

A [^]ŜATI *kedvel*, AMI *szeret*, VOLI *akar* és a DEZIRI *kíván* igék használata. A tő- és sorszámnevek. A sorszámnevek képzése. A velük kapcsolatos egyeztetések. A határozószó és használata. A feltételes mód jelen ideje. Táblázati szavak. Előképző: MAL-. Elöljárószók: EN, SUR, ĈE. A szórendről. Köszönések.

[^]ŜATI

Mi [^]Ŝatas legi kaj ekskursi. Mi [^]Ŝatas bestojn kaj florojn.

AMI

Barbara amas Petron. Mi amas [^]Ŝin. Li amas Marian.

*****
KION (1) VI [^]ŜATAS? **KION VI [^]ŜATAS FARI?**
 *****

[^]Generale mi [^]Ŝatas (2) tomatsupon.

Mi [^]Ŝatas (2) viziti teatron, kinejon, muzeon.

Ili [^]Ŝatas interesajn librojn.

Mi [^]Ŝatas legi interesajn librojn (8).

Anna [^]Ŝatos gajan Petron.

Jozefo [^]Ŝatas manĝi kaj trinki.

Emeriko [^]Ŝatas inteligentajn homojn (8).

Ĉu vi [^]Ŝatas rigardi filmojn?

Petro [^]Ŝatis matematikon.

Li [^]Ŝatas lerni matematikon.

*****
KIUN VI AMAS?
 *****

Mi havas edzon. Li estas Petro. Mi amas (2) lin. (Mi amas Petron.)

Mi havas edzinon. ^{Ŝi}Ŝi estas Erika. Mi amas [^]Ŝin. (Mi amas Erikan.)

Mi havas patriron. ^{Ŝi}Ŝi estas Katarina. Mi amas [^]Ŝin, kaj ^{Ŝi}Ŝi amas min.

Mi havas patron. Li estas Karlo. Mi amas lin, kaj ankaŭ li amas min.

^{Ĉu}Ĉu vi amas Paŭlon? Jes. Mi amas lin.

^{Ĉu}Ĉu vi amas Evan? Jes. Mi amas [^]Ŝin.

VOLI

Mi volas esti gaja. Mi volos ekskursi. ^ĈSi volis labori.

DEZIRI

Anna deziras esti gaja. Mi deziros legi. ^ĈSi deziris skribi.

KION VI VOLAS (DEZIRAS)?

KION VI VOLUS (DEZIRUS) FARI?

Mi volas (3) grandajn pomojn.

Mi volus (3) legi en la ^Ĉĉambro (7).

Mi volis malgrandan (5) hundon.

Mi volus havi malgrandan (5) hundon.

Ni deziris (3) flavajn kajerojn.

Ni dezirus (3) ^Ĉaĉeti flavajn kajerojn.

-E bele, bone, diligente, elegante, eminente, gaje; hodiaŭ, morgaŭ **-AŬ**

hogyan? hol?
KIEL? KIE?

hová? mikor?
KIEN? KIAM?

Tomaso lernas Esperanton tre diligente (4).

Barbara veturos vespere (4).

Maria laboras en la ^Ĉĉambro (7) rapide.

^ĈŜi sidis sur la benko (7) matene.

Maria iras en la ^Ĉĉambron (7) rapide.

Nun ^Ĉŝi sidiĝis sur la benkon (7).

Emeriko legas la tekston laŭte (8).

^ĈŜi laboras tage.

Maria parolas Esperante mallaŭte.

Ni dormas nokte.

-ba, -be (T) $\longleftrightarrow$ -ra, -re (T)
(hová? kien?)
EN **SUR**
vni felületén
-ban, -ben $\leftarrow$ (hol? kie?) $\rightarrow$ -on, -en, -ön

(hol? kie?; hogyan? kiel?)
(mikor? kiam?)
-E
határozószó

Ili aŭskultas la radion silente (8).

Mi ripozos nur printempe.

La lernantoj respondis la demandojn ^Ĉĝuste.

Li laboros nur somere.

La aŭtobuso iras malrapide.

Li lernos Esperanton aŭtune.

Suzana rakontas interese.

Ili ekskursos vintre.

Li kantis hungarajn kantojn tre gaje.

Ni dormis longe.

***** KION VI DIRAS? *** SALUTOJ *** KIAM VI DIRAS? *****

Bonan matenon! (3)

Mi diras matene. (4)

Bonan tagon!

-N

Vi diras tage.

Bonan vesperon!

tárgyeset

Li diras vespere.

Bonan nokton!

-E

Ni diras nokte (kaj vespere).

Saluton!

határozószó

Vi diras ĉe (7) renkontiĝo.

Ĝis (7) la revido!

Ĝis

ĈE

Mi diras ĉe (7) adiaŭo.

Bonan apetiton!

-nál, -nél

Mi diras, kiam vi manĝas.

Bonan vojaĝon!

Mi diras, kiam vi volas vojaĝi.

-I

-E

Lerni estas interese. Somere estas varme.

-E

-E

Kanti estas bone (4).

-E

Vintre estas malvarme (5).

Instrui estas interese.

határozószó

Nokte estas malhele.

*****
KIO? MI? KIA? MILYEN? KIEL? HOGYAN? KION VI FARAS? MIT CSINÁLSZ?
*****

helo – malhelo (5)

frue – malfrue KIAM? MIKOR?

lumo – mallumo (5)

MAL -

amiko – malamiko

a szó ellentéte

ordo – malordo

sano – malsano

interesa – malinteresa

agrable – malagrable

ĝoji – malĝoji (5)

feliĉa – malfeliĉa

varme – malvarme

konstrui – malkonstrui

diligenta – maldiligenta

trankvile – maltrankvile

pravi – malpravi

juna – maljuna

pure – malpure

ŝpari – malŝpari

saĝa – malsaĝa

saĝe – malsaĝe

ami – malami

MAL- paco –malpaco, bela –malbela, bele –malbele, esperi –malesperi

Sur la foto (7) mi vidas geamikojn. Ili havas multajn malamikojn.

Ili estas altaj, sed ni estas malaltaj.

Georgo legas laŭte, kaj Karlo legas mallaŭte.

Ŝi kantas bele. Li skribas malbele.

Nikolao malamas Roberton.

Marina esperas, sed Anna malesperas.

Ni pravas, sed vi malpravas.

MAL -
a szó ellentéte

SZÁMNEVEK

A tőszámnevet nem ragozzuk. Sorszámnev: **-A** Melléknévként ragozódik.

Tőszámnevek: 0 nulo, 1 unu, 2 du, 3 tri, 4 kvar, 5 kvin, 6 ses, 7 sep, 8 ok, 9 naŭ, 10 dek,

Sorszámnevek: nula, unua, dua, tria, kvara, kvina, sesa, sepa, oka, naŭa, deka,

Tőszámnevek: 11 dek unu, 12 dek du... 20 dudek, 21 dudek unu... 30 tridek,

Sorszámnevek: dek-unua, dek-dua... dudeka, dudek unua, trideka,

Tőszámnevek: 40 kvardek, 50 kvindek, 60 sesdek, 70 sepdek, 80 okdek,

Sorszámnevek: kvardeka, kvindeka, sesdeka, sepdeka, okdeka,

Tőszámnevek: 90 naŭdek, 100 cent, 101 cent unu... 200 ducent, 300 tricent,

Sorszámnevek: naŭdeka, centa, cent unua... ducenta, tricenta,

Tőszámnevek: 400 kvarcent, 500 kvincent, 600 sescent, 700 septcent, 800 okcent,

Sorszámnevek: kvarcenta, kvincenta, sescenta, septcenta, okcenta,

Tőszámnevek: 900 naŭcent, 1000 mil, 2000 dumil... 1 000 000 miliono

Sorszámnevek: naŭcenta, mila, dumila... miliona

KIOM DA ...J? HÁNY?

HÁNYADIK? KIOMA ...-O?

Kiom da personoj estas ĉi tie? (6)

Ĉi tie estas nur unu persono.

Ĉi tie estas tri lernantoj.

Kioma lernanto estas ĉi tie? (6)

Ĉi tie estas la unua lernanto.

Ĉi tie estas la tria lernanto.

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

1. A TÁBLÁZATI SZAVAK. Az ún. egyszerű szavak a jegyzet utolsó oldalán találhatók. Folyamatosan jelölje be azokat, melyeket már ismer: A **kiu, kio, kia, kiel, kiam, kiom(a), tio, tiel** és magyar jelentésük például kiszínezhető. A **ki...**-vel kezdődőkkel kérdezzünk, a **ti...** kezdetűek a rámutató szavak. Az előzőekre az utóbbiak válaszolnak. (A táblázatban vízszintesen ugyanazokat a végződéseket, függőlegesen ugyanazokat a szótöveket találjuk minden oszlopban. Logikusan felépített szerkezetük és jelentésük alapján minden oszlop alakjai könnyebben megjegyezhetők, mint a szavak külön-külön.)

2. KEDVELNI, SZERETNI. ĤATI, AMI. Az angol nyelvhez hasonlóan az esperantóban is két szóval fejezzük ki a szeretni szót. A **Ĥati** jelentése *kedvelni* (ang. *like*). Akkor használjuk, amikor kedvvel csinálunk valamit, kedvelünk valakit. Rendszeres, ismétlődő cselekvést fejez ki: Mi **Ĥatas** vin, **Ĉar** vi estas inteligenta. *Kedvellek (szeretlek), mert értelmes vagy.* Mi **Ĥatas** legi. *Szeretek olvasni.* Az **ami** (ang. *love*) jelentése: szeretettel, szerelemmel *szeretni* (általában emberekkel kapcsolatban használatos): Mi **amas** Petron, **Ĉar** li estas mia edzo. *Szeretem Pétert, mert ő a férjem.* Mi **Ĥatas** Paŭlon, **Ĉar** li estas mia amiko. *Kedvelem Pált, mert ő az én barátom.*

3. SZERETNI, AKARNI, KIVÁNNI. A FELTÉTELES MÓD JELEN IDEJE. a) A **Ĥati** és az **ami** állandóan tartó vagy ismétlődő cselekvés esetén használatos (ld. 2. pont). b) A **voli akarni** és a **deziri kívánni** igét egyszeri, konkrét esetben, *szeretni* jelentésben használjuk (felcserélhetők): Nun mi **volas** legi libron. *Most egy könyvet akarok (szeretnék) olvasni.* Morgaŭ mi **deziros** skribi leteron. *Holnap szeretnék levelet írni.* b) Ilyenkor mindkét igének használható a feltételes mód jelen idejű alakja is (képzője: -US): Nun mi **volus** legi libron. *Most szeretnék egy könyvet olvasni.* Morgaŭ mi **dezirus** skribi leteron. *Holnap levelet szeretnék írni.* A feltételes módú alakok udvariasabbak, mint az előzőek voltak. c) A *Jó napot kívánok!* típusú köszönések lerövidültek: Bonan matenon! *Jó reggelt!* Bonan tagon! *Jó napot!* Bonan vesperon! *Jó estét!* Bonan nokton! *Jó éjszakát!* Bonan apetiton! *Jó étvágyat!* Bonan vojaĝon! *Jó utat!* Saluton! *Üdvözlét! Szia!* A **Ĝis revido!** jelentése: *viszontlátásig* (**ĝis** -ig; bővebben ld. a 6. lecke nyelvtanának 3. pontját!). Az üdvözlésekhez, köszönésekhez sorolhatók még: Koran dankon. Nagyon köszönöm. Je via sano! Egészségedre!

4. A HATÁROZÓSZÓK. a) A **kie (hol), kiam (mikor), kiel (hogyan)** kérdésre válaszoló hely-, idő- és módhatározó(szó)k végződése -e. Mi estas hejme. *Otthon (ittthon) vagyok.* Li estas dekstre. *Ő jobbra van.* Anna estas maldekstre. *Anna balra van.* Mi ripozas ĝenerale somere, *Általában nyáron üdülök (szoktam üdülni).* Ili lernas Esperanton diligente. *Szorgalmasan tanulják az esperantót.* b) Mindkét nyelvben használatosak ilyen mondatok: Ripozo estas agraba. *A pihenés kellemes.* (A főnév alanyi és a melléknév állítmányi szerepben.) Ha azonban a mondatban nincs -o-ra végződő főnév

vagy személyes névmás, akkor állítmányként – a magyartól eltérően – határozószót használunk. Ripozi estas agrable. Pihenni (üdülni)-kellemes. Vintre estas malvarme. Télen hideg van. c) Néhány határozószó -aŭ végű: hodiaŭ *ma*, hieraŭ, *tegnap*, antaŭhieraŭ *tegnapelőtt*, morgaŭ *holnap*, postmorgaŭ *holnapután*, baldaŭ *hamarosan* stb. Egyszerű határozószók is vannak: nun *most*, tuj *azonnal*, rögtön.

5. AZ ELLENTÉT JELŐLÉSE. A mal- előképzővel a szavak logikai ellentétpárját (antonimáját) képezzük: paco *béke* – malpaco *békétlenség*, paca *békés* – malpaca *nem békés, békétlen*, pace *békésen* – malpace *békétlenül*, ĝoji *örülni* – malĝoji *szomorkodni*.

6. A TŐ- ÉS SORSZÁMNEVEK. a) Az utóbbiakat az előbbiekből a melléknév végződésével képezzük: unu – unua, du – dua. b) Az unu tőszámnevet nem használjuk az ilyen típusú mondatokban: Mi havas filon. Van egy fiam. Ĉi tie estas cent homoj. (Egy)száz ember van itt. Az egy (unu) tőszámnevet és a határozatlan névelőt (egy) ne tévesszük össze. Tio estas tablo. Ez (egy) asztal (határozatlan névelő, az eszperantóban nincs). Tio estas ne unu, sed du brunaj seĝoj. Ez nem egy (számnév), hanem két barna szék. c) A két (három...) szék típusú szó szerkezetekben a magyartól eltérően mind a melléknév, mind a főnév többes számba kerül. Ügyeljünk az egyeztetésre! Mi vidas du (tri) brunajn seĝojn. Két (három) barna széket látok. Csak a nulla és egy után áll egyes szám: Ĉi tie estas nur unu seĝo. Vi diris: ĉi tie estas kvar brunaj seĝoj. Itt csak egy szék van. Ōn azt mondta: itt négy barna szék van. d) A sorszámnevek után mindig egyes számot használunk (csak a legutolsó tagja -a végű!), mert a sok közül csak egyet jelölünk ki: Tie estas la tridek sesa bruna seĝo. Ott van a harminchatodik barna szék. e) A kiom da kérdés da szócskája azt fejezi ki, hogy mennyi az adott mennyiségből: Kiom da lernantoj estas ĉi tie? Hány tanuló van itt? (az osztályból, a csoportból, az iskolából stb.). Kiom da jaroj vi havas? Hány éves vagy? Mi havas 34 jarojn. 34 éves vagyok. Másképpen is: Kiom jara vi estas? Mi estas 34 jara. f) Helyiérték szerint minden tagot külön írunk kötőjel nélkül: mil naŭcent naŭdek ok(a). A 10 és 19 közötti sorszámnevek két tagja közé Zamenhof annak idején kötőjelet írt: dek-unua (11.), dek-tria (13.), dek-naŭa (19.). Ma már ezt a szabályt nem minden tankönyvben tanítják.

7. AZ ELŐLJÁRÓSZÓK. A magyar ragoknak (pl. -ban, -ben, -on, -en, -ön) és a névutóknak (mellett, fölött, alatt stb.) általában előljárószók felelnek meg. Mindig az előtt a szó(csoport) előtt állnak, amelyekre vonatkoznak. a) en -ban, -ben: Mi laboras en la urba muzeo, kaj li laboras en granda fabriko. Ĝen a városi múzeumban dolgozom, és ő egy nagy gyárban dolgozik. Nun mi estas en la varma ĉambro. Most a meleg szobában vagyok. b) sur -on, -en, -ön: Sur la malgranda tablo estas libroj kaj kajeroj. A kis asztalon könyvek és füzetek vannak. Sur la foto mi vidas du homojn. A fényképen két embert látok. Minden előljárószó után alanyesetet használunk. Vannak azonban olyanok, amelyek hová? (kien?) és hol? (kie?) kérdésre válaszolnak. Az en és a sur is ilyen. Irány esetén (hová?) tárgyesetet használunk: Mi iras en la ĉambron. Megyek a szobába. Mi estas en la ĉambro. A szobában vagyok. Mi metas la kajeron sur la tablon. A füzetet az asztalra teszem. La kajero estas sur la tablo. A

fizet: az asztalon van. Ez a kettősség érvényesül a között-közé, körül-köré, előtt-elé, mögött-mögé stb. esetében is. Azért, hogy ne keverjük a tárgy- és az alanyeset. használatát, egyelőre kerüljük a hová? irányultság kifejezését; -ba, -be, -ra, -re jelentésben – különösen földrajzi nevek esetén – használjuk az 5. lecke nyelvtanának 5. pontjában megadott al. előjárószt, amely mindig alanyesettel jár. c) Határozószók esetében is: centre közén (hol?), centren közére (hová?), dekstre jobbra (hol?), dekstren jobbra (hová?), hejme otthon (hol?), hejmen haza (hová?). d) Ĉe nál, -nél: Li sidas ĉe la granda tablo. A nagy asztalnál ül. La tablo estas ĉe la muro. Az asztal a falnál van. Ritkábban időhatározó kifejezésére is használatos: ĉe adiaŭo búcsúzásakor, ĉe renkontiĝo találkozáskor. (Részletesebben ld. a 6. lecke nyelvtanának 11. pontjában!) e) Ĝis -ig: Ĝis la revido! A viszontlátásra!

8. A SZÓRENDRŐL. a) A jelző általában jelzett szó előtt áll: Mi legas interesan libron. Érdekes könyvet olvasok. Ha hangsúlyozzuk a jelzőt, akkor állhat utána is: Mi legas libron interesan. Érdekes könyvet olvasok. Mi lernas interesan lingvon internacian. Egy érdekes nemzetközi nyelvet tanulok. b) A határozott névelő és az előjárószo az előtt a szó(csoport) eiőtt áll, amelyikre vonatkozik: La flava bluzo estas en la bruna ŝranko. A sárga blúz a barna szekrényben van. c) Alany – állítmány – határozó(szó): Eva kantas bele. Ĝeva ŝeĉpen enekel. Petro sidas sur la benko. Péter a padon ül. d) Alany – állítmány – tárgy: Petro legas libron. Péter könyvet olvas. e) Alany – állítmány – tárgy – határozószó: Li skribas leteron rapide. Gyorsan írja a levelet. f) Kiemelt határozó(szó) – alany – állítmány – tárgy – határozó(szó): Ĝenerale Emeriko legas librojn en la ĉambro. Imre általában a szobában szokott könyvet olvasni. g) A segédige és a főige egymás mellett áll: Mi ŝatas ripozi en mia ĉambro. Szeretek a szobámban pihenni. h) Tőmondatban alany – állítmány a sorrend: Petro legas. Li legas. Péter olvas. Ő olvas. i) Kérdőmondatban: Kiu vi estas? Kiu estas vi? Ĉu vi estas Petro? Ki vagy te? Ki vagy te? Péter vagy?

*****

GYAKORLATOK --- EKZERCOJ

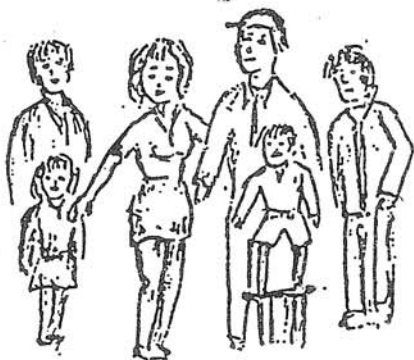
*****

I. TRADUKU!

Sur la bildo (foto) mi vidas du homojn, kiuj (akik) sidas sur benko, (egy padon) ĉe granda tablo en parko. Mi konas (ismerem) ilin. Ili estas Petro kaj Karlo. Petro ŝatas trinki malvarman limonadon, varman nigran kafon kaj fortan teon. Li malŝatas trinki viskion, konjakon, vodkon kaj brandon. Ofte (gyakran) li aŭskultas radion kaj rigardas televidprogramojn. Vespere tiel (így, úgy) li amuziĝas (szórakozik). Li havas grandan domon kun ĝardeno. Li havas edzinon kaj tri gefilojn. Andrea estas kvar jara, Nikolao estas ok jara, kaj Margareta havas dek tri jarojn. Sur la foto mi vidas alian homon, Frederikon, kiu sidas en la parko. Mi konas lin bone. Petro, Frederiko kaj mi estas

bonaj amikoj. Kiam ni estis malgrandaj knaboj, ni ĝatis trinki malvarman fruktosukon, kolaon kaj fruktan teon. Frederiko havas gepatrojn. Ili estas altaj, modernaj, sed malgajaj, ĉar (mert) li vizitas ilin malofte. Li ne havas liberan tempon. Li laboras tre multe en fabriko. Li havas edzinon, kiu laboras en urbodomo kiel administristino. Li havas du filinojn. Erika havas ok jarojn, kaj Eva havas dek jarojn. Ili vizitas lernejon en urbo Debrecen. Ili ŝatas la matematikon kaj la anglan lingvon. Ili lernas eminente, ĉar ili estas diligentaj. Frederiko ne havas gefratojn. Ili mortis en 1993 kaj 1995.

II. KION VI VIDAS SUR LA BILDO! MIT LÄT A KÉPEN?

III. RESPONDU LA DEMANDOJN!

1. Kiam vi diras <i>bonan tagon</i> ?	2. Kiam vi diras <i>bonan matenon</i> ?
3. Kiam vi diras <i>bonan vesperon</i> ?	4. Kiam vi diras <i>bonan nokton</i> ?
5. Kiam vi diras <i>saluton</i> ?	6. Kiam vi diras <i>ĝis revido</i> ?
7. Kiel kantas Petro?	8. Kiam vi ^ĉ ŝatas rigardi televidprogramojn?
9. ^Ĝ Generale kiam vi ripozas?	10. Kiam vi laboras?
11. Kiam vi ripozos morgaŭ?	12. ^Ĉ Ĉu vi laboras nokte?
13. Kion vi faras nokte?	14. Kion vi faras tage?
15. Kion vi diras tage?	16. Kiel vi salutas Petron tage?
17. Kion vi diras matene?	18. Kiel vi salutas Olgan matene?
19. Kion vi diras vespere?	20. Kiel vi salutas nin vespere?
21. Kiam vi diras <i>bonan vojaĝon</i> ?	22. Kiam vi diras <i>bonan apetiton</i> ?

IV. TRADUKU!

A)

Ēva kilencéves, magas kislány. Mária tízéves, alacsony kislány. Őket látom a képen. Vidámak, boldogok és kedvesek (kara). Évának vannak szülei. Péter egy nagy gyárban dolgozik mint mérnök. 36 éves modern férfi. Szeret dolgozni. Évának van édesanyja, aki könyvelő (librotenistino) a városházán (-ban!). Éva gyakran van otthon (hejme), szeret tévét nézni. Este általában zenét hallgat. Nappal sokat tanul. Szeret

levelet írni. Szépen énekel. Énekelni jó. Télen hideg van. Éva szeret érdekes könyveket olvasni. Kedveli a matematikát és a fizikát. Máriának csak (n^{ur}) édesanyja van. Erzsébet tanárnő, egy általános iskolában tanít. Nyáron nem dolgozik. Nyáron meleg van.

B)

12 nagy asztalt	a 3. zöld lámpa	10 érdekes könyv
az első szép virág	a huszadik kisfiút	4778
1999	2001	77.
három általános iskola	négy nagy múzeumot	987.
Hány virág van itt?	Hány fehér könyv van itt?	21
öt zöld könyvet	az ötödik zöld könyvet	4356.

C)

– Jó napot! – köszöntötte Péter Károlyt. – Ma nincs szabadidőm. Holnapután kirándulni fogok. Nagyon kellemes lesz Budapesten (-ben!).

– Jó napot! – mondta Károly. – Nincs szabadidőm, mé^(car)rt most házat épít^(nun)ek. Holnap is sokat dolgozom.

– Jó munkát!

– Köszönöm. Viszontlátásra!

V. ÍRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT! ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJNI TANULJA MEG!

általában, rendszerint
tomato
tomatsupo
látogatni (T)
általános iskola
általános iskolába jární
múzeum
színház
férj
feleség
alma
sokat
fabriko
en (előlj.)
sur (előlj.)
feliča
esperí
administristino
kiel
urbo
urbodomo
mal-
angla lingvo
morti
ĉar
ŝati (T)
ami (T)
deziri (T)
voli (T)
kanti (T)
Bonan matenon!
Bonan tagon!
Bonan vesperon!

Bonan nokton!
Saluton!
Ĝis (la) revido!
Ĉe adiaŭo
Bonan vojaĝon!
Jó étvágyat!

kirándulni
csinálni (T)
szoba
en la ĉambro
nagyon
hodiaŭ
morgaŭ
postmorgaŭ
hieraŭ
antaŭhieraŭ
boldog
agrabla
varme
facile
juna
konstrui (T)
malkonstrui (T)
diri (T)
paco
baldaŭ
dekstre
pravi
mi pravas
ŝpari (T)
malŝpari (T)
laŭte

dormi
éjszaka (fn.)
nappal
este (hat.szó)
reggel (fn.)
tavasszal
tavasz
nyáron
nyár
ősszel
ősz
télen
tél
helyesen, pontosan
csak
bildo
foto
autobuso
sur benko
en parko
ofte
kolao
amuzigi
év
fény

sötétség
rapida
nehezen
kedves
generala
hela
nun

viziti bazilemon áll. iskolába jární

**KÖNNYEBBEN,
LAZÁBBAN
TRÉFÁS
SZÓJEGYZÉK**

KRISTA	KRISZTUSI
VIOLA	LILA
PALMA	PÁLMÁS
-EMA	HAJLAMOS
GUSTI	ÍZLIK
PETI	KÉRNI
ROZA	RÓZSÁS
MARTA	MÁRCIUSI
JULIA	JÚLIUSI
AUGUSTA	AUGUSZTUSI
MAJA	MÁJUSI
VERA	IGAZI, VALÓDI
BLANKA	FEHÉR
AGI	CSELEKEDNI
SERENA	DERÜLT, TISZTA
TIMI	FÉLNI

**KÖNNYEBBEN,
LAZÁBBAN
TRÉFÁS
SZÓJEGYZÉK**

BELA	SZÉP
IRIS	Ó (EL)MENT
KLARA	VILÁGOS
MIKSA	KEVERT
MANO	KÉZ
LUI	BÉRELNI
HONTI	SZÉGYELLNI
MISA	TÉVES
-ADA	-GAT, -GET
BRUNO	BARNASÁG
BARBARA	BARBÁR
DEZIRI	KÍVÁNNI
ESTI	LENNI
LACI	ELFÁRADNI
ABELO	MÉH
ANGELO	ANGYAL

Nyolcadik javított kiadás
© Dr. Salga Attila

Minden jog fenntartva. A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oldató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

ELSŐ SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT

Mottó: Nemcsak azt kell tudni, amit megtanultunk, hanem azt is, amit nem.

Kérjük, hogy az alábbi feladatok megoldását ne otthon, hanem órán írja be a tanár felügyelete mellett. Szintidő: 30 perc. Megszerezhető pontszám: 80. Az ön-teljesítménye 48 pont elérése esetén megfelelő.

A)

I. Írja le betűkkel! (5 p.)

678

a 11. nagy házat

17 érdekes ember

a 2000.

1992

II. Írja be a szavak jelentését! (10) p.

magányos

okos

enni

lány(a valakinek)

fiútestvér

III. Egészítse ki! (10x0,5 p.) Minden újabb foglalkozás 0,5 pont.

Profesioj estas... (ide 10 foglalkozásnevet kell beírnia)

IV. Írja ide az eddig tanult táblázati szavakat és magyar jelentésüket! (Nem ragozott alakban!) 8-9 db = 4 pont.

V. Öt tetszés szerinti tárgyas igével írjon öt hibátlan mondatot! Legyen benne alany, állítmány és jelzős tárgy. (10 p.)

VI. Írja be a megfelelő végződéseket! (10 p.)

a) Hieraŭ mi leg... tri interes.... novel... b) Morgaŭ mi vizit.... la urb... teatr... c) Mi hav... .....patr..., ili estas alt... kaj inteligent....

VII. Írjon magáról és családjáról 15 mondatból álló összefüggő fogalmazást! Minden helyes mondatért 1 pont jár.

VIII. Fordítsa eszperantóra! (9 p.)

- a) Holnapután Péter lerajzolja Máriát.
- b) Este jó zenét fogok hallgatni.
- c) Pál fontos tantárgyakat tanít: magyar nyelvet és irodalmat, matematikát és biológiát.

IX. Fordítsa magyarra! (6 p.)

- a) Ili deziras ^Aaceti flavajn krajonojn.
- b) Kanti estas bone.
- c) ^AŜi estas kvar jara, sed li havas dek jarojn.

X. Az alábbi szavakból állítson össze egy-egy nyelvtanilag helyes mondatot! (Összesen kettőt.) (6 p.)

- a) Emeriko, kafo, kaj, forta, varma, malvarma ^Aŝati, limonado, trinki, nigra, teo.

- b) Urbo, Erika, en, viziti, Debrecen, lernejo.

Nyolcadik javított kiadás

© Dr. Salga Attila

Minden jog fenntartva. A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oktató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

ELSŐ SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT

Mottó: Nemcsak azt kell tudni, amit megtanultunk, hanem azt is, amit nem.

Kérjük, hogy az alábbi feladatok megoldását ne otthon, hanem órán írja be a tanár felügyelete mellett. Szintidő: 30 perc. Megszerezhető pontszám: 76. Az ön teljesítménye 46 pont elérése esetén megfelelő.

B)

I. Fordítsa magyarra! (9 p.)

- a) Kiam ni estis malgrandaj knaboj, ni ŝatis trinki malvarman limonadon.
- b) Li laboras tre multe en la fabriko.
- c) Ĉi tie estas nur unu bruna seĝo, ne du.

II. Fordítsa eszperantóra. (9 p.)

- a) A képen hét szép virágot látok.
- b) Ez a hetedik virág.
- c) Mária fontos tantárgyakat tanít: angol nyelvet, matematikát és fizikát.

III. Válassza ki a helyes megoldást! (3 p.)

- 1. Morgaŭ mi ..... ripozu kaj legi interesan libron.
  - a) dezirus
  - b) legos
  - c) ŝatos
  - d) amos
- 2. Mi ..... du .....
  - a) estas... hundoj
  - b) havas... hundoj
  - c) havi... hundojn
  - d) havas... hundojn
- 3. Vespere mi rigardis televidprogramojn. Ili estis tre...
  - a) interese kaj gaje
  - b) interesaj kaj gajaj
  - c) interesa kaj gaja
  - d) interesa kaj gaje

IV. Írja le betűkkel! (5 p.)

876

a' 17. nagy házat

50 érdekes ember

1848

ezredik

V. Írja be a szavak jelentését! (10 p.)

ceruza

füzet

finom

fia (valakinek)

úr

VI. Egészítse ki! (10x 0,5 p.) Minden újabb állatnév 0,5 pont.

Bestoj estas... (ide 10 állatnevet kell beírnia)

VII. Írja ide az eddig tanult táblázati szavakat és magyar jelentésüket.
(Nem ragozott alakban!) 8-9 db = 4 pont.

VIII. Öt tetszés szerinti tárgyias igével írjon öt hibátlan mondatot. Legyen benne alany, állítmány és jelzős tárgy. (10 p.)

IX. Az alábbi szavakból állítson össze egy-egy nyelvtanilag helyes mondatot! Vigyázat! Nem minden szót kell felhasználnia, viszont megfelelő alakba kell tennie! (6 p.)

a) agrable, ripozi, esti, la, bona

b) bona, diri, kiam, vi, tago, nokte

X. Írjon legkedvesebb barátjáról legalább 15 mondatból álló összefüggő fogalmazást! Minden helyes mondatért 1-1 pont jár. (15 p.)

KVINA LECIONO ***** ÖTÖDIK LECKE

A birtokos névmások. A birtokviszony és a birtokos szerkezet. Mennyiségi kifejezések. Az általános alany. Naptár. Az idő: évszakok, év, hónapok, napok, óra, perc. Melyik napon? Hányadika? Hányadikán? Hány órákor? Segédigék: DEVI, POVI. Utóképzők: -ON, -OP. Elöljárósók: AL, JE, PER, KUN.

KIES ESTAS TIU(J) LIBRO(J)?

MIA
enyém

VIA
tied

övé

LIA   **ŜIA**   **ĜIA**

NIA
mienk

VIA
tietek, ön(ök)é

saját **SIA**

ILIA
övék

Birtokos névmás névelő nélkül

Birtokos névmás névelővel

Tio estas mia (3) verda krajono.

Tiu libro (2) estas la (3) mia.

Tio estas mia (3) libro.

Tio estas la belaj floroj de Marta (1).

Tio estas la belaj floroj de via (3) ĝardeno.

Tiuj floroj (2) estas la viaj (3).

Tio estas la gajaj gefiloj de Andreo.

Tiuj gefiloj estas la liaj.

Tio estas liaj gajaj gefiloj.

Tio estas la diligenta filo de Monika (1).

Tio estas ŝia diligenta filo.

Tiu filo estas la ŝia.

Tio estas mia ĉambro. Ĝiaj muroj

estas blankaj.

Andreo amas siajn (4) gajajn gefilojn.

Andreo ŝatas ŝiajn (4) gajajn gefilojn.

Marta ŝatas siajn belajn florojn.

Marta ŝatas ŝiajn belajn florojn.

Nia filino havas inteligentajn geamikojn.

Via dolĉa teo estas bongusta.

Iliaj ĝardenoj havas bonan odoron.

TIU(J)

az a...
ez az...

DE

-nak a..., -nek a(z)...

-tól, -től

Ĉi tiu kato estas la nia.

Tiu hundo estas la via.

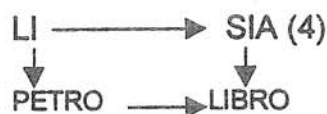
Tiuj ĝardenoj estas la iliaj.

La libroj apartenas al mia amiko (5).

Tiuj libroj apartenas al mia amiko (5).

Minden jog fenntartva. A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oktató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

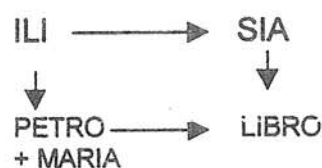
A BIRTOKOS NÉVMÁSOK HASZNÁLATA 3. SZEMÉLYBEN

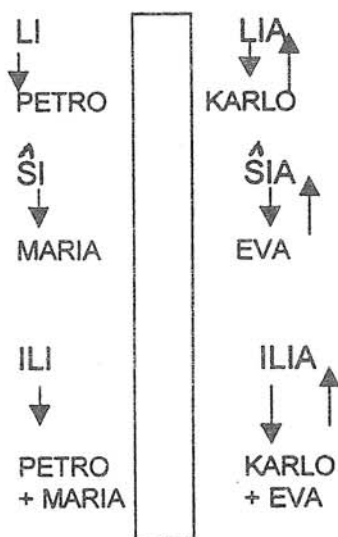
Li diras, ke SIA (4) libro estas nova.
↓
PETRO

Ŝi diras, ke SIA libro estas nova.
↓
MARIA

Ili diras, ke SIA libro estas nova.
↓
PETRO + MARIA

Li diras, ke LIA libro estas nova.
↓
PETRO   la libro de KARLO

Ŝi diras, ke ŜIA libro estas nova.
↓
MARIA   la libro de EVA

Ili diras, ke ILIA libro estas nova.
↓
PETRO + MARIA   la libro de KARLO kaj EVA

Petro estas fidela edzo, li amas SIAN edzinon. (PETRO ↔ EVA)

Ĉu Paŭlo amas lian edzinon aŭ la sian? (PAŬLO ↔ EVA? PAŬLO ↔ MARIA?)

Se li estas bona kaj fidela edzo, tiam li amas sian edzinon. (PAŬLO ↔ MARIA)

Lian edzinon li devas (6) nur ŝati. Ĉu li devas? Ne. Li povas ŝati ŝin. (PAŬLO ↔ EVA)

TEMPO. KALENDARO, JARO, SEZONOJ, MONATOJ, SEMAJNOJ, TAGOJ, HOROJ, MINUTOJ

Ni kalkulu!

Jaro havas 365 tagojn, 4 sezonojn, 12 monatojn, 52 semajnojn. Tagoj de la semajno estas lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato, dimanĉo. La unua sezono de la jaro estas printempo, la dua somero, la tria aŭtuno, la kvara vintro. Monatoj de la jaro estas januaro, februaro, marto, aprilo, majo, junio, julio, aŭgusto, septembro, oktobro, novembro, decembro. Printempaj monatoj estas: marto, aprilo, majo. Someraj monatoj estas: junio, julio, aŭgusto. Aŭtunaj monatoj estas: septembro, oktobro, novembro. Vintraj monatoj estas: decembro, januaro kaj februaro.

KIOMA HORO ESTAS?

JE KIOMA HORO?

Estas la unua (horo). (7)

Mi renkontiĝos kun (19) Anna je la unua (horo). (7)

Nun estas la dua kaj tridek

JE

Mi atentos vin je la dua kaj tridek

(la dua kaj duono). (7)

-kor

(je la dua kaj duono).

Post (8) kelkaj minutoj estos

Estu en la lernejo post kelkaj

la kvina (horo).

minutoj je la kvina horo!

Pasis la sesa kaj kvarono (7).

POST

Ni renkontiĝis kun (19) li, kiam pasis

múlva, után la sesa kaj kvarono.

Nun estas la deka kaj tri kvaronoj.

Mi renkontos lin je la deka kaj tri kvaronoj.

Nun estas precize la dua horo.

-ON

Mi estos tie precize je la unua.

törtészámnev (-d)

UNUE, DUE, TRIE

10+10=20

szorzáskor

Dek plus dek faras (10) dudek.

10-3=7

- OBL

Dek minus tri faras sep.

2x4=8

-szor, -szer, -ször

Duoble (10) kvar faras ok.

25:5=5

Dudek kvin dividite per (10) kvin faras kvin.

Ni renkontiĝis trifoje. (10)

FOJE

Háromszor (három alkalommal) találkoztunk.

Mi rigardis tiun filmon dufoje.

alkalommal

Kétszer láttam ezt a filmet.

Mi vizitis Italion kvinfoje. **-szor, -szer, -ször** Ötször jártam Olaszországban.

Petro diris, ke vi ekskursas nur foje-

Péter azt mondta, hogy csak olykor-olykor

foje.

kirándulsz.

PO TRI LIBROJ

Tie staris boteloj po du litroj (11).

Sur la tablo kuŝis libroj po tri (11).

La lernantoj staris po kvar.

Ni laboris nur po kvin horojn semajne.

La gastoj trinkis po du glasojn da vino (12).

Oni (17) havas sur la manoj kaj

Ili ricevis po tri pomojn.

egyenlő mennyiség

piedoj po kvin fingrojn, sume

PO
felosztó jelentés

dudek.

KVINOPE

- OP

Ni rigardis la filmon duope (7). **gyűjtőszámnév** Ili legis la libron triope (7).

Vi manĝis panon kun butero (19) kvarope.

En nia grupo ni estas kvinope.

Ni trinkis lakton triope.

Ili restu triope!

*****

MULTAJ PLUMOJ ---- MULTE DA AKVO ---- MALMULTE DA LIBERA TEMPO

*****

Ĉi tie loĝas multaj homoj. (12)	En nia ĝardeno kreskas kelkaj floroj. (12)
Hejme mi havas malmulte da sukero. (12)	Tie estas multe da akvo.
Donu al mi (5) malmulte da biero!	Mi volus trinki multe da limonado.
Mi havas malmulte da feliĉo.	Mi deziras al vi multe da ĝojo.
Li havas malmulte da libera tempo. (12)	Mi havas multe da laboro.

-E DA

-AJ -OJ

határozatlan mennyiségek, darabra nem számlálható*** darabra számolható

*****

KIU (13) TAGO ESTAS (ESTIS, ESTOS) ...?

*****

Hodiaŭ estas lundo, morgaŭ estos	Hodiaŭ estas sabato, hieraŭ estis
mardo, postmorgaŭ estos merkredo. melyik?	vendredo, antaŭhieraŭ estis
Hieraŭ estis dimanĉo, antaŭhieraŭ	Ĵaŭdo. Morgaŭ estos dimanĉo,
estis sabato. ki, aki, ami, amelyik, amely	postmorgaŭ estos lundo.

*****

KIAM?

-E ***** -AŬ

*****

Lunde (14) mi vizitos mian patrinon. Marde (14) mi lernos Esperanton. Merkrede mi parolos Esperante. Ĵaŭde mi legos interesan libron. Vendrede mi sunumos en nia ĝardeno. Sabate antaŭtagmeze mi skribos leteron. Dimanĉe posttagmeze ni havos gastojn. Sabate kaj dimanĉe mi ne laboras. Morgaŭ mi iros al (5) miaj geavoj. Postmorgaŭ mi donos torton al (5) ŝi. Nun mi veturas al Budapeŝto. Tuj ni iros al la montoj. Ŝi venos baldaŭ. Morgaŭ li veturos al niaj geamikoj.

***** KIOMA TAGO ESTAS (ESTIS, ESTOS)...? *****

Kioma tago (15) estas hodiaŭ?

Hodiaŭ estas la 3-a de julio.

Kioma tago (15) estis hieraŭ?

-A

Hieraŭ estis la 2-a de julio.

Kioma tago estos morgaŭ?

Morgaŭ estos la 4-a de julio.

Kioma tago estis antaŭhieraŭ?

Antaŭhieraŭ estis la 1-a de julio.

Kioma tago estos postmorgaŭ?

Postmorgaŭ estos la 5-a de julio.

***** KIOMAN TAGON? *****

-AN

-ON

Kioman tagon (16) ni ekskursos?

Ni ekskursos dimanĉe, do la 8-an de julio (16).

Kioman tagon vi vizitos viajn geamikojn?

Mi vizitos ilin la 26-an de julio.

Kiam vi naskiĝis?

Mi naskiĝis la 5-an de septembro 1978.

Kiam havas nomtagon la patro de Petro?

Li havas nomtagon la 7-an de januaro.

Kioman tagon vi veturos al Budapeŝto?

Mi veturos la 7-an de septembro.

Kioman tagon estos la koncerto?

Ĝi okazos la 10-an de marto.

**KIOM DA JAROJ (15)
VI HAVAS?**

HAVAS + -JN

**KIOM JARA ESTAS LI?
KIOM AĜA VI ESTAS?**

ESTAS + -A

Petro havas dudek tri jarojn (15).

La patro de Nikolao estas 55 jara (15).

La avino de mia amiko havas 67 jarojn.

-A Mia filino estas kvar jara.

Mi ne scias, kiom da jaroj vi havas.

Mi estas dudek tri jara.

Mia patrino havas 56 jarojn. **- JN**

Ŝi estas kvindek ses jara.

***** **ONI AŬDAS... ONI NOMBRAS... ONI DIRAS...** *****

ONI az emberek általános alany

Kiel oni (17) nombras Esperante? Oni (17) nombras: unu, du, tri... kaj tiel plu (ktp.)

Per (19) kio oni povas aŭdi? (18) Oni povas aŭdi per (19) oreloj. Kion oni diras?

Oni diras, ke morgaŭ estos bona vetero. Morgaŭ estos varme. Kion oni aŭskultas ĝenerale? Ĝenerale oni aŭskultas radion, kompaktan diskilon kaj magnetofonon.

Somere oni portas T-ĉemizojn. Kiam oni diras *bonan tagon*? Oni diras tage. Kion oni diras vespere? Vespere oni diras *bonan vesperon*. Sur la bildo oni vidas [oni povas vidi (18)] grandan parkon kun (19) altaj arboj. Somere oni diras ofte: estas tre varme.

***** **KUN NIA FAMILIO ***** PER NIA AŬTO** *****

társhatározó	KUN	-val,-vel	PER	eszközhatározó
Mi promenas kun (19) niaj gefiloj.				Per (19) kio oni veturas (vojaĝas) (20)? Oni
Mi iras kun Petro.				veturas-per aŭto(mobilo), aŭtobuso, trolebuso,
Helena renkontiĝis kun Petro.				tramo, vagonaro (trajno), taksio, motorciklo,
Maria lernas Esperanton kun Henriko.				biciklo, ŝipo, aviadilo (flugmaŝino,
Ĝenerale mi tagmanĝas kun mia edzino.				aeroplano), helikoptero kaj metroo.
Mi vespermanĝas kun mia filino.				Per kio oni skribas? Oni skribas per
Ŝi matenmanĝas panon kun butero.				kretoj, krajonoj kaj plumoj.
Mi vidas parkon kun arboj.				Mi laboras per miaj manoj.

Kelkaj homoj ŝatas rajdi. Ofte ni iras perpiede.(19)

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

1. **A BIRTOKVISZONY.** A magyar nyelvben elől áll a birtokos, utána a birtok: *Péter(nek a) könyve*. Az eszperantóban fordított a szórend, és előljárószót is használunk: **la libro de Petro**, la tagoj de la semajno (*a hét napjai*). *-tól, -től* jelentésben ld. 54. o. 3. pont!

2. **A RÁMUTATÁS, KIJELÖLÉS.** A *tiu, ĉi* tiu táblázati szó olyan konkrét, határozott főnév előtt áll, amelyet kiemelünk, amelyről már volt szó. Magyarul: *ez (az) a könyv – tiu (ĉi) libro*; *ez (az) mutató névmás, a névelő*; ragozott alakokban is: *abban a könyvben, ebben a házban*: *en tiu libro, en tiu ĉi domo*. Többes számban is használatos: *tiuj libroj, tiujn librojn*.

3. **A BIRTOKOS NÉVMÁSOK. A BIRTOKOS SZERKEZET.** a) A személyes névmásokból a melléknév *-a* végződésével képezzük: *mia enyém, via tied, lia, ŝia, ĝia övé, nia mienk, via tietek (öné, önöké), ilia övék*. A magyar nyelvben általában birtokos személyrag utal a birtokos személyére: *könyvem, könyved, könyvünk*. Ennek eszperantó megfelelői: *mia libro, via libro, nia libro*. b) Ha a magyarban nyomatékosítjuk (az *én* könyvem, a *te* könyved), akkor is ugyanígy, tehát határozott névelő nélkül fordítjuk. Fordított szórend esetén használjuk a névelőt. *A könyv az enyém*. *La libro estas la mia*. *Az én könyvem mia libro* nem tévesztendő össze az *én olvasok mi legas* igealakkal! A személyes névmások igelek előtt, a birtokos névmások névszók (melléknév, főnév, jelzős szerkezet) előtt állnak.

4. **ÖVÉ, SAJÁT.** Harmadik személyben (*Petro, li, ŝi, ĝi, ili*) a saját birtokot a *sia (saját)* birtokos névmással fejezzük ki: *Petro amas sian edzinon. Péter szereti a (saját) feleségét*. *Li amas sian edzinon. Szereti a (saját) feleségét*. *Ŝi amas sian edzon. Szereti a (saját) férjét*. A *Petro amas lian edzinon* mondat kiemelt birtokos névmása egy másik férfi feleségére utal. A *Ŝi amas ŝian edzon* birtokos névmása egy másik nő férjét jelöli.

5. **AZ „AL” ELŐLJÁRÓSZÓ.** Jelentései: a) *-hoz, -hez, -höz*: *Mi iras al Petro. Péterhez megyek*. b) *felé, -ba, -be (-ra, -re földrajzi nevek esetén; ha nagyobb távolságra utazunk, akkor használjuk)*: *Mi iras al la centro. A központ felé (a központba) megyek*. *Mi veturas al Budapeŝto (en Budapeŝton). Budapeŝtre utazom*. *Mi iras al urbo Debrecen. Debrecenbe megyek*. c) *-nak, -nek (résztes eset)*: *Mi skribas leteron al Maria. Máriának írok levelet*. *Li donas ĉokoladon al siaj gefiloj. Csokoládét ad a gyerekeinek*. d) Az *aparteni tartozni vmihez, vkihez* szintén al előljárószót vonz. Birtokviszony kifejezésére használjuk: *Tiu hundo apartenas al mi. = Tio estas mia hundo. Ez az én kutyám*.

6. **KELL, SZÜKSÉGES.** A magyartól eltérően a *devi* igeiként ragozódik: *mi devas, vi devas, li devas, ŝi devas, ĝi devas, ili devas*. *Ni devas lerni kaj legi multe Esperante. Sokat kell tanulnunk és olvasnunk eszperantóul*.

7. **AZ ÓRA KIFEJEZÉSE. TÖRTSZÁMNÉV. GYŰJTŐSZÁMNÉV. A „JE” ELŐLJÁRÓSZÓ.** a) **Kioma horo estas? Hány óra?** (Szó szerint: *hányadik óra van?*) *Estas la dua horo (a második) két óra van*. 10.20: *Estas la deka (horo) kaj dudek (minutoj)*. 10.30: *Estas la deka (horo) kaj tridek*

(estas la deka kaj duono – *fél tizenegy*). 6.15: Estas la sesa (horo) kaj kvarono. 10.45: Estas la deka kaj tri kvaronoj. *b) Je kioma horo? Hány órákor? Je la tria (horo) háromkor (három órákor).* Je la tria kaj dudek – 3.20-kor. (A je előjárószo használatos még néhány kifejezésben: je via sano! *egészségére!*, je feliĉo *szerencsére*, mi staras je via dispono *rendelkezésére állok*.) *c) A törtszámneveket az -on képzővel alkotjuk meg: duono fél, unu kvarono 1/4, du trionoj, 2/3, kvin sesonoj 5/6. c) Az -op képző azt jelöli, hányan végezték a cselekvést: Ni skribis la leteron kvarope. Négyen (négyesben) írtunk levelet. Ni iris duope al la urbo. Ketten mentünk a városba.*

8. MÚLVA. SZÁMÁRA, RÉSZÉRE, CÉLJÁBÓL. *a) A post előjárószo jelentése: után, múlva. Post la sesa horo hat óra után, post kelkaj tagoj néhány nap múlva. (Összetett szavak alkotórészeként is: postmorgaŭ holnapután, posttagmeze délután.) b) A por célhatározói jelentésű (számára, részére, céljából) előjárószt részletesebben ld. a 7. lecke nyelvtanának 4. pontjában!*

9. FELSOROLÁS. A töszámnevek határozószói alakját használjuk (-e): unue *először*, due *másodszor*, trie *harmadszor* stb.

10. ALAPMŰVELETEK. *a) Du plus kvar faras ses. A csinálni ige jelentése itt: egyenlő. b) Az -oble szorzóképző; -szor, -szer, -ször: sesoble, sepoble, okoble hatszor, hétszer, nyolcszor. (Megjegyzés: ez a képző csak szorzáskor használatos. Egyéb esetben: Mi vidis lin dufoje. Kétszer láttam őt. (Fojo = alkalom.) c) Dudek kvin dividite per kvin faras kvin. Huszonöt osztva öttel egyenlő öt(tel). Dividi osztani.*

11. A FELOSZTÓ JELENTÉS. Egyenlő mennyiség kifejezésére a po szócskát használjuk: Ili staris po kvar. *Négyesével álltak. La patrino donis al siaj filinoj po du pomojn. Az anya a lányainak két-két almát adott. Ĉi tie staras tri boteloj po du litroj. Három kétliteres üveg van itt.*

12. MENNYISÉG, SÚLY, MÉRTÉK. *a) A da (-ból, -ből) előjárószt valamilyen mértéket kifejező szó előtt használjuk (magyarra általában nem fordítjuk): glaso da teo egy pohár tea (eredeti jelentése: 'teából egy pohár'), botelo da ruĝa vino egy üveg vörös bor, du kilogramoj da pano két kiló kenyér. b) Határozatlan számnevek után, amikor a tárgyak, személyek, anyagok, elvont főnevek darabra nem számolhatók meg: multe da akvo sok víz, malmulte da libera tempo kevés szabad idő. c) Ha darabra megszámlálható mennyiségről van szó, többes számot használunk: Mi havas multajn hundojn. Sok kutyám van. Li havas kelkajn katojn. Néhány macskája van. d) Az -om végű táblázati szavak után is használatos a da szócska: Mi havas iom da tempo. Van valamennyi (egy kis) szabadidőm. Kiom da floroj estas ĉi tie? Hány virág van itt? Kiom da domoj, tiom da gustoj. Ahány ház, annyi szokás.*

13. MILYEN NAP VAN MA? Kiu tago estas hodiaŭ? Az eszperantóban ez a mondat azt jelenti, hogy melyik nap van ma (a hét közül), tehát főnévvel kell válaszolnunk. Hodiaŭ estas mardo. Ma kedd van. A Kia tago estas hodiaŭ? mondat kérdőszava alapján melléknévvel felelünk: Hodiaŭ estas bela tago. Ma szép nap(unk) van. Ugyanígy: Kiu libro estas ĉi tie? Ĉi tie estas la libro „Steloj de Eger”. Milyen könyv ez? Az Egri csillagok című könyv. Kia libro ĝi estas? Ĝi estas interesa. Milyen a könyv? Érdekes.

14. MIKOR? HÉTFŐN. A kiam? kérdésre -e végű szóval válaszolunk: lunde, marde, merkrede, ĵaŭde, vendrede, sabate, dimanĉe.

15. HÁNYADIKÁ? A DÁTUM KIFEJEZÉSE. ÉLETKOR. a) Fordított szórenddel: la (határozott névelő) dua (sorszámnev) de marto mil naŭcent naŭdek naŭ 1999. március 2-a. b) Kiom da jaroj vi havas? Kiom jara vi estas? Kiom aĝa estas vi? *Hány éves vagy? Mi havas dudek jarojn. Mi estas dudek jara. Húszéves vagyok.*

16. HÁNYADIKÁN? Kioman tagon? Kiom? *hány?*, kioma? *hányadik?* La sesan de majo. Könnyű megjegyezni, ha a magyarral hasonlítjuk össze: *másodika, harmadika, hatodika, nyolcadika* la dua, la tria, la sesa, la oka; *másodikán, harmadikán, hatodikán, nyolcadikán* la duan, la trian, la sesan, la okan. (Ez természetesen csak véletlen egybeesés.)

17. ÁLTALÁNOS ALANY. Az oni jelentése: *az emberek*, de legtöbbször külön nem fordítjuk magyarra. *Azt mondják, hogy holnap jó idő lesz.* (Nem lényeges, kik mondják.) Oni diras, ke morgaŭ estos bona vetero. *Hogyan számolnak eszperantóul (az emberek)? Hogyan számolunk eszperantóul?* Kiel oni nombras Esperante? Tehát akkor használjuk, amikor a mondatban nincs konkrét alany (személyes névmás).

18. TUD, -HAT, -HET. A povi segédige, utána főnévi igenév áll: Mi ne povas fari tion. *Nem tudom megcsinálni (nem csinálhatom meg).* Ĉu mi povas helpi al vi? *Segíthetek (neked)?* A povi akkor használatos, ha a körülmények megengednek, vagy nem tesznek lehetővé valamit, a scii tudni akkor, ha szellemi értelemben tudunk valamit. Kiu scias parkere la poemon „Libero kaj amo” de Petőfi? *Ki tudja fejből Petőfi Szabadság, szerelem című versét?*

19. ESZKÖZ ÉS TÁRS. a) A per előjárószo eszközhatározó, kifejezésére szolgál: Mi skribas per plumo. *Tollal írok.* Mi veturas per tramo. *Villamossal utazom.* Mi iras per piede (piedo láb). *Gyalog megyek.* b) A kun társhatározó jelölésére használatos: Mi lernas kun Petro. *Péterrel tanulok.* (Kune együtt.) Mi manĝis panon kun butero. *Vajas kenyeret ettem.* (A kenyérnek „társa” a vaj.) Mi renkontiĝis kun Eva. *Találkoztam Évával.* A másik *találkozni* ige tárgyesetet vonz: Mi renkontis Petron. (Ritkábban fordul elő.)

20. KIS ÉS NAGY TÁVOLSÁG. A veturi igét általában kisebb (országon belüli) távolság kifejezésekor használjuk. A vojaĝi jelentése: *hosszabb távolságra, külföldre utazni.* Morgaŭ mi veturos hejmen. *Holnap hazautazom.* Hodiaŭ mi veturos per aŭtobuso. *Ma busszal utazom.* Mi ŝatas vojaĝi. *Szeretek utazni.* Mi vojaĝas multe. *Sokat utazom.* Somere mi vojaĝis al Italio. *Nyáron Olaszországban jártam.*

KIAL VI LERNAS ESPERANTON? ESPERANTO, ESTAS FACILA, INTERESA KAJ SIMPLA LINGVO. ĜI HAVAS LOGIKAN GRAMATIKON. TAMEN MI DEVAS LERNI ĜIN MULTE KAJ DILIGENTE. MI DEVAS LERNI LA INTERNACIAN LINGVON POR HAVI DIPLOMON EN LA ALTLERNEJO (UNIVERSITATO), KIE MI STUDAS EN LA KVARA KURSO.

*****

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

*****

I. TRADUKU!

A) Itt vannak Mária szép virágai. Ezek a virágok az enyéme[^]ek. Ez a könyv Máriáé. István szereti a testvére[^]it. László 22 éves. Hány éves Márta? 28 éves. Mikor szület[^]ted? 1978. szeptember 5-én születtem. November 26-án lesz a születésnapom. Szeptember 12-én lesz Mária névnapja. Tavasszal szeretek sétálni a parkban. Nyáron szeretek úszni (na[^]gi). Ősszel szeretek almát enni. Szeretem a téli természetet (naturo). Április az év negyedik hónapja. Szerda a hét harmadik napja. A lányomnak intelligens barátai vannak. A kutya hűséges állat. Az asztalon hármasával voltak (feküdtek) a könyvek. A kezeinken és a lábainkon öt-öt ujjunk van, összesen húsz. A vendégek két-két pohár bort ittak. Hat óra tíz perc. Hány óra van most? Negyed hét. Hány órát dolgozol hetente? Negyvenet.

B) Az évnek 365 napja, 4 évszaka, 12 hónapja és 52 hete van. Az én barátaim legyenek diszkrétek és vidámak! Kétszer huszonkettő egyenlő negyvennégygel. Tíz-ből elveszünk hármat, marad hét. Húsz meg huszonkettő egyenlő negyvenkettővel. Egy óra múlva érkezem (veni). Legyél az iskolában néhány perc múlva! Kevés szabadidőm van. Háromszor találkoztak. Kedden kétszer látogattam meg a barátaimat.

II. ENSKRIBU FINAJOJNI! ÍRJA BE A VÉGZŐDÉSEKET!

A) Ni havas du grand..... hund..... Ili lo[^]g..... en ni.... ġarden..... Mi..... gefil..... tre šat..... ili..... Estās tiu.... hom..... , kiu..... ne šat..... hund..... Veršajne (valószínű) ili šat..... kat.....

B) Mi..... nom..... est..... Petr..... Ćiutag..... mi skrib..... leter..... al mi..... amik..... Ili lo[^]g..... en Budapešt..... Somer..... ili vizitos mi....., kaj ili help..... al mi mult.....

C) Je la du..... posttagmez..... mi vizitos mi..... geamik..... Ili lo[^]g..... en urbo Debrecen(o), sur (en) strat..... Piac, numero ses, etaĝo tri, loĝejo 9. Ili est..... tre

simpati..... Ofte ili aŭskult..... muzik..... Je la kvar..... hor..... ili rigard.....
 interes..... televidprogram....., kies titolo (cím) est.....: „Muziko en mi..... orel.....”

D) Oni diras, ke Johano ven..... morgaŭ je la sep..... horo. Li ripozis en Bulgario. Li
 baniĝis multe en la Nigr..... mar..... Li havas 16 jar..... (Li estas 16 jar.....) Morgaŭ li
 est..... gaj..... kaj feliĉ..... Kompreneble (természetesen) li ripoz..... kun si.....
 famili..... Lia.... familian..... (családtagok) estas fil....., patr....., patrin....., av..... kaj
 avin..... Ili rakont..... mult..... pri tiu ĉi ripoz..... en Bulgari.....

III. ELEKTU LA ĜUSTAJN SOLVOJN! VÁLASSZA KI A HELYES MEGOLDÁSOKAT!

1. Petro, Ladislao, Karlo, Paŭlo, Emeriko kaj Henriko iras .....

a) po kvar	b) duoble
c) po du	d) trio

2. Mi havas 43.....

a) jaro	b) jara
c) jaroj	d) jarojn

3. Mi.... amiko diris, ke je la du.... li vizitos min.

a) ...-n ...-n	b) ...-o ...-o
c) ...-a ...-a	d) ...-an ...-on

4. Oni havas ... mano... kaj piedo... po kvin fingro...

a) sur ....-j ....-j ....-jn	b) en ....-j ....-j ....-jn
c) sur ....-j ....-j ....-n	d) en ....-j ....-j ....-j

IV. PRISKRIBU LA BILDON! ÍRJON A KÉPRŐL!

V. ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJN! ÍRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT! LERNU ILIN! TANULJA MEG!

Andreo
dolča
kato
aparteni (al)
fidela
devi
ankaŭ (a kiemelt szó előtt)
aŭ (kötszó)
tiam
naĝi
mi devas
tempo
kalendaro
jaro
monato
tago
lundo
horo
mardo
merkredo
natturo
semajno
torto
ĵaŭdo
vendredo
sabato
dimanĉo
je kioma horo?
sezono
printempo
somero
aŭtuno
vintro
hieraŭ
antaŭhieraŭ
hodiaŭ
morgaŭ
postmorgaŭ
ĉokolado
altlernejo
lakto
aĝo

hundo
pasi lépni, elmúlni
odoro
diri (T)
minuto
kvarono
duono
tuj
renkontiĝi (kun)
renkonti (T)
pasi
post
poste
atendi (T)
diskreta
scivola
bezoni (T)
avo, avino
spiri (T)
pensi (pri)
po
glaso
da
dividi (T) (per)
mono
piedo(j)
fingro(j)
sume
nur
botelo
viziti (T)
sunumi
suno
gasto
antaŭtagmeze
posttagmeze
ĉiutage
ofico
kioma tago estas?

kompakta diskilo CD-leĵaŝzo

vetero
bonodoro
veni
nova
kioman tagon?
naskiĝi
nomtago
naskiĝtago
ekskursi
aŭdi (T)
aŭskulti (T)
kalkuli (T)
povi
orelo(j)
plumo
vetero
kaj tiel plu (ktp. = kotopo)
krajono
scii (T)
veturi (per)
vojaĝi (per)
matenmanĝi (T)
tagmanĝi (T)
vespermanĝi (T)
tramo
vagono
vagonaro, trajno
taksio
ŝipo
aŭtobuso
trolebuso
biciklo
motorciklo
aviadilo, flugmaŝino, aeroplano
helikoptero
do
suko
metroo
domo kun ĝardeno
bonodoro

Nyolcadik javított kiadás
© Dr. Salga Attila

Minden jog fenntartva. A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oktató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

SESA LECIO ***** HATODIK LECKE

Naplómból. A hét napjainak, a dátumnak, az igeidőknek, az óra kifejezésének gyakorlása. Elöljárósók: DE, ĜIS, EL, INTER, ĈE, PRI. Utóképzők: -EJ, -AN, -AR, -AD, -AJ. Előképző: BO-.

EL MIA TAGLIBRO

Antaŭhieraŭ estis lundo, la unua (la 1-a) de julio. La unuan de julio mi vizitis miajn kolegojn en Budapeŝto. Mi veturis per rapida vagonaro (1) (trajno). En la vagono mi legis libron de mia amiko, kies titolo estas „Kion ni faru en libera tempo?” Ĝi estis tre interesa. En la kupeo estis maljunaj geedzoj kun sia bruna hundo.

-AR

Mi interparoladis (2) pri (8) la temo de la libro kun mia gyűjtő képző (egynemű) amiko, Nikolao, kiu veturis kun mi. Kiam ni alvenis,

gyakorító képző **-AD** li veturis plu per tramo kaj metroo. Liaj gepatroj

-gat, -get, -kod(ik), -kőd(ik) ne atendis lin, ĉar ili estis malsanaj.

-nak a...

hely

-EJ

helyiség

-nek a(z)...

-tól, -től

DE

-ig

ĜIS

között

INTER

közé (T)

Hieraŭ estis mardo, la dua de julio. La duan de julio estis tre varme. Mi laboris de la oka ĝis la kvara horo (3). Mi havis tagmanĝan paŭzon inter la unua kaj la dua (4). Tiam mi tagmanĝis en la restoraciejo (10) „Amiko”. Mi manĝis gulaŝon kaj porkaĵon kun terpomaĵo (5). Ili estis tre bongustaj. Mi trinkis malvarman bieron. Poste (6) mi laboris tre multe. Vespere mi estis tre laca.

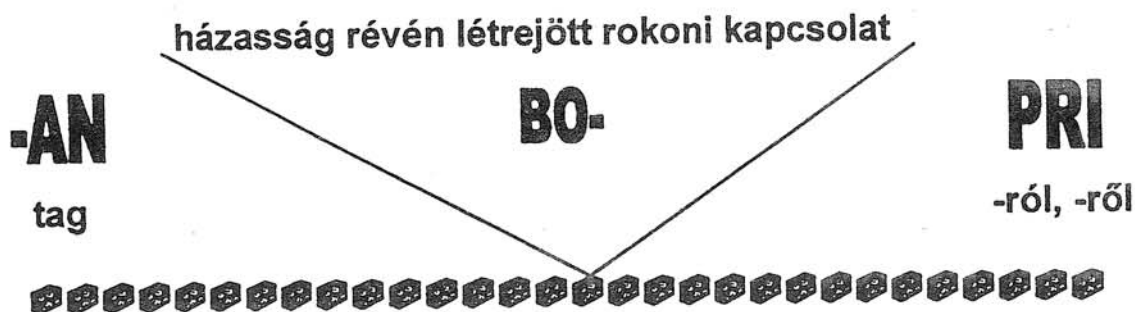

Hodiaŭ estas merkredo, la tria de julio. Nun mi skribas mian taglibron. Oni diras, ke hodiaŭ estos varma vetero. Estas antaŭtagmezo. Estas la dek-unua horo. Matene mi skribis leterojn, mi lernis Esperanton, kaj mi interparoladis (2) kun miaj geamikoj. Je la dek-dua horo mi tagmanĝos. Poste (6) mi devos labori multe (7) en mia laborejo (oficejo). Je la kvina horo mi promenos kun miaj familianoj. (9) Je la sepa horo miaj gepatroj (al)venos vespermanĝi. El (13) nia domo mi iros promeni je la oka kaj duono. Vespere mi legos gazetojn kaj ĵurnalojn.

-ból **EL** -ból

Morgaŭ estos ĵaŭdo, la kvara de julio. La kvaran de julio mi estos tute libera. Mi deziros ripozi aktive. Mi skribos bildkartojn al miaj amikoj, poste mi faros mian hejman taskon de Esperanto. Mi lernos novajn vortojn. Oni diras, ke Esperanto estas facila, logika, simpla kaj interesa lingvo, tamen oni devas lerni ĝin tre diligente. Mia bopatro (12) venos je la unua posttagmeze. Mi tre amas lin, ĉar li estas inteligenta, saĝa kaj moderna. Ni konversacios tre multe (7) pri (8) diversaj kulturaj temoj. Nin ne interesas politiko. Li interesiĝos pri mia laboro. Mi laboras en banko kiel librotenisto. Mi rakontos multe (7) pri (8) mia laboro. Je la kvara kaj tridek (je la kvara kaj duono) venos miaj gefiloj el la lernejo kun siaj (sam)klasanoj. (9) Ĝenerale ili ludas tie. Poste ili renkontiĝos kun klubanoj de Esperanto. Vespere mi legos interesan libron.

Postmorgaŭ estos vendredo, la kvina de julio. La kvinan de julio, vendrede mi matenmanĝos je la sepa kaj tridek (je la sepa kaj duono). Mi manĝos panon kun butero, kaj mi trinkos varman teon. Mi pensos pri mia edzino, ĉar ŝi havos ekzamenon en la universitato. Posttagmeze ŝi rakontos multe pri sia ekzameno. Ŝi havos ekzamenon ne sole, sed kun siaj (sam)kursanoj. (9) Vespere venos mia bopatrino, kiun mi malamas. Ŝi estas malalta, dika virino, kiu parolas tro multe. Ŝi ŝatas babiladi pri niaj familiaj problemoj. Imagu! Ŝi venos kun sia amikino, Katarina, kiu laboras en lernejo (bazlernejo) (10) en urbo Debrecen. Ankaŭ ŝi ŝatas babil(ad)i (2) ĉe (11) nia flava tablo en nia ĝardeno.

ĈE

Ofte ili demandadas (2) nin pri niaj familiaj aferoj.

-nál,-nél

Sabate estos la sesa de julio. La sesan de julio ni devos viziti miajn bogepatrojn. Ni tagmanĝos kune. Ni manĝos buljonon kaj porkaĵon kun terpomaĵo. (5) Ni renkontiĝos ĉe (11) ili je la dek-unua kaj kvardek kvin. Mia bopatro (12) havos nomtagon, kaj mia bopatrino havos naskiĝtagon. Ŝi naskiĝis la 7-an de julio 1949.

étel, ital

a cselekvés eredménye

konkrét dolog

-AJ

Dimanĉe estos la 7-a de julio. La sepan de julio mi ripozos en nia ĝardeno. Ni havas domon kun ĝardeno. Tie mi sunumos inter la deka kaj la dek-dua, poste ni tagmanĝos je la 12-a kaj 15 minutoj. Posttagmeze mi rigardos televidprogramon, la futbalmatĉon inter teamoj Juventus kaj Ajax. Mia edzino diris, ke ŝi vizitos sian amikino, Erikan. Mia filino, Eva, lernos la matematikon kaj la hungaran gramatikon.

Mia filo, kies nomo estas Petro, sunumos kun mi en nia ĝardeno. Posttagmeze li legos la libron „Steloj de Eger” de Géza Gárdonyi. Vespere ni rigardos televidprogramojn kune.

Rimarkoj: 1. La 10-an hejme ni akceptos gastojn. Mi ne devos labori. Je la sesa kaj duono alvenos niaj parencoj (kuzo, kuzino, bogefratoj) el la najbara urbo. 2. La 14-an posttagmeze mi laboros en nia ĝardeno. 3. La 15-an mi iros naĝi. 4. La 16-an mia filo havos naskiĝtagon. 5. La 17-an mia edzino ne laboros, ŝi havos ripoztagon. 6. Ni volus libertempi de la 22-a ĝis la 31-a de aŭgusto. Ni vizitos urbon Balatonfüred, kiu estas fama ripozejo, (10) kaj urbon Tokaj, kiu estas fama pri siaj vinoj.

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

- 1. GYŰJTŐKÉPZŐ.** Ha több azonos dolog egy nagyobb egységet alkot, az új szót az -ar utóképzővel jelöljük: *vagono vasúti kocsi – vagonaro vonat, arbo fa – arbaro erdő, klubano tag – klubanaro klubtagság, horo óra – horaro órarend.*
- 2. GYAKORÍTÓ, TARTÓS CSELEKVÉS.** Képzője: -ad; *sidadi űldögeľni, babiladi, konversaciadi, interparoladi beszélgetni, társalogni, iradi járkaľni, skribadi írogatni, promenadi sétáľgatni, legadi olvasgatni, lernadi tanulgatni, laboradi munkáľkodni.*
- 3. METTŐL MEDDIG? DE KIAM? ĜIS KIAM?** a) A de elöljárószót nemcsak birtokviszony jelölésére, hanem -tól, -től jelentésben is használjuk: *Li venas de la arbo. A fától jön. b) Ugyanígy időhatározó kifejezésére: de la sesa horo hat órától. A ĝis jelentése: -ig. Mi iras ĝis la lernejo. Az iskoláig megyek. Mi estos en la lernejo de la oka ĝis la dua horo. Nyolctól kettőig leszek az iskolában.*
- 4. KÖZÖTT, KÖZÉ.** a) Alanyesettel: között (hely- és időhatározó): *Mi staras inter alta arbo kaj flava benko. Egy magas fa és egy sárga pad között állok. Ni renkontiĝu inter la sesa kaj la sepa horo! Találkozunk hat és hét között! b) Tárgyesettel (hová? kien? kérdésre): közé: Ne iru inter la maŝinojn kaj la ŝrankojn! Ne menj be a gépek és a szekrények közé!*
- 5. ÉTEL-, ITALKÉPZŐ. KONKRÉT DOLOG. A CSELEKVÉS EREDMÉNYE.** Az -aĵ képző jelentései: a) (főtt, sült, süttött) étel: *porkaĵo disznóhús, bovaĵo marhahús, pomaĵo almafőzelék, terpomaĵo krumpliból készült étel, bakajaĵo sütemény; mangaĵo étel; b) ital: trinkaĵo, drinkaĵo szeszes*

ital, alkoholaĵo *alkoholos ital*; c) konkrét dolog: paperaĵo *egy darab papír*, aĵo *tárgy*, holmi, havaĵo *vagyon*, d) a cselekvés eredménye: skribaĵo *irat*, pentraĵo *festmény*, desegnaĵo *rajz*.

6. ELŐJÁRÓSZÓK ÖNÁLLÓ HASZNÁLATA HATÁROZÓSZÓKÉNT. Egyes előjárósók használatosak önállóan is (határozószói végződéssel): poste *azután*, kune *együtt*, ene *benn*, antaŭe *elől*.

7. SOKAT. MULTE. Ige mellett a „sokat” nem tárgyesetben, hanem határozószói alakban áll: Hieraŭ mi lernis multe. *Tegnap sokat tanultam*. Mia patro laboras multe. *Apám sokat dolgozik*.

8. -RÓL, -RŔL. Néhány elvont jelentésű ige vonzata pri: interparoli (konversacii, babili) pri *interesaj temoj* *beszélgetni érdekes témákról*, pensi pri vi *rád gondolni*, paroli pri la morgaŭa tago *beszélni a holnapi napról*, memori pri niaj parencoj *emlékezni a rokonainkra*, plori pri la problemoj *elsírni a problémákat*, zorgi pri la birdoj *gondoskodni a madarokról*, kanti pri la somero *énekelni a nyárról*, rakonti pri la lernado *mesélni a tanulásról* stb.

9. TAG. Az -an utóképző jelentése: tagja valaminek (nem kell minden esetben így fordítani): klubano *klubtag*, familiano *családtag*, (sam)klasano *osztálytárs*, (sam)kursano *évfolyamtárs*, ŝtatano *állampolgár*.

10. HELY, HELYISÉG. Az -ej képző a cselekvés, a tárgy helyét jelöli: lernejo *iskola*, klubejo *klubhelyiség*, manĝejo *étkezde*, restoraciejo *étterem* (helyiségre utalva; egyébként: restoracio), ripozejo *üdülőhely*, kuirejo *konyha*, aŭtejo *garázs* (garaĝo is!), hundejo *kutyaól*.

11. -NÁL, -NĚL. a) Helyhatározó jelölésére a ĉe előjárósó használatos: ĉe la bruna tablo *a barna asztalnál*, ĉe vi *nálatok*, ĉe nia domo *a házunknál*. b) Egyes időhatározói kifejezésekben: ĉe renkontiĝo *találkozáskor*, ĉe adiaŭo *búcsúzáskor*, ĉe la subiro de la suno *naplementekor*.

12. HÁZASSÁG ÚTJÁN LÉTREJÖTT ROKONNEVEK. Képzésükre a bo- előképzőt használjuk: patro, patrino – bopatro *após*, bopatrino *anyós*, miaj bogepatroj *apósomék*, *anyósomék*, frato, fratino – bofrato *sógor*, bofratino *sógornő*, miaj bogefratoj *sógoromék*; filo, filino – bofilo *vő*, bofilino *meny*, miaj bogefiloj *vejemék*, *menyemék*.

13.-BÓL, BŔL. Ilyen jelentésben az el előjárósó használatos: el nia ĉambro *szobánkból*, unu el niaj familianoj *az egyik családtagunk* (egy a családtagok közül). Mennyiségi kifejezésekben a da használatos.

Ld. 28. o. 6. e), 46. o. 12. a)!

OKAZE DE LA NOVA JARO (KRISTNASKO, PASKO, VIA NOMTAGO, NASKIĜTAGO) MI DEZIRAS AL VI ĈION BONAN – FORTAN SANON, MULTE DA FELIĈO KAJ ĜOJO.

AZ ÚJ ESZTENDŐ (KARÁCSONY, HÚSVÉT, NÉVNAPOD, SZÜLETÉSNAPOD) ALKALMÁBÓL MINDEN JÓT KÍVÁNOK – JÓ EGÉSZSÉGET, SOK BOLDOGSÁGOT ÉS ÖRÖMET.

*****

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

*****

I. SKRIBU TAGLIBRONI ÍRJON NAPLÓTI HASZNÁLJA A MÁR ISMERT KIFEJEZÉSEKET ÉS MONDATOKAT! HA SZÜKSÉGE VAN RÁ, A SZÓTÁRBÓL KERESSEN KI ÚJ SZAVAKAT. RAKONTU LA KUNTEKSTONI MONDJA EL A SZÖVEGET!

II..TRADUKU!

A) Azt mondják, hogy (ke) holnap meleg lesz. Kertes házunk van. A kertünkben fogok dolgozni. A feleségem nem lesz itthon (hejme), mert (ĉar) dolgoznia kell. Eszperantót fogok tanulni. Egykor megjön a fiam, és együtt ebédelünk. Délután háromtól hatig a kislányom a barátnőjével sétálni fog. Este fél nyolckor vacsorázunk, majd nézzük a tévét.

B) 10-én vendégeink lesznek, 15-én úszni megyek. Holnapután meglátogat Ernő, akivel együtt dolgozom. Szimpatikus és művelt férfi. Sokat beszélgetünk majd a családukról (tb. sz.), munkáinkról és a nőkről. Tegnap meglátogattam a fiam magyartanárát, aki Péter barátja. Ma a hét napjait tanultuk. Már (jam) tudunk (scii) eszperantóul számolni.

C) Ne gondold, hogy holnap elutazhatsz! Ez nem egyszerű (simpla) dolog. Sok munkám van. Nem tudok itthon maradni (resti). Ernő este hatkor jön, tehát (do) ötkor itthon leszek. Találkoznom kell vele, mert van egy nagy problémája. Ő az én kedves barátom, most is az ő könyvét olvasom. Ernő könyvei nagyon érdekesek.

III. RESPONDU LA DEMANDOJN!

Kioma tago estas hodiaŭ?

Kioma tago estos morgaŭ?

Kioman tagon ni ekskursos?

Kiam vi naskiĝis?

Kiam naskiĝis via patro?

Kiu tago estis hieraŭ?

Kiam naskiĝis via patrino?

Kiu tago estos postmorgaŭ?

Kiam vi ŝatas ripozi?

Kion vi faras, kiam vi ripozas?

Kun kiu vi veturos?

Kion vi faros morgaŭ?

Ĝenerale je kioma horo vi tagmanĝas?

Kiam vi matenmanĝis hodiaŭ?

Je kioma horo vi vespermanĝos?

Kion vi faros je la sepa vespere?

Kion oni povas fari dimanĉe?

Kun kiu vi ekskursis hieraŭ matene?

Kion vi tagmanĝis antaŭhieraŭ?

Kion vi trinkas ĝenerale?

Per kio oni aŭdas?

Pri kiu vi pensas nun?

Kié ez az érdekes könyv?

Válaszolj a kérdésekre!

Holnap délután négykor az iskolában leszek. Te is eljössz?

Július ötödikén a barátommal kirándulunk.

Reggel hétkor találkozunk.

Szeretek érdekes témákról beszélgetni, például (ekzemple) sportról, filmekről.

Szerdán vizsgám lesz.

Este meglátogat a barátnőm.

Rozália egy általános iskolában dolgozik, biológiát és kémiát tanít.

Holnapután új szavakat tanulok.

Holnap Istvánnak névnapja lesz.

Kedden délelőtt általában nem dolgozom. Ma este rádiót hallgatok.

Hány órakor jön Olga?

Reggel fél nyolckor.

Kettesével ette az almát (pomo).

Hármasával álltak az osztályban.

Minden nap nézem a tévét.

Tegnap nyolckor zenét hallgattam.

Mariának március 9-én lesz a születésnapja. Holnap délután levelet fogok írni.

Mivel utaznak az emberek? Vonattal, hajóval, autóval, taxival, autóbusszal, troli-
busszal, villamossal, kerékpárral, motorkerékpárral, repülővel és metróval.

Holnap találkozom az osztálytársaimmal.

Te is klubtag vagy?

V. ENSKRIBU FINAĴOJN KAJ PREPOZICIOJN! ĤRJA BE A VĖGZĖDĖSEKET ĖS AZ ELĖLJĀRĖ-SZĖKAT!

Morgaŭ est.... ĵaŭdo, la kvar.... de julio. La kvar..... de julio mi est.... tute libera, mi havos liber.... temp.... . Mi deziras ripozi aktive. Mi skrib.... bildkarto....., poste mi faros mian hejm..... task..... pri Esperanto. Mi lernos novaj..... vorto..... Mia bopatro venos je la unu.... posttagmeze. Mi tre ŝatas lin, ĉar li estas inteligenta, saĝa. Ni konversaci.... tre mult.... pri divers.... kultur... temoj. Ni... ne interesas la politiko. Li interesig^os ..... mia laboro. Mi labor.... en banko kiel librotenisto. Mi rakontos mult.... pri mia laboro. Je la kvara kaj tridek (je la kvar... kaj du.....) ven.... miaj gefiloj el la lernejo kun si.... (sam)klas..... Poste ili renkontig^os .... si... klub.... de Esperanto.

VI. ELEKTU LA ĜUSTAJN VORTPAROJN! VĀLASSZA KI A HELYES SZĖPĀROKAT, ĖS ĤRJA A SZAVAK FĖLĖ!

1. egyetemen, 2. fĖiskolĀn, 3. a folyosĖn, 4. BulgĀria Ės GĖrĖgorszĀg kĖzĖtt, 5. tanfolyamon, 6. űdűlĖhely(en), 7. sok cukor, 8. kevés szabadidĖ, 9. a hĀzbĖl, 10. a nagy asztalnĀl, 11. kĖt nagy fa kĖzĖ, 12. trolival utazni, 13. osztĀlytĀrsaimmal, 14. egĖszsĖgĖre!, 15. szerencsĖre, 16. űlĖsterem, 17. hĀzaspĀr, 18. ellenkezĖleg, 19. vĀrosi polgĀr, 20. ĀllampolgĀr, 21. konyha, 22. megĀllĖhely, 23. kĖmikus, 24. kisasszony, 25. az ĖsztĖndĭjrĖl, 26. kĖsĖ estig, 27. gyorsvonattal, 28. találkozĀskor, 29. bűcsűzĀskor, 30. azt mondjĀk, hogy ... 31. hĭres Ėtterem, 32. a nagy szobĀba

A) kemiisto, B) veturi per trolebuso, C) ĉe la granda tablo, Ĉ) el la domo, D) en universitato, E) je feliĉo, F) multe da sukero, G) male, Ĝ) en la koridoro, H) urbano, Ĥ) en la kurso, I) inter du grandajn arbojn, J) en altlernejo, Ĵ) inter Bulgario kaj Grekio (Greklando), K) (en) ripozejo, L) per rapidvagonaro, M) malmulte da libera tempo, N) haltejo, O) oni diras, ke..., P) kunsidejo, R) geedzoj, S) ŝtatano, Ŝ) kuirejo, T) fratilino, U) pri la stipendio, Ŭ) ĝis la malfrua vespero, V) ĉe renkontig^o, Z) ĉe adiaŭo, *kun miaj samklasanoj, **je via sano!, ***fama restoracio, ****en la grandan ĉambron

VII. VORTARETO. KIS SZÓTÁR. ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJNI! ÍRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT! LERNU ILIN! TANULJA MEG!

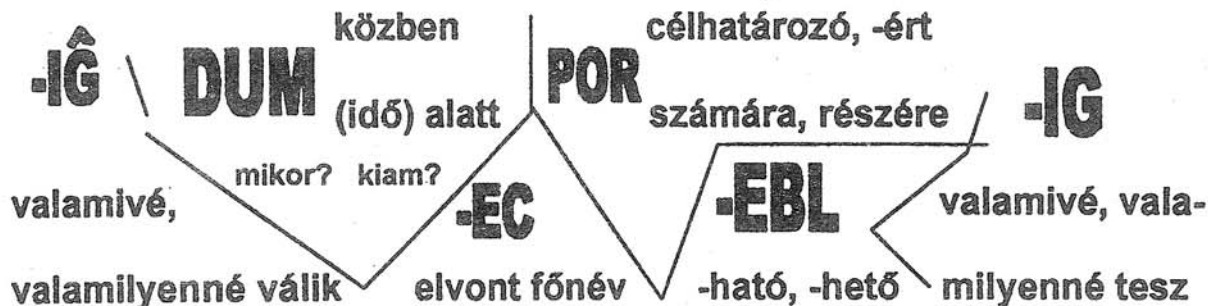
plu
titolo
gulaŝo
de
ĝis
multe
inter
paŭzo
porkaĵo
terpomo
terpomajo
bildkarto
laca
biero
familiano
klubano
poste
kurso
samklasano
ŝakludi
ugyanaz
tuta
interesi (T)
interesiĝi (pri)
rakonti (T)
lernejo
boato csónak
fama
ripozejo
librotenisto
inteligenta
konversacii (pri)
babiladi (pri)
ekzameno
buljono
hundejo
sole
afero
imagi (T)
naskiĝtago
nomtago
futbalmatĉo
stelo
kune
naĝi
kupeo
akcepti (T)
parenco
libertempi
koridoro
male
urbano
ŝtatano
stipendio
kunsidejo
haltejo
sukero
kuiŝi
kuiŝejo
je via sano!
Greklando, Grekio
je feliĉo
-ej

laborejo
oficejo
el
je
rimarki (T)
estu sana!
pri
en la kondoro
klasano
(sam)kursano
ĝenerale
je via sano
stari je dispono
ĉe la subiro de la suno
ripozejo
bo-
bopatro
bofilino
bofrato
állampolgár
gyorsvonattal
bájos
Görögország
konyha
garázs
olvasgatni
üldögelni
kutyaól
-ad
havaĵo
pomajo
terpomajo
porkaĵo
trinkaĵo
mangaĵo
pentraĵo
papaĵo
ĉe
vitro üveg
okulvitroj szemüveg
-ar
-an
elekti (T)
ĝusta
dika
bazlernejo
sukeraĵo
delikata
szomszéd
dolog (konkrét)
hamarosan
azonnal
jönni
tartozni vmihez
eltölteni (T)
vendég
üveg, palack
reggelizni (T)
mondani (T)
beszélni (T) pri
kíváncsi
illat
édes

Mi estas feliĉa viro,
ĉar mi havas
bonan, fidelan,
ĉarman, elegantan,
saĝan, intelligentan
edzinon. Ŝi helpas
al mi multe. Ankaŭ
mi helpas al ŝi. Ni
havas du gefilojn.
Petro kaj Maria
vizitas bazlernejon
en urbo Debrecen.
Ofte ni ekskursas,
futbalas, ŝakludas,
kartludas. Hejme ni
rigardas interesajn
televidprogramojn.
Ni interparoladas
multe pri diversaj
temoj.
Niaj najbaroj estas
simpatiaj. Ofte ni
vizitas ilin. Sabate
kaj dimanĉe ili
vizitadas nin.
Somere ni
ekskursos kune al
la Balatono. Ni
sunumos kaj
baniĝos multe.
Ankaŭ niaj
najbaroj havas
gefilojn. Petro,
Maria, Emeriko kaj
Erika estas bonaj
geamikoj. Ofte ili
ludas kune. Ili
estas tre feliĉaj.

SEPA LECIONO ***** HETEDIK LECKE

Mit lehet csinálni Debrecenben? Debrecenről és a magyarokról. Miért késél? Szobafoglalás. Előképző: EK-. Előjárósók: PRO, POR, DUM, ĆIRKAŮ. Utóképzők: -EBL, -EC, -IG, -IG, -UL, -IND.

A) KION ONI FARAS EN URBO DEBRECEN?

– Saluton! Mi venis el Germanio. Mi restos ĉi tie ĝis merkredo. Bonvolu diri (1), kie mi povus amuziĝi (2) en via urbo kaj en ĝia ĉirkaŭaĵo? (11)

– Mi rakontos al vi pri niaj eblecoj (5, 10). En la Granda Arbaro vizitu la strandon, kie oni povas sunumi, naĝi, do pasigi (2) la tempon tre agrable. En la Granda Arbaro vi povas promenadi kun viaj amikoj. Vizitu zoologian parkon! Tie estas krokodiloj, pingvenoj, elefantoj, ĝirafoj, tigroj, leopardoj, zebroj, papagoj, kolibroj, kanarioj, ŝakaloj, kanguruoj, rinoceroj, fokoj, rosmaroj, antilopoj, leonoj kaj tiel plu (ktp.). Vi povas danci, gustumi hungarajn manĝaĵojn kaj drinkaĵojn en diversaj restoracioj kaj noktaj amuzejoj. La Muzeo Déri reprezentas nian historion: Dolĉigu (2) vian vivon en la galerio, kie troviĝas famaj pentraĵoj de hungara pentristo Mihály Munkácsy. Per aŭto dum (3) tridek minutoj [ĉirkaŭ duonhoro (11)] vi povos atingi la stepon Hortobágy. Nepre rigardu la paŝtistan muzeon, diversajn ĉevalarojn kaj la ponton kun naŭ arkadoj! En urboj Hajdúszoboszló kaj Debrecen troviĝas kuracbanejoj. Vi povos ekskursi al la lagoj Vekeri kaj Fancsika.

– Koran dankon por (4) via bonkoreco (10). Ĉu mi povus viziti la Universitaton Lajos Kossuth?

körül, köré (T) ---- körülbelül

ĆIRKAŮ

– Kompreneble (nature). Nun ĝi nomiĝas Debrecena Universitato. Tie estas bela kaj granda botanika ĝardeno.

B) PRI URBO DEBRECEN KAJ LA HUNGAROJ

– Saluton, Karlo!

méltó

-IND

-UL

személy

– Saluton, Petro! Rakontu al mi, kie oni povas amuziĝi en via urbo?

– En nia urbo troviĝas granda parko. Ĝi nomiĝas Granda Arbaro. Tie oni povas promenadi, boati kaj rigardi zoologian ĝardenon. Vespere en la urbocentro vi povas aŭskulti koncertojn, rigardi teatraĵojn, filmojn. Vi povas danci en restoraciejoj. Estas eblecoj por rajdi. (4) Sur la strando vi povas sunumi kaj naĝi. Vojaĝoficoj organizas diversajn ekskursojn, kaj vi povas rigardi la vidindaĵojn (6) aŭ la ĉirkaŭaĵon de nia urbo. La Muzeo Déri funkcias de la 9-a ĝis la 5-a. Tie vi povas rigardi ekspoziciojn pri la historio de nia urbo. En galerio videblas grandiozaj pentraĵoj de Mihály Munkácsy.

– Ĝenerale kie amuziĝas la hungaroj?

– Tio dependas de la situacio. Nomtagojn kaj naskiĝtagojn ĝenerale ni festas hejme. Kelke da homoj vizitas restoraciojn. Ofte junuloj (7) dancas, vizitas diskotekojn. Eĉ ofte ili rigardas televidprogramojn. Ankaŭ maljunuloj (7) ŝatas rigardi interesajn televidprogramojn. Semajnfine kaj libertempe oni ekskursas, vizitas siajn parencojn kaj geamikojn.

*****

okhatározó

C) KIAL VI MALFRUIĜIS?

PRO

miatt, -ért

a cselekvés kezdete

EK-

– Kara Petro! Nun estas la unua kaj dudek. Vi havis tagmanĝan paŭzon ĝis la unua horo. Kie vi estis? Kial vi malfruiĝis al la renkontiĝo kun via kolego?

– Pardonu min! Mi malfruiĝis ne pro mia eraro (8). Bedaŭrinde (6) en la manĝejo ĉiam estas amaso da homoj. Mi devas atendi tre multe. Mi aŭdis, ke de la sekvonta semajno tie eklaboros (9) nova servistino, kiu povos rapidigi la tagmanĝon.

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

1. LEGYEN SZÍVES! Az eszperantóban gyakran használatos a **bonvoli** ige felszólító módja *legyen szíves, kérem, tessék* jelentésben; bona jó, voli akarni. Utána főnévi igenevet használunk: Bonvolu legi! *Tessék olvasni!* Bonvolu diri al mia amikino, ke mi atendos ŝin je la sesa horo. *Kérem, mondja meg a barátnőmnek, hogy hat órákor várni fogom.* Ha a bonvolu után írásban vesszőt teszünk, beszédben szünetet tartunk, akkor a főnévi igenév helyett felszólító módú igét használunk: Bonvolu, legu laŭte! *Kérem, olvassa hangosan!*

2. VALAMIVÉ LENNI, VALAMIVÉ TENNI. a) A valamivé, valamilyenné válik képzője **-ig**: bonigi *javulni*, beligi *szépülni*, verdiĝi *zöldellni*, liberiĝi *felszabadulni*. A magyar nyelvszemléletben ez a meghatározás nem érvényesül következetesen: sidiĝi *leülni*, montriĝi *megmutatkozni*, kideriĝi, baniĝi *fürödni*, ekzameniĝi *vizsgázni*, amuziĝi *szórakozni*, enbusiĝi *buszra szállni*, elbusiĝi *leszállni a buszról*, entramiĝi *villamosra szállni*, eltramiĝi *leszállni a villamosról*, enlitiĝi *lefeküdni (aludni)*, ellitiĝi *felkelni* (nem tárgyas igék). b) A valamivé, valamilyenné tesz jelentés **-ig** képzője általában a magyar műveltetésnek felel meg (**-tat, -tet, -ít**): respondiĝi *feleltetni*, legigi *olvastatni*, paroligi *beszéltetni*, bonigi *javítani*, beligi *szépíteni*, doliĝi *édesíteni*, liberiĝi *felszabadítani*, purigi *takarítani* (mindig tárgyas igék!)

3. IDŐ ALATT. DUM. Dum tri semajnoj mi lernis multe. *Három hét alatt sokat tanultam.* Dum mangado venas la apetito. *Évés közben jön meg az étvágy.* (Csak időhatározói viszony kifejezésére. Helyhatározó *alatt* jelentésben: **sub**; ld. a 8. lecke nyelvtanának 1. pontját!)

4. SZÁMÁRA, RÉSZÉRE, CÉLJÁBÓL. CÉLHATÁROZÓ. Néhány kifejezés és mondat a **por** előjárószóval: labori por nia familio *dolgozni a családjáért*; glaso, kiun oni uzas por vino *egy pohár, amelyet bor számára használnak (borospohár)*; ili invitis lin por kanti *énekelni hívták*; aĉeti teon por ducent forintoj *teát venni kétszáz forintért*; tio ne estas komprenebla por mi *ez érthetetlen számomra*.

A danki megköszönni ige vonzata: *vkinek vmit – iun por io.* Mi dankas vin por la interesaj libroj. *Köszönöm neked az érdekes könyveket*; por la morgaŭa tago *holnapra*; donu vian libron por du minutoj *add ide a könyved két percre*; eblecoj por rajdi *lovaglási lehetőségek*.

5. LEHET, -HATÓ, -HETŐ. Az **-ebl** képzővel fejezzük ki: manĝebla *ehető*, trinkebla *iható*, komparebla *összehasonlítható*, komprenebla *érthető*, sendebla *küldhető*. Önállóan: ebla *lehetséges*, eble *talán, valószínű*, neebla *lehetetlen*.

6. MÉLTÓ. Az **-ind** képző magyar jelentése: *méltó* (nem kell mindig így fordítani): mirindaĵo *csodálatra méltó dolog*, laŭdinda *dicseretre méltó*, leginda libro *elolvasásra méltó könyv*, vidindaĵo *látnivaló*, memorindaĵo *(suveni) emléktárgy*, bedaŭrinde *sajnos*.

7. SZEMÉLY, amelyre a szótó jelentése jellemző. Képzője: **-ul**. A juna homo *fiatalember* egy szóval is kifejezhető: junulo. Ugyanígy: maljunulo *öreg*, bonulo *jó ember*, saĝulo *okos*, diligentulo *szorgalmas (ember)*. Tehát e képző önálló jelentését (ulo *személy*) általában nem kell fordítani.

8. MIATT, -ÉRT. A CSELEKVÉS OKA. Néhány példa a pro előjárószóval: mi venis pro serioza afero komoly dolog miatt jöttem; mi ridas pro lia naiveco kinevetem a naivitását; okulon pro okulo szemet szemért; denton pro dento fogat fogért; pro kio vi diris tion? miért mondtad ezt?

9. A CSELEKVÉS KEZDETE. A cselekvés kezdetére az ek- előképző utal: ekkanti *elkezdeni énekelni*, ekiri *elindulni*, eklabori *elkezdeni dolgozni*. Önállóan: ekde *kezdve, óta*.

10. AZ ELVONT FŐNEVEK képzője -ec: libereco *szabadság*, frateco *testvériség*, egaleco *egyenlőség*, boneco *jóság*, pureco *tisztaság*, ebleco *lehetőség*. A magyar -ság, -ség képző jelentésével nem mindig esik egybe: trankvileco *nyugalom*, eleganteco *elegancia*, diligenteco *szorgalom* stb.

11. KÖRÜL, KÖRÉ (T). A ĉirkaŭ előjárószó jelentései: a) alanyesettel *körül*, b) tárgyesettel *köré*. a) Mi kuris ĉirkaŭ la herbejo. A rét körül futottam. b) Ŝi ligis la ŝalon ĉirkaŭ sian talion. A csipője köré kötötte a sálát. Igekötekként: ĉirkaŭrigardi *körülnézni*, ĉirkaŭflugi *körülrepülni*; önállóan: ĉirkaŭ(e) *körülbelül*, ĉirkaŭaĵo *környék*, ĉirkaŭi *körülvenni*, ĉirkaŭzárni.

*****

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

*****

I. TRADUKU SUBAJN VORTOJN EN ESPERANTON! FORDÍTSA LE AZ ALÁBBI SZAVAKAT ESZPERANTÓRA!

1. tisztaság (pura)   2. nyugalom (trankvila)   3. szabadság (libera)   4. testvériség (frato)
5. egyenlőség (egala)   6. szorgalom (diligenta)   7. elegancia (eleganta)   8. vidámság (gaja)
9. magasság   10. jóság   11. tanulható   12. ehető   13. iható   14. vágható (tranĉi)
15. olvasható   16. írható   17. csinálható   18. látható   19. elszomorodni   20. elszomorítani
21. édesedni   22. javulni   23. megbetegedni   24. elromlani   25. elrontani   26. dicséretre méltó (laŭdi)
27. látnivaló (nevezetesség)   28. csodálatra méltó (miri)   29. olvasásra méltó
30. fiatal (fn.)   31. öreg (fn.)   32. gazdag (fn.) (riĉa)   33. szegény (fn.)   34. okos (fn.) (saĝa)
35. szép (fn.)   36. vidám (fn.)   37. városi polgár   38. falusi lakos   39. festmény   40. erdő
41. a mi klubtagságunk   42. lakás   43. marhahúsból készült étel   44. gazdagodni

II. RESPONDU LA DEMANDOJN!

1. Kiujn bestojn oni povas rigardi en la Debrecena zoologia parko?
2. Kion oni povas fari en libera tempo en urbo Debrecen?

3. Kie junuloj amuziĝas en Hungario?
4. Kiam funkcias la Muzeo Déri?
5. Dum kiom da minutoj oni povas atingi la hungaran stepon Hortobágy el urbo Debrecen?
6. Kion oni rigardu sur la stepo?
7. Ĉu ni ekskursu al la lagoj Fancsika? Kion ni faru tie?
8. Kiam vi havas tagmangan paŭzon?
9. Per kio oni povas veturi (vojaĝi)?
10. Kial vi malfruigis?

III. ENSKRIBU LA NECESAJN FINAĴOJN KAJ PREPOZICIOJN! ÍRJA BE A SZÜKSÉGES VÉGZÖDÉSEKET ÉS ELŐLJÁRÓSZÓKAT!

A) En nia urbo trovi... Granda Arbaro, kie oni povas promen...., boat... kaj rigard....
 zoologi.... ĝarden..... Vespere vi povas aŭskult... koncerto...., rigardi teatraĵo....,
 filmo... Sur la strando nepre sunum.... kaj naĝ..... ! Vojaĝoficoj organizas diversa....
 ekskurso...., kaj vi povas rigardi la vidindaĵo... .... nia urbo.

B) Nomtago.... kaj naskiĝtago..... ĝenerale ni festas hejme. Kiu salajras multe, tiu
 vizitas restoracio.... Jun..... ofte danc...., vizit.... diskotekon. Eĉ ofte ili rigardas
 interes.... televidprogram..... Ankaŭ maljun..... ŝatas rigardi televidprogram.....
 Semajnfino.... kaj libertemp.... oni ekskurs...., vizitas parenco..... kaj geamiko.....

IV. TRĀDUKU EN ESPERANTON! FORDÍ TSA ESZPERANTÓRA!

1. Az idősek és a fiatalok szeretnek tévét nézni. 2. Műsor alatt (közben) lehet beszélgetni különböző témákról, tortát enni és gyümölcslevet (fruktosuko) inni. 3. Tegnap a barátomnak két érdekes könyvet adtam (doni). 4. Holnap sokat beszélgetünk Barbara lányáról, aki a Debreceni Egyetemen tanul. 5. Megmondtam Károly barátomnak, hogy (ke) holnap nem tudunk találkozni. 6. Most a klubba megyek. 7. Te is velem jössz? 8. Debrecen nevezetességei: a Nagyerdő, a Nagytemplom (Granda Preĝejo), a Református Kollégium (Kálvinana Kolegio), az állatkert, a Déri Múzeum, a képtár, ahol Munkácsy festményeit lehet látni. 9. Elkéstem, mert (ĉar) nagyon sokat kellett várnom az ebédlőben. 10. Hamarosan egy új felszolgáló fog dolgozni, aki meggyorsítja a munkát.

V. LEGU LA DIALOGON! POSTE RESPONDU LA DEMANDOJN! OLVA S SA EL A PÁRBESZÉDET, AZTÁN VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

D) MENDO DE ĈAMBRO EN HOTELO

- Bonan tagon!
- Bonan tagon, fraŭlino! Kion vi deziras?
- Mi dezirus okupi mian ĉambron.
- Diru vian nomon!
- Mi estas fraŭlino Katarina Zámbo ri. Mi rezervigis ĉambron perletere.
- Ĝuste. Vi skribis al mi, ke vi venos morgaŭ.
- Tio ne povas esti! (Tio estas neebla!) Ĉu vi povus montri mian leteron?
- Kompreneble. Ni kontrolu kunel!
- Vi pravas. Pardonu! Mi eraris. Ĉu vi havas liberan ĉambron por la hodiaŭa nokto?
- Ne. Ni ne havas liberajn ĉambrojn.
- Kion vi proponias al mi, sinjoro? Ĉu vi povus telefoni al aliaj hoteloj?
- Jes, volonte.
- Koran dankon.

*****

1. Kiu alvenis al la hotelo?
2. Kiam ŝi volis okupi la ĉambron?

3. Kion ŝi skribis en sia letero?
4. Ĉu ŝi ricevis la ĉambron? Kial ne?
5. Kie ŝi dormos nokte?

VI. ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJN! ĴRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT! LERNU ILIN! TANULJA MEG!

ebleco	junulo	LA HOMA KORPO
pureco	semajnfine	
boneco	parenco	tempio
egyenlőség	tagmanĝa paŭzo	halánték
szabadság	eraro	lipo
resti	bedaŭri (T)	ajak
ai	bedaŭrinde	vizaĝo
pro	ĉiam	arc
por	amaso da homoj	profilo
dum	atendi (T)	arcél
-ebl	aŭdi (T)	mentono
-ec	sekvonta semajno	áll
-iĝ	eklabori (T)	makzelo
-ig	servistino	állkapocs
-ul	rapidigi (T)	lipharoj
-ind	mallongigi (T)	bajusz
amuziĝi	ek- ^A guste pontosan	maleolo
ĉirkaŭaĵo	okupi (T)	femuro
rakonti (T)	(al)veni	comb
strando	dormi	derék
sunumi	vi pravas	spino
naĝi	proponi (T)	gerinc
pasigi la tempon	dialogo	dorso
promenadi	klubtagság	hát
zoologia parko	lakás	frunto
danci	szegényedni	homlok
gustumi (T)	osztálytárs	brako
manĝaĵo	megmutatkozni	kar
trinkaĵo	gazdag ember	kubuto
restoracio	csodálatra méltó	könyök
amuzejo	elrontani (T)	ungo
kinejo	csinálható	köröm
prezentado	ehető	kolo
reprezenti (T)	vágható	nyak
dolĉigi (T)	nyugalom	lango
ĉirkaŭ kórl, kóré (T)	apetiĵo	nyelv
galerio	manĝado	nazo
fama	feleltetni (T)	orr
pentraĵo	takarítani (T)	pupilo
nepre	szórakoztatni (T) amuzi	pupilla
paŝtisto	fürdetni (T)	sarok
kuracbanejo	vizsgázni	száj
lago	zöldelni	szakáll
botanika ĝardeno	dento(j)	fül
dankon, danki (T) por	okulo(j)	szem
boati	ponto	okulo
teatraĵo	arkado	plando
rajdi	mendi (T)	talp
vojaĝofico	bovaĵo	manplato
organizi (T)	montriĝi	tenyér
vidindaĵo	okulon pro okulo	gorgo
posttagmeze	ridi (pro)	torok
antaŭtagmeze	malgajigi (T)	trunko
dependi (de)	liberiĝi	törzs
nomtago	amuziĝi	kapo
naskiĝtago	legigi (T)	fej
festo	eblecoj por rajdi	ŝultro
	arbara	váll
		finĝro
		ujj
		brovo
		szemöldök
		palpebro
		szembáj
		membroj
		végtagok
		cerbo
		agyvelő
		menso
		agy (ész)
		intesto
		bél
		haŭto
		bőr
		galo
		epe
		laringo
		gége
		mano
		kéz
		piedo
		láb
		muskolo
		izom
		hararo
		haj
		lienó
		láp
		hepato
		máj
		retino
		recehártya
		reno
		vese
		stomako
		gyomor

OKA LECIONO ***** NYOLCADIK LECKE

Önéletrajz. Kirándulás. A vízum. Magyaros ételek. A PREFERI (AL, OL) ige. Előjárósók: SUB, ANTAŬ, MALANTAŬ. Utóképzők: -ET, -EG. A melléknév fokozása: PLI, PLEJ. Hasonlítás: KIEL, OL.

alá (T) **SUB** A) AŬTOBIOGRAFIO

ANTAŬ

alatt (helyhatározó)

elé (T), előtt

Mia nomo estas..... (Mi nomiĝas.....) Mi naskiĝis ..... Mi havas gepatrojn. (Mi ne havas patron, li mortis.) La nomo de mia patrino estas... (Ŝi laboras hejme, ŝi estas pensiulino.) Ŝi havas ..... jarojn. Mia patro estas ..... Li havas ..... jarojn. Li laboras kiel librotenisto en banko. Mi havas gefratojn. Mia pli juna fratino (3) lernas en bazlernejo en urbo.... Mia pli juna frato (3) studas en la Debrecena Universitato.

Mi havas edzon (edzinon). Li (Ŝi) estas.... Mi havas gefilojn (filon, filinon, du filojn, du filinojn). ..... lernas en la dua klaso de bazlernejo en urbo Debrecen.

Mi loĝas en urbo... (en vilaĝo....), en strato....., numero...., etaĝo...., loĝejo.... Nia familio konsistas el miaj edzo (edzino), gefiloj (gepatroj) kaj mi. Mi komencis lerni en bazlernejo en ..... Mi tre ŝatis la matematikon, fizikon (biologion, historion, la hungaran lingvon kaj literaturon, korpokulturon, la anglan lingvon, geografion ktp.). Tiam mi volis esti..... Mi lernis en gimnazio (mezlernejo) de..... ĝis..... Mi abiturientiĝis en ..... Nun mi laboras kiel..... Mia laboro estas interesa, sed laciga. Mi laboras multe.

Nun mi studas en la kvara kurso de pedagogia altlerneja fakultato de Debrecena Universitato en urbo Hajdúböszörmény. Mi studas socialpedagogion en la taga (koresponda) fakultato.

Niaj familianoj ŝatas ekskursi al la lago Vekeri, kie ni povas fiŝhoki, futbali, sunumi, kuiri sub (1) la ĉielo, kartludi kaj interparoli pri diversaj interesaj temoj.

En mia libera tempo mi ŝatas brodi, triki, kuiri, baki, rosti, friti. Hejme mi devas lavi telerojn, gladi, purigi nian loĝejon, ŝuojn kaj lavi. Antaŭ (2) dormo mi legas librojn kaj ĵurnalojn. Vespere kun miaj gefiloj mi rigardas televidprogramojn pri naturo, sporto, vojaĝoj ktp.

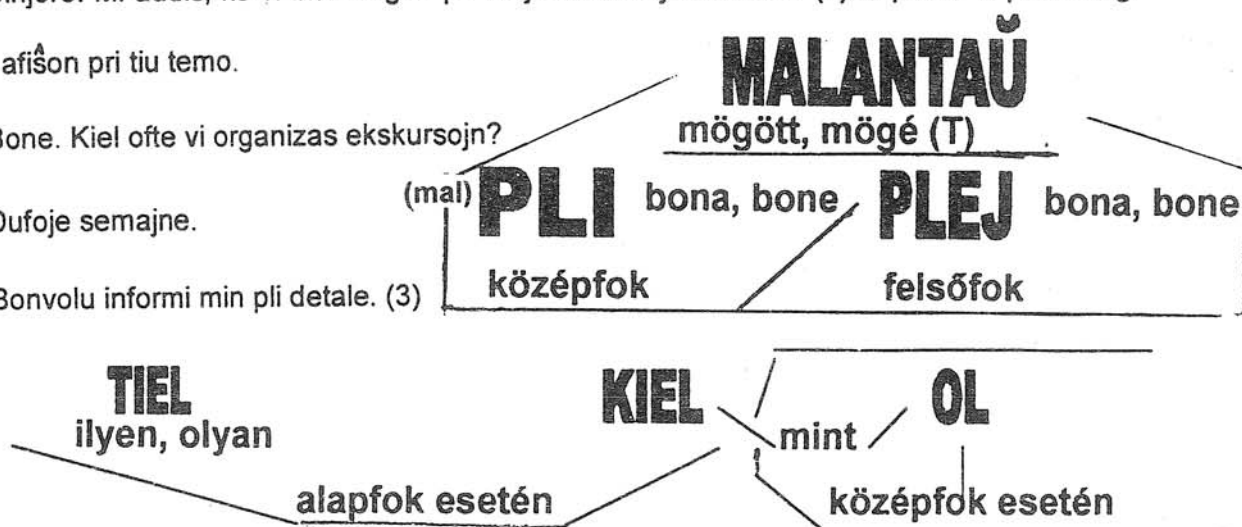
B) EKSURSO

– Sinjoro! Mi aŭdis, ke vi interesiĝas pri niaj ekskursoj. Malantaŭ (2) la pordo vi povas legi nian afiŝon pri tiu temo.

– Bone. Kiel ofte vi organizas ekskursojn?

– Dufoje semajne.

– Bonvolu informi min pli detale. (3)

– Vi povus veturi jam postmorgaŭ. Ni ekiros je la sesa matene per aŭtobuso. Nia grupo rigardos Szentendre kaj Visegrád – du el plej belaj urboj (3) de Hungario. La ekskurso daŭros du tagojn. Belega panoramo en Szentendre nepre ekplaĉos al vi. Tiu urbeto (4) estas pli bela ol urbo Esztergom. (3) Tie ni rigardos prezentadon de hungara popola ensemblo. Verŝajne vi ŝatas hungarajn popoldancojn, bongustajn vinojn, gulaŝon kaj fiŝsupon. Tie funkcias somera teatro, kaj oni aranĝas koncertojn. Ni rigardos la riveregon (4) Danubon, vidindaĵojn de la urbeto (4), inter aliaj diversajn interesajn preĝejojn. Urbo Visegrád havis gravan rolon en la historio de Hungario, ĉar ĝi estis longe nia ĉefurbo. Tie estas fortikaĵo, kiun vizitas amasoj da turistoj. Visegrád estas tiel bela, kiel fabelo. (3) Mi preferas fortikaĵojn al modernaj konstruaĵoj. (5) Mi preferas rigardi urbojn ol aŭskulti muzikon. (5)

– Bone. Kiom ĝi kostas?

– La ekskurso kostas dek mil forintojn.

– Bone. Mi pagas tuj.

-ET
kicsinyít

-EG
nagyít

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

1. **ALATT. ALÁ. SUB. HELYHATÁROZÓ.** a) **Alatt** (alanyeset): La kato sidas sub la tablo. *A macska az asztal alatt ül.* Mi ŝatas kuiri sub la ĉielo. *Szeretek főzni a szabadban (az ég alatt).* b) **Alá** (kien? hová?) jelentésben tárgyesettel: Ne staru sub la arbon! *Ne állj a fa alá!*
2. **ELŐTT, ELÉ. ANTAŬ. MÖGÖTT, MÖGÉ. MALANTAŬ.** a) **Előtt** (alanyesettel): Antaŭ la granda domo *a nagy ház előtt*, antaŭ vi *előtted*, antaŭ nia ĝardeno *a kertünk előtt*; antaŭ la dua horo *két óra előtt*; összetett szavakban is: antaŭtagmeze *délelőtt*, antaŭhieraaŭ *tegnapelőtt*. b) **Elé** tárgyesettel (hová? kien? kérdésre): Ne staru antaŭ la ŝrankon! *Ne állj a szekrény elé!* c) **Mögött** (alanyesettel): malantaŭ la konstruaĵo *az épület mögött*, malantaŭ via aŭto *az autód mögött*, malantaŭ Nikolao Miklós *mögött*. d) **Mögé** tárgyesettel (hová? kien? kérdésre): Ne staru malantaŭ la tablon! *Ne állj az asztal mögé!*
3. **A MELLÉKNÉV FOKOZÁSA.** a) Alapfok: bona *jó*, közép fok: pli bona *jobb*, felső fok: plej bona *legjobb*. Ugyanazt jelenti: malpli bona, pli malbona (*rosszabb*). b) Hasonlításkor a *mint* kötőszó kiel és ol. Alapfok esetén: Vi estas tiel bona, kiel mi. *Olyan jó vagy, mint én.* Közép fok: Vi estas pli bona ol mi. *Jobb vagy, mint én.*
4. **KICSINYÍTÉS, NAGYÍTÁS.** Képzője: -et, -eg. Rivero *folyó* – rivereto *patak*, riverego *folyam*; urbeto *városka*, varmeta *langyos*, varmega *forró*; kuri *futni* – kureti *kocogni* – kuregi *rohanni*; tableto *asztalka*, montego *hegyóriás (nagy hegy)*, monteto *domb*.
5. **ELŐNYBEN RÉSZESÍT, preferál, jobban szeret.** A *preferi* igének két vonzata van: a) Mi preferas manĝi ol trinki. *Jobban szeretek enni, mint inni* (főnévi igenév esetén: ol). b) Mi preferas teon al kafo. *Jobban kedvelem a teát, mint a kávét* (főnév esetén: al).

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

I. RESPONDU LA DEMANDOJN! VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

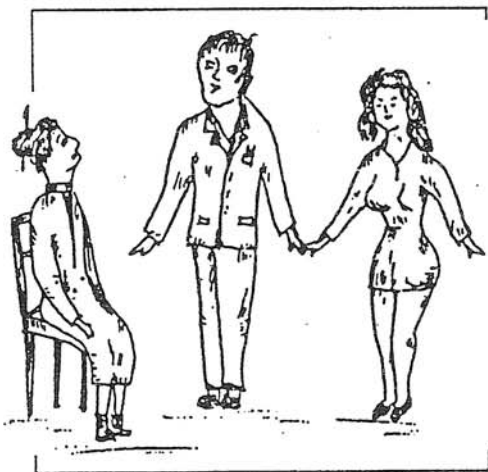
1. Kiam vi naskiĝis?
2. Kie laboras via patro?
3. Kiam vi komencis lerni en bazlernejo?
4. Kiujn studobjektojn vi ŝatis?
5. Ĉu vi havas gefratojn?
6. Kiom jara estas via frato (fratino)?
7. Kiam (de kiam, ĝis kiam) vi lernis en gimnazio (mezlernejo)?

8. El kiuj anoj konsistas via familio?
9. Kie vi laboras (studas)?
10. Kion vi faras en via libera tempo ?

11. Kion vi helpas al viaj gepatroj?
12. Kion vi faras antaŭ dormo?
13. Kion vi preferas fari tage?
14. Kie staras via aŭto (la aŭto de via patro)?

II. SKRIBU VIAN AUTOBIOGRAFION! ÍRJA LE AZ ÖNÉLETRAJZÁT!

III. RESPONDU! KION VI SCIAS PRI URBOJ SZENTENDRE KAJ VISEGRÁD? MIT TUD SZENTENDRÉRŐL ÉS VISEGRÁDRÓL?

IV. RAKONTU PRI LA BILDETO! MESEĽJEN A KÉPRŐL!

V. SKRIBU ESPERANTE!

folyam,   elkezdeni ímni,   dicséretre méltó,   látnivaló,   üdülőhely,   városka,

(te)érted,   miattuk,   veletek,   hozzátok,   önhöz,   önnek,   étel,   ital,

a családunk számára, a családtagjainkkal, legnagyobb, tisztaság, lehetőség, após,

szorgalom,   sütemény,   elkezdeni tanulni, általános iskola, középiskola, vő, anyós,

szép nő (egy szóval!),   nagy asztal (egy szóval!),   mosogatni,   érettségizni, fárasztó,

édesíteni, megkönnyíteni, megnehezíteni, langyos, forró, hűvös, hűg, nővér, fürödni,

állni valamiből, kezdeni, szépülni, szépíteni, leültetni, ehető, vonat, lakás, kolléganő

VI. LEGU KAJ TRADUKU LA KUNTEKSTON! RESPONDU LA DEMANDOJN! OLVASSA EL ÉS FORDÍTSA LE A SZÖVEGET! VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

C) LA VIZO

- Sinjoro, vi deziras vojaĝi al Usono. Ĉu vi jam havas vizon?
- Ankoraŭ ne.
- Versajne vi scias, ke vizo estas oficiala stampo sur pasporto por atesti pri ĝia aŭtentikeco kaj valideco. Ankaŭ ni povas fari tion. La vizo kostas nur 4000 forintojn.
- Bone.
- Ĉi tie estas blanketo. Skribu vian nomon, numeron de via pasporto, kiam vi naskiĝis, kie vi loĝas, la celon de via vojaĝo, ĝis kiam vi restos en Usono.
- Koran dankon por via helpo.
- Ne dankinde.

1. Kio estas vizo?

2. Kion vi devas skribi sur la blanketo?

D) HUNGARECAJ MANĜAĴOJ

– Mi manĝis gulaŝon ĉe mia amiko, Johano. Bonvolu rakonti al mi, el kio oni devas kuirigi?

– Johano kuiris ĝin en kaldrono sub la ĉielo. Bedaŭrinde mi ne povas rakonti, el kio li kuiris, ĉar ekzistas diversaj gustoj. Mi preferas kuiri ol manĝi. Mi rakontos, el kio mi kuiras la gulaŝon. Necesaj legomoj estas: ajlo, cepo, karoto, verda petroselo, celerio, brasikrapo, tomato, krome diversaj spicoj (kumino, pipro, muelita ruĝa papriko, salo). Kelkaj uzas lardon. Kompreneble estas necesaj terpomo, porkviando aŭ bovoviando.

– Ĉu vi povus proponi al mi aliajn hungarecajn manĝaĵojn?

– Nepre gustumu paprikan terpomaĵon, fiŝsupon el karmo aŭ siluro, frititan karpon, paprikan kokinaĵon, farĉitan brasikon, patkukon kun kazeo, patkukon kun farĉita porkaĵo laŭmaniere Hortobágy kaj kazeitajn nudelojn. Nia familio preferas fiŝsupon al farĉita brasiko. Mia frato preferas gratenitan porkaĵon al paprika stufita porkaĵo.

1. El kio Johano kuiris la gulaŝon?
2. Bonvolu rakonti, kiel vi kuiras la gulaŝon?
3. Kiujn hungarecajn manĝaĵojn vi proponas al viaj amikoj?
4. Kiujn manĝaĵojn vi preferas?

VII. LERNU SUBAJN VORTOJN! TANULJA MEG AZ ALÁBBI SZAVAKAT!

VESTO, VESTAĴOJ

bluzo blúz
ĉemizo ing
subĉemizo atlétatrikó
jako zakó
anorako anorák
mantelo kabát
ĉapo sapka
ĉapelo kalap

ĝinso farmernadrág
ĝinso-ĉemizo farmering
robo női ruha (egészruha)

ŝtrumpoj harisnya
ŝtrumpetoj zokni
zono öv, nadrágszíj
mamzono melltartó
pulovero pulóver
kravato nyakkendő
ŝalo sál
kompleto öltöny, kosztüm

jupo szoknya	pantofloj papucs
pantalono nadrág	ŝuoj cipő
gantoj kesztyű	sportŝuoj sportcipő
kaptuko fejkendő	duonŝuoj félcipő
piĵamo pizsama	sandaloj szandál
tolajaĵo fehémemű	botoj csizma, botetoj bakancs
kalsono (ffi) alsó	kombina subvesto, kombineo kombiné
kalsoneto bugyi	pluvmantelo esőkabát
bankalsono fürdőruha	negliĝo pongyola
bankostumo fürdőruha	T-ĉemizo póló
banvesto fürdőruha	.....
banmantelo fürdőköpeny	stria csíkos
laborkitelo munkaköpeny	kradita, kvadratinia kockás
palto nagykabát	makuleta pettyes
	surtuto nagykabát
	ŝorto rövidnadrág
	tajlorkostumo kosztüm
	veŝto mellény

Mi portas ĉapon. Ŝi surhavas strian jupon.

VIII. ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJN! ÍRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT! LERNU ILIN!		
aŭtobiografio	afiŝo	stampo
morti	organizi (T)	pasporto
pensiulo	pli detale	atesti (T)
pensio	ekiri	aŭtentikeco
pli juna frato	grupo	valideco
vilaĝo	plej bela	blanketo
strato	daŭri	resti
komenci (T)	panoramo	bogrács
historio	ekplaĉi	sajnos
literaturo	urbeto	létézni
kazeitaj nudeloj	prezentado	izlés
korpkulturo	popola ensemblo	gustumi (T)
porkviando	popoldanco	legomo
abiturientĝi	vino	ajlo
mezlernejo	gulaŝo	cepo, bulbo
kurso	fiŝsupo	karoto
ekonomio	somera teatro	petroselo
ekonomiisto	riverego	celerio
agrokultura universitato	inter aliaj	spico
fiŝhoki (T)	prelego	kumino
sunumi	roli (NT)	piro
kuiro (T) sub la ĉielo	rolo	muelita ruĝa papriko
ĉapelo	longe	saló
laciĝa	fortikaĵo	bovoviando
aranĝi (T)	amaso	hungareca
brodi (T)	fabelo	nepre
triki (T)	kosti (T)	karpo
baki (T) (sütőben)	pagi (T)	siluro
rosti (T) (olaj nélkül)	tuj	paprika kokinaĵo
friti (T) (olajban, zsírban)	konstruaĵo	farĉita brasiko
lavi (T)	varmeta	patkuko
lavmaŝino	varmega	kazeo
lavi la telerojn	kuri	
vasalni	kureti	
természet	digesti (T)	
interesiĝi pri	kuregi	
brasikrapo	digesti (T)	
preferi (ol, al)	digesti (T)	
lardo	digesti (T)	
antaŭ	digesti (T)	
malantaŭ	digesti (T)	
pordo	digesti (T)	
pordego	digesti (T)	

Antaŭ ol vi ekmangos,
kontrolo: ĉu vi vere estas
malsata. Ne manĝu
multe, ĉar tiam via
organismo devas digesti
tre longe. Tiutempe vi ne
povas koncentriĝi necese.

MÁSODIK SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT

Mottó: Nemcsak azt kell tudni, amit megtanultunk, hanem azt is, amit nem.

Kérjük, hogy az alábbi feladatok megoldását ne otthon, hanem órán írja be a tanár felügyelete mellett. Szintidő: 60 perc. Megszerezhető pontszám: 100. Az ön teljesítménye 60 pont elérése esetén megfelelő.

A)

1. RESPONDU LA DEMANDOJN! (15 p.)

1. Kioma tago estas hodiaŭ?
2. Kiu tago estas hodiaŭ?
3. Kiaj estas viaj gepatroj?
4. Kiam vi naskiĝis?
5. Kie vi loĝas?
6. Kie vi laboras (studas)?
7. Kion vi faras en libera tempo? Kiel vi pasigas vian liberan tempon?
8. Kion vi ŝatas legi?
9. Kion vi trinkas (manĝas) ĝenerale?
10. Per kio oni povas veturi (vojaĝi)?
11. Kiajn televidprogramojn vi ŝatas rigardi?

12. Kion vi matenmanĝis (tagmanĝis) hieraŭ?

13. Kion faras via patrino en via kuirejo?

14. Kion vi helpas hejme al viaj gepatroj?

15. Kial vi ŝatas Esperanton?

II. ELEKTU LA ĜUSTAJN SOLVOJN! VÁLASSZA KI A HELYES MEGOLDÁSOKAT! (5 p.)

1. Karlo estas ... forta, ... Jozefo.

A) pli - al

B) pli - ol

C) plej - el

D) plej - de

2. Li estas ... bona ... ŝi.

A) kie - tiel

B) tiel - kiel

C) plej - de

D) pli - kiel

3. Venas apetito ... la manĝado.

A) dum

B) inter

C) sub

D) el

4. Margareta respondis ... bone, ... Johano.

A) tion - kion

B) tie - kie

C) tiel - kiel

D) tia - kia

5. Helena promenas ... la domo ... la ĝardeno.

A) kun - ĝis

B) sur - al

C) per - ĝis

D) de - al

6. La libro ... Paŭlo estas ... Petro.

A) al - per

B) de - ĉe

C) per - de

D) pro - al

7. Kara patrino, ... vi venos al ni?

A) en kiu horo

B) en kioma horo

C) je kioma horo

D) je la kioma horo

8. La leonoj en la cirko ... la programon.

A) komencis

B) komenciĝis

C) komenciĝas

D) komencigis

9. Herberto petas kajeron, ... li povu skribi.

A) por ke

B) pro ke

C) per ke

D) al ke

10. Tri... tri faras naŭ.

A) foje

B) -oble

C) per

D) -oblo

III. SKRIBU VIAN AŬTOBIOGRAFION! ÍRJA LE AZ ÖNÉLETRAJZÁT! (30 p.)

IV. SKRIBU PER ĈIU GRAMATIKAJO PO DU VORTOJN! ĴRĴON MINDEN
NYELVTANI ELEMMEĴ KĴT-KĴT SZĴT, SZĴALAKOT! (10 p.)

1. AL
2. ANTAŬ
3. -AR
4. -AN
5. -EJ
6. SUB
7. -IST
8. -IND
9. -IG
10. -EC

V. TRADUKU EN LA HUNGARAN LINGVON! FORDĴTSA MAGYARRA! (10 p.)

- Saluton, Johano! Mi proponas al vi bonegan programon. Mi
invitos vin rigardi filmon je la kvara horo.

- Dankon por la invito, sed mi ne povas iri, Ĉar mi laboras ĝis
la kvara horo. Se mi bone rememoras, projekcio (elĉadás, vetítés)
estos ankaŭ je la kvina horo kaj kvardek kvin minutoj.

- Ĉu vi estos okupata morgaŭ je la kvarono antaŭ la sesa horo?

- Ne. Ni renkontiĝu antaŭ la kinejo je la kvina kaj duono! Ĝis!

1. Az idősök és a fiatalok szeretnek tévét nézni. 2. Műsor közben lehet különböző témákról beszélgetni és gyümölcslevet inni. 3. Holnap a barátomnak adok három érdekes könyvet. 4. Tegnap sokat beszélgettünk Péter fiáról, aki az általános iskola második osztályában tanul. 5. Megmondtam Károly barátomnak, hogy holnap nem találkozhatunk. 6. Most hazamegyek. 7. Te is velem jössz? 8. Debrecen nevezetességei: a Nagyerdő, a Nagytemplom, az állatkert, a Református Kollégium, a Déri Múzeum, a képtár, ahol Munkácsy különböző festményeit lehet látni. 9. Elkéstem, mert sokat kellett várnom az ebédlőben. 10. Hamarosan egy új felszolgáló fog dolgozni, aki meggyorsítja a munkát.

MÁSODIK SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT

Mottó: Nemcsak azt kell tudni, amit megtanultunk, hanem azt is, amit nem.

Kérjük, hogy az alábbi feladatok megoldását ne otthon, hanem órán írja be a tanár felügyelete mellett. Szintidő: 60 perc. Megszerezhető pontszám: 100. Az ön teljesítménye 60 pont elérése esetén megfelelő.

B)

1. RESPONDU LA DEMANDOJN! (15 p.)

1. Kiom da jaroj havas via patro?
2. Kiam estas via naskiĝtago?
3. Kion vi vespermanĝos hodiaŭ?
4. Kie vi sidas dum la studhoroj de Esperanto?
5. Kiaj estas viaj gepatroj?
6. Kiam vi komencis lerni Esperanton?
7. Kiam vi veturos al la Balatono?
8. Kiujn studobjektojn vi studas (lernis)?
9. Kie laboras via plej bona amikino?
10. Kion vi faris hieraŭ posttagmeze?
11. Kion faras via patrino en via kuirejo?
12. Kion vi helpas hejme al viaj gepatroj?
13. Kia estas la lingvo Esperanto?
14. Kion vi faros somere?
15. Kion vi faras en via libera tempo?

II. SKRIBU VIAN AŬTOBIOGRAFION! ĪRJA LE AZ ŬNĚLETRAJZĀT! (30 p.)

III. ELEKTU LA GUSTAJN SOLVOJN! VĀLASSZA KI A HELYES MEGOLDĀSOKAT! (5 p.)

1. Mi havas ...

A) multe da libera tempo

B) multajn liberajn tempojn

B) multe libera tempo

D) multan liberan tempon

2. La kasistino de banko laboras ... kalkulmaŝino.

A) en

B) per

C) kun

D) sur

3. Kvin... kvin faras dudek kvin.

A) foje

B) -obla

C) per

D) -oble

4. La oficistoj skribas ne ... krajono, sed ... plumo.

A) per

B) kun

C) por

D) je

5. Mi petas kilogramon ...

A) da porkviandon

B) da porkviando

C) de porkviando

D) de porkviandon

6. Mi dankas .... la nigra kafo.

A) vi - por

B) vin - por

C) al vi - pro

D) vin - pri

7. Por ... estas necesaj ...

A) mi - viaj libroj

B) mi - viajn librojn

C) min - viaj libroj

D) mi - via libro

8. Tomaso havas tri ....

A) malgrandaj filoj

B) malgranda filo

C) malgrandajn filon

D) malgrandajn filojn

9. Tiuj paperaĵoj estas tiel blankaj ...la muroj de nia ĉambro.

A) ol

B) kiel

C) pri

D) tia

10. Mi staras ... alta arbo.

A) dum

B) sub

C) pri

D) por

IV. SKRIBU PER ĈIU GRAMATIKAJO PO DU VORTOJN! ÍRJON MINDEN
NYELVTANI ELEMMEK KÉT-KÉT SZÓT, SZÓALAKOT! (10 p.)

1.-AJ^A

1.-AD

2.-IG

3.-IG^A

4.BO-

5.JE

6.EL

7.GIS^A

8.CE^A

10.SUR

Nyolcadik javított kiadás

© Dr. Salga Attila

Minden jog fenntartva. A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oktató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

V. TRADUKU EN LA HUNGARAN LINGVON! FORDÍ TSA MAGYARRA! (10 p.)

- Nun mi havas liberan tempon. Mi invitas vin tablotenisi.

- Bedaŭrinde nun mi ne povas. Mi atendas mian amikon. Li restos ĉe mi ĝis la deka horo.

- Bone. Ni iru posttagmeze!

- Tre mi bedaŭras, sed posttagmeze mi vizitos mian laborejon. Nun mi libertempas, tamen (mégis) mi devas interparoli kun mia kolego.

- Ĉu morgaŭ matene je la oka?

- Ĉu pli malfrue?

- Bone. Ni renkontiĝu je la naŭa kaj duono!

- Bone. Ĝis la revido!

VI. TRADUKU LA TEKSTON EN ESPERANTON! (30 p.)

1. Az idősek és a fiatalok szeretnek tévét nézni. 2. Műsor közben lehet különböző témákról beszélgetni és gyümölcslevet inni. 3. Holnap a barátomnak adok három érdekes könyvet. 4. Tegnap sokat beszélgettünk Péter fiáról, aki az általános iskola második osztályában tanul. 5. Megmondtam Károly barátomnak, hogy holnap nem találkozhatunk. 6. Most hazamegyek. 7. Te is velem jössz? 8. Debrecen nevezetességei: a Nagyerdő, a Nagytemplom, az állatkert, a Református Kollégium, a Déri Múzeum, a képtár, ahol Munkácsy különböző festményeit lehet látni. 9. Elkéstem, mert sokat kellett várnom az ebédlőben. 10. Hamarosan egy új felszolgáló fog dolgozni, aki meggyorsítja a munkát.

*****

NAŬA LECIONO ***** KILENCEDIK LECKE

*****

Mit lehet csinálni szabadidőben (szabadság alatt)? Házunkról. Kertünkéről. Véletlen találkozás. Elromlott a fűtés. Vacsorameghívás. Előjárószók: EKSTER, APUD, PRETER, KONTRAŬ, KROM, LAŬ. Előképző: PRA-.Utóképzők: -UJ, -IL, -UM.

A) KION ONI POVAS FARI EN LIBERA TEMPO (LIBERTEMPO)?

Ekster hol?
kívu! (helyhatározó)

En libera tempo oni povas ripozi ĉe la bordo de rivero aŭ lago. Ekster (1) urbo estas tre agrable. Kompreneble plej bone estas ĉe la maro, kiam la suno brilas. Tie – kiam oni somerumas (7) – oni povas naĝi, pilkludi, futbali (korbopilki, manpilki, flugpilki, tenisi, tablotenisi, bilardi), sunumi (7), danci, kuri, rajdi, baniĝi – tio estas (t.e.) oni povas pasigi la tempon agrable. Multaj ŝatas viziti eksterlandon. Laŭ (2) opinio de mia amikino oni povas somerumi bone ankaŭ en Hungarujo (Hungario, Hungarlando) (3).

ország, fa, tartály **-UJ** **LAŬ** szerint, alapján, mentén

Kiam la vetero estas malbona (pluvas, sur la ĉielo estas nuboj, estas malvarmete), oni restas hejme, rigardas televidprogramojn, aŭskultas radion (muzikon, magnetofonon), oni skribas leterojn, bildkartojn al siaj konatoj. Lernantoj faras hejman taskon. Oni povas ludi muzikilojn: (5) fortepianon, violonon, gitaron. Oni ludas per komputilo, ŝakludas, kartludas, legas interesajn librojn, gazetojn, ĵurnalojn. Kiuj havas bonajn amikojn, tiuj povas interparoladi (konversaciadi, babiladi) pri diversaj temoj, ekzemple pri naturo, familioj, filmoj, bestoj, literaturo ktp. Kiam pluvas, oni povas revadi pri vojaĝoj.

Kiam virinoj libertempas, ofte ili brodas, trikas, kuiras, bakas, fritas, rostas, lavas, gladas, stebas, kudras, purigas loĝejon, polvosuĉas (per polvosuĉilo) (5). Eble ili estas malfeliĉaj, kiam ili devas labori en sia libera tempo.

Kiam estas varme, oni manĝas glaciaĵojn, trinkas malvarman bieron (fruktosukon, kolaon, limonadon) en ombro. Oni kuŝas unu apud la alia (9) sur la strando, kaj sunumas, revadas, fartas tre bone.

Vintre oni povas glitkuri, skii, glitveturi, neĝbuli, fari neĝulon (neĝhomon). Promenadi estas eksterordinara sento, kiam neĝas.

B) PRI NIA DOMO (LOĜEJO)

Mi loĝas en urbo... (en vilaĝo...) kun miaj gepatroj (kun mia edzo, edzino, miaj gefiloj, frato, fratino). Nia strato nomiĝas..., numero... Mi loĝas en domo kun ĝardeno. Tiu domo iam apartenis al mia praavo (4).

Nia loĝejo konsistas el tri ĉambroj.

PRA

os, elód, déd

Kiam oni malfermas la pordon de nia domo, estas videbla (videblas) koridoro. Sur ĝiaj muroj pendas floroj. Maldekstre troviĝas la dormoĉambro de miaj gepatroj. En ĝi estas du foteloj, malgranda tablo kaj du litoj (kanapoj). En ĉiu ĉambro ni havas grandajn lustrojn. Kontraŭ (8) la dormoĉambro de miaj gepatroj troviĝas mia dormoĉambro, kies meblaro estas simpla, sed komforta. Sur la planko kuŝas tapiŝoj, sur la fenestroj pendas multkoloraj kurtenoj. Tie mi havas mian skribotablon, do mia dormoĉambro estas mia laborĉambro. En ĝi mi legas interesajn librojn, skribas leterojn, bildkartojn, lernas, aŭskultas muzikon. Nia televidilo staras en la angulo ĉe la fenestro. Mi tre ŝatas rigardi televidprogramojn. Kiam alvenas miaj geamikoj, ni kartludas kaj konversacias pri diversaj temoj: pri la vetero, lernado, sportoj, gepatroj ktp. (kaj tiel plu). (Kompreneble [nature] ni havas balkonon, manĝoĉambron, kuirejon kaj vinkelon. Ni ne havas infanĉambron.)

KROM

kívül (felsoroláskor)

KONTRAŬ

ellen, szemben

Ni iru plu en la koridoro! Kontraŭ (8) la enira pordo estas loĝoĉambro (tagĉambro, vivoĉambro, salono), kies fenestroj rigardas al la korto. Ĝenerale mia patro fumas tie. En nia loĝoĉambro ofte renkontiĝas niaj familianoj. Maldekstre estas kanapo, dekstre troviĝas tableto kun tri seĝetoj. Meze staras granda tablo kun ses seĝoj. Sur planko en vazo kaj ĉirkaŭ la muroj estas floroj. La necesejo kaj la banĉambro troviĝas aparte. Ni ne havas antaŭĉambron, sed ni havas malgrandan manĝaĵkameron.

C) PRI NIA ĜARDENO

En nia ĝardeno kreskas pirarboj, pomarboj, ĉerizarboj, prunarboj, griotarboj, persikarboj, cidoniarboj, nuksarboj, abrikotarboj (3) kaj arbustoj. Krom (1) diversaj fruktarboj tie troviĝas ajloj, cepoj (bulboj), ruĝaj betoj, terpomoj, celerioj, anizoj, anetoj, petroseloj, kapsikoj, brasikoj, florbrasikoj, brasikrapoj, brustelbrasikoj, krispaj brasikoj, fazeoloj, pizoj, tomatoj, rafanoj, karotoj, riboj, grosoj, rubusoj, vinberoj, laktukoj, okzalaj, spinacoj, asparagoj, kukurboj, kukumoj, krenoj, maizoj, sunfloroj, papavoj, akvomelonoj, sukermelonoj, fragoj, framboj, violoj, hiacintoj, jasmenoj, lilioj, siringoj, tulipoj, rozoj, krizantemoj.

PRETER

mellett(e) el
mozgásban

APUD

mellett, mellé (T)
állóhelyzetben

-IL

eszköz

-UM

határozatlan
jelentésű

Mi tre ŝatas helpi al miaj gepatroj en nia ĝardeno laboro: mi semas semerojn, plantas plantojn, sarkas (per sarkilo) (5), fosas (per fosilo), rastas (per rastilo), rikoltas kaj kolektas fruktojn. Apud (6) unu el ĉerizarboj (3), (9) troviĝas hundejo. Kiam mi iras preter (6) la hundejo, nia hundo Bogár estas tre gaja, kaj ĝi volus ludi kun mi. En la centro de nia ĝardeno (centre) estas granda akvujo (3). Somere vespere ni ŝatas akvumi (7) la kreskaĵojn (plantojn) el nia puto. Kiam dum tagmanĝo ni sidas unu apud la alia (9) ĉe la longa, larĝa tablo, ni estas tre gajaj kaj feliĉaj.

*****

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

*****

1. **KÍVÜL.** a) Helyhatározóként: **ekster**. Ekster via domo *a házatokon kívül*. Ĉu ekster la Tero ekzistas vivo? *A Földön kívül van (létezik) élet?* b) Felsoroláskor: **krom**. Krom mi estis tie Aleksandro kaj Petro. *Rajtam kívül itt van Sándor és Péter*. En la ĉambro krom vi estas neniu. *Rajtatok kívül a szobában nincs senki*. (Az eszperantó nyelvben egyszeres tagadás van.)

2. **SZERINT, ALAPJÁN, MENTÉN.** Előjárósó: **laŭ**. Laŭ mia opinio morgaŭ pluvos. *Véleményem szerint holnap esni fog*. Ni iris laŭ la bordo. *A part mentén mentünk*. Ili lernis laŭ tiu libro. *E könyv szerint (ebből a könyvből) tanultak*.

3. **TARTÁLY, FA, ORSZÁG.** Képzője: **-uj**. a) Tartály: akvujo *vízartály*, monujo *pénztárca*, abelujo *méhkaptár*, ujo *tartály*. b) Fa: ĉerizujo (gyakrabban: ĉerizarbo) *cseresznye*, pomujo (pomarbo) *alma*, prunujo (prunarbo) *szilva*. c) Ország: Hungarujo (gyakrabban: Hungario, Hungarlando) *Magyarország*, Rumanujo (Rumanio), *Románia*, Anglujo (Anglio) *Anglia*.

4. **ELŐD, ŐS, DÉD-**. Képzője: **pra-**. Prahomo ősemler, prahistorio őstörténet, praavo dédnagyapa, praavino dédnagymama, prapraavino űknagymama.

5. **ESZKÖZ**. Képzője: **-il**; sarkilo kapa, fosilo ásó, rastilo gereblye, skribilo íróeszköz, lernilo taneszköz, laborilo munkaeszköz, mangilo evőeszköz, tranĉilo kés, muzikilo hangszer.

6. **MELLETT, MELLÉ**. a) Állóhelyzetben: **apud**. Tiu arbo troviĝas apud nia domo. Az a fa a házunk mellett található. Ili sidis unu apud la alia. Egymás mellett ültek. (Ld. még a 9. pontot is!) Mellé jelentésben (hová? kien?) tárgyesettel használatos: Li sidigis apud Petron. Leült Péter mellé. b) Mozgásban: **preter**. Ili iris unu preter la alia. Elmentek egymás mellett. Petro iris preter la lernejo. Péter elment az iskola mellett. (Az előljárószók igekötőként is használatosak, és tárgyesetet vonzanak: Petro preteriris la lernejon. Li eniris la ĉambron. Bement a szobába. Priskribu vian loĝejon! Írja le a lakását! Mi alvenis. Megérkeztem.

7. **HATÁROZATLAN JELENTÉS**. Néhány igéhez kapcsolható az **-um** utóképző, amelynek nincs meghatározható jelentése: akvo víz – akvumi locsolni, öntözni, aero levegő – aerumi levegőztetni, szellőztetni, gusto ízlés – gustumi ízlelni, plena teljes – plenumi teljesíteni, suno nap – sunumi napozni, butono gomb – butonumi gombolni, kolo nyak – kolumo gallér, somerumi – nyaralni.

8. **ELLEN, SZEMBEN**: **kontraŭ**. La hundo batalas kontraŭ la kato. A kutya harcol a macska ellen. Kontraŭ nia domo troviĝas deketaĝa konstruaĵo. A házunkkal szemben van egy tízemeletes épület.

9. **EGYIK. UNU EL... EGYMÁST. UNU LA ALIAN**. a) Unu el la diligentaj lernantoj az egyik szorgalmas tanuló; unu el hungaroj az egyik magyar; unu el ni egyikünk. b) A 6. pontban olvasható példából látható, hogy az előljárószó az egymás mellett típusú szó szerkezetben az **unu** után kerül: Maria kaj Petro sidis unu apud la alia. Mária és Péter egymás mellett ültek. Ili parolis unu pri la alia. Egymásról beszéltek.

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

I. RESPONDU LA DEMANDOJN! VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

A)

1. Laŭ via opinio kie oni ŝatas ripozi?

2. Kie estas tre agrable?

3. Kion oni faras, kiam oni somerumas?

4. Kie vi ripozis somere?

5. Kion vi faris somere?

6. Kion oni povas fari, kiam la vetero estas malbona?

7. Ĉu virinoj havas multe da libera tempo? Kion ili faras en sia libera tempo?

8. Kion oni faras vintre ĝenerale?

B)

1. Kie vi loĝas?

2. Kio kreskas en via ĝardeno (en la ĝardeno de via amiko, najbaro, avo)?

3. Kion oni povas fari en ĝardeno?

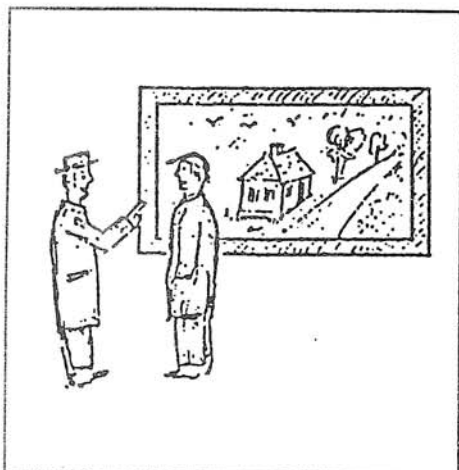
4. El kiom da ĉambroj konsistas via loĝejo?

5. Kiel aspektas via loĝejo (domo)?

6. Kion vi faras en via laborĉambro?

7. Ĝenerale pri kio vi interparoladas kun viaj geamikoj?

II. RAKONTU PRI LA BILDETOI MEŠÉLJEN A KÉPRŐLI

III. ENSKRIBU LA NECESAJN FINAJOJN, VORTOJN KAJ PREPOZICIOJN! ÍRJA BE A SZÜKSÉ-
GES VÉGZŐDÉSEKET, SZAVAKAT ÉS ELŐLJÁRÓSZÓKAT!

A) Mi tre ŝatas helpi ..... miaj gepatroj en la ĝardeno: mi ..... (per sarkilo), fosas (per .....), rastas (per .....). Kiam mi iras ..... la hund....., nia hundo Bogár vol..... ludi ..... mi. En la centro de nia ĝardeno estas grand..... akv..... Somere vespere ni ..... kreskaĵojn (plantojn).

B) Nia loĝejo ..... tri ĉambroj. Kiam oni malfermas la pordon de nia loĝejo, vid..... koridoro. Maldekstre troviĝas la dormoĉambro de miaj gepatroj, kie estas du fotelo..., malgranda tablo kaj du litoj. Mi tre ŝatas rigar..... televidprogramo..... Tie mi havas skribotablo....., tio signifas, ke tie estas mia laborĉambro. En ĝi mi legas interes..... libr....., skribas leter....., bildkart....., aŭskultas muzik..... Kiam alvenas miaj geamikoj, ni konversacias ..... diversaj temoj: .....la vetero, lernado, sportoj, gepatroj ktp. (kaj tiel plu).

IV. SKRIBU ESPERANTE!

1. a házunkon kívül,
2. a városon kívül,
3. rajtad kívül itt van Péter is,
4. az íróasztal mellett van egy szék,
5. elmenni a fák mellett,
6. a házatokkal szemben,
7. egymás mellett,
8. ősember,
9. dédnagyapa,
10. víztartály,
11. pénztárca,
12. munkaeszköz,
13. Szlovákia,
14. Svédország,
15. Belgium,
16. Szlovénia,
17. Amerika,
18. szellőztetni,
19. teljesíteni,
20. ízlelni,
21. a part mentén,
22. melletted,
23. cseresznyefa,
24. szilvafa,
25. körtefa,
26. ribizli,
27. málna,
28. zeller,
29. orgona,
30. egymással,
31. egyikőtök,
32. egymás ellen,
33. diófa

**Mi devas lerni Esperanton diligente, ĉar mi estas diligenta.
En mia libera tempo mi ŝatas lerni novajn vortojn. Ofte mi
interparoladas Esperante kun mia amikino. Ankaŭ ŝi lernas la
Internacian Lingvon. Ŝi diras, ke Esperanto estas facila,
simpla kaj logika lingvo. Ŝi pravas. Ankaŭ mi pensas tion.**

A)

1. Holnapután a kertünkben fogok dolgozni: kapálok és locsolom a virágokat. 2. Tudod, hogy a kertünkben ribizli, málna és földieper nő? 3. A kislányom gyakran segít a kerti munkában. 4. Szerinte jó dolgozni a kertben, mert frissít a nyári levegő. 5. Amikor elfáradok, lefekszem és napozok. 6. A szomszédunk kertjében sok zöldségféle van. 7. Tegnap meglátogattak a barátaim, akiket meghívtam vacsorára. 8. Péter a telet szereti, mert akkor síelhet, szánkózhat és korcsolyázhat. 9. Nyáron az a legjobb, amikor fekszem a diófa alatt és hideg sört iszom. 10. A kertünk mellett folyik (flui) egy kis patak. 11. Minél inkább sietünk, annál jobban elfáradunk (ju pli... des pli).

B)

1. A lakásunk három szobából áll: nappaliból és két hálósobából. 2. A nappaliban tévét nézünk, és különböző érdekes témákról beszélgetünk. 3. A hálósobámban van egy kanapé, egy szekrény, egy asztal, négy szék, a falon képek és sok virág. 4. A hálósobám ablakai az utcára néznek. 5. A padlón szőnyegek (tapiŝo) vannak. 6. Szüleim hálósobája az enyémmel szemben található. 7. Annak a szobának a bútorzata: két ágy, egy heverő, négy szék, egy kis, egy nagy asztal és két szekrény. 8. A WC és a fürdőszoba külön van.

D) HAZARDA RENKONTIĜO

- Saluton, Gábor! Ĉu vi memoras min?
- Nature. Saluton! Ni renkontiĝis antaŭlonge. Se mi bone rememoras, antaŭ du jaroj ni tagmanĝis kune. En la sepa kaj la oka klasoj de   bazlernejo mi sidis apud vi.
- Imagu! Tomaso havas tri filojn, li estas direktoro de gimnazio. Petro Nagy laboras en Germanio kiel instruisto de la hungara lingvo. Bedaŭrinde Maria Mezei mortis antaŭ du

monatoj. Ĝi havis kanceron. Nia plej bona amiko, Aleksandro laboras en urbo Győr. Li estas direktoro de fabriko Audi.

- Dankon por la interesaj informoj.

XX

1. Ĉu vi memoras viajn geamikojn? Kion vi scias pri ili?

2. Kie laboras via plej bona amikino?

E) Malfunkciis la centra hejtado

- Halo! Bonan tagon! Ĉi tie parolas sinjorino Maria Lajtai. Mi dezirus interparoli kun la deĵoranto de la hejtadcentro.

- Jes. Mi estas la deĵoranto, Emeriko Egri. Kion vi deziras, sinjorino?

- Mi havas grandan problemon. Mi aŭskultis la radion, kaj oni diris, ke hodiaŭ vi devas hejti. Tamen en nia loĝejo la hejtiloj estas malvarmaj. Kio okazis?

- Bedaŭrinde mi ne povas diri. Se mi rememoras bone, via nomo estas sinjorino Maria Lajtai. Kie vi loĝas? Diru vian telefonnumeron!

- Mi loĝas en la strato Piac, numero 6, etaĝo 2. Mia telefonnumero estas 324-345.

- Mia kolego tuj ekiros kontroli vian hejtadsistemon. Estu trankvila! (Estu tolerema!)

- Dankon. Ĝis reaŭdo!

XX

1. Kial vi deziras interparoli kun la deĵoranto de la hejtadcentro?

2. Kion li helpas al vi?

F) INVITO AL VESPERMANĜO

- Saluton! Kiel vi vojaĝis?
- Dankon, tre bone. (Mi fartas bonege.) Kvankam mi laciĝis iomete.
- Versajne vi malsatiĝis (vi estas malsata). Ĉu mi povus proponi al vi ĉinan restoracion?
- Vespermanĝi estas ankoraŭ tro frue. Dankon por via invito, sed mi dezirus manĝi eŭropajn manĝaĵojn. Eble vi ne scias, ke mi laboris longe en Ĉinio. Tiam mi manĝis ĉinajn manĝaĵojn.
- Mi ne sciis tion. Laŭ mia opinio, oni povas vespermanĝi jam je la sesa horo. Ni promenu iomete, kaj ni tumu nin dekstren. Tie troviĝas eleganta restoracio, itala picejo. Apud ĝi en alia restoracio vi povos gustumi turkajn manĝaĵojn.
- Dankon. Ni iru! Eble mi elektos turkajn manĝaĵojn.

XX

1. Kion vi preferas manĝi?
2. Kiam oni vespermanĝas ĝenerale?
3. Kie troviĝas itala picejo?

VII. PRISKRIBU VIAN LOĜEJON! ĴRJA LE, MILYEN A LAKÁSA!

VIII. KION VI FARAS EN LIBERA TEMPO? KIEL VI PASIGAS LA SOMERON KAJ LA VINTRON?

IX. ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJN! ÍRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT! LERNU ILIN! TANULJA MEG!

libera tempo		krispa brasiko		banĉambro
libertempo		anizo	malsata éhes	aparte
ripozi		aneto	malsatiĝi	antaŭĉambro
lago		fazeolo		mangajĉkamero
ekster		pizo	vivoĉambro	tero
maro		groso		ekzisti
suno		rubuso	tagĉambro	neniu
sunumi		petroselo		bordo
brili		brustelbrasiko		prahomo
sŭt a nap		brasiko	toleri (T) eltŭmi	prahistorio
somerumi		florbrasiko		mangilo
pillkludi		ruĝa beto		lernilo
pillko	kvankam (ha)bár	tomato		aerumi (T)
korbopilki		rafano		gusto
manpilki		karoto		gustumi (T)
flugpilki		ribo		plena
mano		laktuko		plenumi (T)
korbo		okzalo		butono
futbali		asparago		butonumi (T)
tenisi		maizo		kolo
tablotenisi				kolumo
bilardi	planti ŭltetni	papavo		tapiŝo
danci	semi vetni	akvomelono		rememori (T)
paŝigi la tempon		sukermelono		antaŭlonge
laŭ	semero mag	frago	kukurbo	direktoro
-um	larĝa ŝéles	frambo	kukumo	imagi (T)
Hungario, Hungarlando		hiacinto		kancero
vetero	polvosuĉi	jasmeno		gyár
pluvas		lilio	krenĉ	ügyelni
nubo		siringo	mangoĉambro	ügyeletes
konato		tulipo	kuirejo	fŭteni
hejma tasko		rozo	vinkelo	hőközpont
ludi (T) (kun)		krizantemo	infanĉambro	fŭtőtest
ludi fortepianon		preter		igazi, valódi
ludi violonon		apud		tŭnik valamilyennek (alanye.)
ludi gitaron		sarki (T) kapálni, gyomlálni		fŭggőny
sakkozni		sarkilo		jőllakott
kártyázni		fosi (T)		minél... annál
ábrándozni		fosilo		kínai
jég		rasti (T)		befordulni
fagylalt		rastilo		Kína
árnyék		kolekti fruktojn		restoracio
sőr		rikolti (T) szűretelni		turka
csúszni		akvujo		tro
korcsolyázni		akvumj (T)		tre
sielni		kreskajo, planto		elekti (T)
szánkózni		konsisti (el)		priskribi (T)
hőgolyózni		malfermi (T)		lustro
neĝulo (neĝhomo)		folynosó		centra hejtado központi fűtés
neĝas		jobbira		kukurbo
eksterordinara		hálószoza		kukumo
érzés		ágy		kudri varrni
dédnagyapa		kanapé		stebi (géppel) varrni
nőni		kontraŭ		angulo sarok
pirujo (pirarbo)		komforta		televídió
pomujo (pomarbo)		skribotablo		ludi per komputilo
ĉerizujo (ĉerizarbo)		laborĉambro		kapsiko (nőv.) paprika
prunujo (prunarbo)		bildkarto		laca fáradt
griotujo (griotarbo)		enira pordo		laciĝi
persikujo (persikarbo)		abrikotujo		muzikilo
cidoniujo (cidoniarbo)		korto		
nuksujo (nuksarbo)		necesa		
cepo, bulbo		necesejo		

Segits nekem! Nem azért élünk, hogy együnk... A főnök és kollégája párbeszéde. A holnapi időjárásról. Autóbuszon. Ismeri ön ezt a rablót? Tudna segíteni? Az időjárással kapcsolatos fontosabb igék. Előljárószók: ANSTATAŬ, SEN. Előképzők: MIS-, RE-, EKS-, DIS-. Utóképzők: -ESTR, -EM. A melléknévi igenevek: -ANT, -INT, -ONT; -AT, -IT, -OT. Összetett igeidők. A feltételes mód jelen és múlt ideje: -US, ESTUS -INTA.

A) HELPU AL MI!

- Saluton, sinjoro najbaro!

MIS-

- Saluton, Petro! Kia novaĵo estas?

rosszul, félre

- Pardonu, ke mi ĝenas vin. Bonvolu ne miskompreni (1) min. Mi petas vian helpon. Ĉu vi povus helpi al mi solvi mian grandan problemon?

ANSTATAŬ

- Jes, kompreneble (nature).

helyett

- Hieraŭ malfunkciis akvokrano en mia banĉambro. Mi telefonis al akvomuntisto, kaj li diris, ke li alvenos ĉirkaŭ (proksimume) je la dekunua horo. Tiam mi ne estos hejme, ĉar mi devos partopreni en laboreja kunveno. Ĉu vi povus akcepti la metiiston anstataŭ (2) mi?

- Volonte. (13)

- Mi estas tre dankema (6). Jen estas la ŝlosilo de mia loĝejo kaj kvin mil forintoj.

- Bone. Kiam vi revenos hejmen?

- Tio dependas ne de mi. Verŝajne mi revenos ĉirkaŭ je la dua horo. Povas esti, ke antaŭe mi aĉetos kelkajn varojn en la magazeno (butikoj, vendejoj). Ĉu vi restos hejme?

- Kompreneble. Mi tre ĝojas, ke mi povas helpi al vi. Kiam vi dezirus viziti min kun via tuta familio?

- Koran dankon por via invito, sed mi devos interparoli pri tio kun miaj edzino kaj gefiloj. Ĝis la revido!

hajlamos

-EM

B) ONI VIVAS NE POR MANĜI...

– Saluton, Karlo! Mi tre ĝojas, ke ni renkontiĝis. La afero estas, ke nun mi venas el la manĝejo... Bedaŭrinde mi ne povis tagmanĝi, ĉar la kuiristo havas tre strangan guston. Li kuiras sen (3) salo kaj spicoj. Porcioj estas ege malgrandaj. Laŭ mia opinio malofte oni donas frititan, rostitan aŭ gratenitan (4) porkaĵon. Cetere la servistinoj estas malĝentilaj.

a melléknévi igenevek képzői

- ANT - INT - ONT	cselekvő alakok	SEN
- AT - IT - OT	szenvető alakok	nélkül

– Mi havas alian opinion. Vi scias, ke oni vivas ne por manĝi, sed oni manĝas por vivi. Por vivi sane. La kuirarto de nia kuiristo plaĉas al mi, ĉar li kuiras sen spicoj kaj salo. Mi ŝatas legomaĵojn, fruktojn, fruktosupojn kaj tomatosupon. Ili estas tre utilaj kaj sanaj por nia organismo. Supoj el legomoj kaj fruktoj havas multe da vitaminoj kaj mikroelementoj. Ili enhavas feron, magnezon, kalcion. Laŭ mia opinio la servistinoj estas ĝentilaj kaj karaj.

*****

C) INTERPAROLADO DE ĈEFO KUN SIA KOLEGO

– Halo! Saluton, Ĉefo! Vi estas la plej bona lernejestro (5) en la tuta mondo! Ĉu ne? Bedaŭrinde mi devas informi vin pri malagrablaĵo.

– Saluton! Mi estas tre scivola.

– Ĉiam vi estas scivolema kaj laborema. (6) Mi sportas, kaj mi malsaniĝas neniam. Tamen nun mi havas nazkataron, gripon kaj anginon. Mi havas altan febron. Mia kuracisto diris, ke mi devas preni medikamentojn (kuracilojn), kaj mi devas kuŝi dum la tuta semajno.

-ESTR

vezető, főnök

RE- vissza-

újból, ismét

- Tio estas malbona afero. Pri tio rakontis al mi Petro Nagy. Mi konsentas kun vi. Se vi ne povos labori, vi devus (7) redoni (8) la tradukaĵon, kiun vi kunportis hejmen.

- Estu trankvila (tolerema), sinjoro lernejestro! Baldaŭ mi finos la tradukon de la kunteksto. Postmorgaŭ tagmeze ĝi estos jam (preta) finita (4). Ĉu vi povus sendi por ĝi iun?

-na, -ne, -nā, -né
-US

feltételes mód jelen idő

ESTUS - INTA

feltételes mód múlt idő

-(e)tt volna, -t volna

- Kompreneble. Se mi estus havinta (7) pli multe da libera tempo, tiam mi estus vizitinta (7) vin.

- Tio ne gravas, ĉefo!

EKS-

- Resaniĝu (8) rapide!

egykori, a volt

- Via ekskolego (9) Emeriko Fenyvesi vizitis min. Li rememoris (7) vin kun granda ĝojo.

Li salutas vin.

- Dankon. Ĝis reaŭdo!

*****

D) PRI LA MORGAŬA VETERO

- Ĉu ni povus ekskursi morgaŭ? Kia estos la vetero?

szét-

DIS-

- Tagmeze mi aŭskultis la radion, kaj oni diris, ke morgaŭ matene estos nebulo, sed antaŭtagmeze ĝi disiros. (10) Tage atendeblas 15-16 gradoj. Sur la ĉielo estos nuboj, sed verŝajne ne pluvos. Tio signifas, ke morgaŭ ni povos ekskursi al la montaro Bükk.

- Mi dezirus ekskursi, ĉar ankaŭ vi scias, ke mia amikino Barbara atendos nin. Ĝi montros al ni diversajn vidindaĵojn de la urbo Tokaj. Ni trinkos famajn vinojn, kaj ni pasigos la tempon tre agrable.

[– Antaŭ kelkaj minutoj ankoraŭ mi ne sciis, (12) kia estos la vetero. Je feliĉo mi rigardis la televidkronikon. Bedaŭrinde morgaŭ ni ne povos ekskursi, ĉar pluvos (neĝos, hajlos, tondros, fulmos, blovos, frostos, estos nebulo). (11)]

*****

E) EN AŬTOBUSO

– Saluton! Pardonu min! Mi estas germano. Iomete mi parolas Esperante. Ĉu vi povus diri, kie mi devos elbusiĝi por atingi la Belartan Muzeon?

– Saluton! Mi tre ĝojas, ke mi povas interkonatiĝi kun esperantisto. Mi portas la simbolon de Esperanto – la verdan stelon. Vi estus devinta (7) elbusiĝi ĉe la antaŭa haltejo. Mi proponas al vi iri reen perpiede. La muzeo estas proksime al la haltejo. Se vi permesus, mi akompanus vin, kaj dume ni povus interparoladi iomete.

– Volonte. (13) Koran dankon.

– Ne dankinde. (13)

*****

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

*****

1. **FÉLRE-, TÉVES, ROSSZUL.** Képzője: *mis-*. Vi misgvidis min. *Őn félrevezetett engem.* Ne miskomprenu min! *Ne érts félre!* Li misedziĝis. *Rangon aluli (rossz) házasságot kötött.* Tio estas miskonekto. *Téves kapcsolat.* Ŝonallóan is: *misa téves, helytelen, rossz; mise tévesen, helytelenül, rosszszul.*

2. **HELYETT. ANSTATATAŬ.** Nun Petro ne ĉeestas. Anstataŭ li respondos Erika. *Péter most nincs jelen. Helyette Erika fog felelni.* Anstataŭ dormi... *ahelyett, hogy aludnék...* (alvás helyett anstataŭ dormo). Anstataŭi (T) *helyettesíteni, pótolni, anstataŭulo helyettes.*

3. **NÉLKŬL. SEN.** Li veturis sen sia edzino. *A felesége nélkül utazott.* Mi ne povas vivi sen vi. *Nem tudok nélküled élni.* Ŝi kuiris la supon sen salo. *Só nélkül főzte az levest.* Sendanka *hálátlan*, sendorma *álmatlan*, sendolora *fájdalommentes*, senlaborulo *munkanélküli.*

4. **MELLÉKNÉVI IGENÉV. ÖSSZETETT IGERAGOZÁS.** a) A magyar nyelvben használatos képzők: (jelen idő) *dolgozó, evő* (ember), (múlt idő) a *megírt* (levél), az *elolvasott* (könyv), (jövő idő) *megoldandó, előkészítendő* (feladat). Az eszperanto nyelvben megkülönböztetnek cselekvő és szenvedő alakokat. A cselekvő melléknévi igenév azt jelöli, hogy az alany maga végzi a cselekvést. A szenvedő igealakok „elszenvedik” a cselekvést, vagyis az rájuk irányul. A magyar nyelvben nincsenek

ilyen igealakok, jelentésüket az érthetőség kedvéért körül kell írni. Például: skribanta homo az író ember (aki most ír), skribinta homo az író ember (aki már írt), skribonta homo (a majd) író ember (aki írni fog); skribata letero olyan levél, amelyet most írnak, skribita letero (a már) megírt levél, skribota letero (a még) megírandó levél. b) A cselekvő alakok határozószói végződéssel (-e) határozói igenevekké változnak (a magyarban -va, -ve, -ván, -vén a képzőjük; ez utóbbi kevésbé használatos; magyarra gyakran igével fordítjuk az eszperantó határozói igeneveket): Promenante mi lernis. Sétálva tanultam (sétáltam és közben tanultam). Promeninte mi lernis. Miután sétáltam, tanultam. Promenonte mi lernis. Séta előtt tanultam. c) Összetett igeragozást csak ritkán használunk (irodalmi, tudományos művekben). Ha hangsúlyozni akarjuk, hogy két cselekvés egymáshoz való viszonyában az egyik ugyanakkor, előbb vagy később történt, két szóval fejezzük ki. Az esti (lenni) alakja mindig arra az igeidőre vonatkozik, amelyben a közlés történik, a főige pedig megfelelő melléknévi igenévi alakba (időbe) kerül. (Ld. táblázat!) d) Szenvedő szerkezet nincs a magyarban ('A könyv el lett olvasva a tanuló által.') La libro estis legita de la lernanto. Fumi estas malpermesate. Dohányozni tilos. Tio estis skribita de mi. Ezt én irtam (általam lett írva). Általában csak az írott nyelvben használatos. e) A magyartól eltérően szenvedő alakokat használunk az amato (szerető, kedves) és a konato (ismerős, 'ismert') szavakban.

A melléknévi igenevek képzői

Melléknévi igenevek	Jelen idő	Múlt idő	Jövő idő
CSELEKVŐ	lernanto	lerninto	lernonto
	aki most tanul	aki tanult	aki tanulni fog
	skribanto	skribinto	skribonto
	aki most ír	aki írt	aki írni fog
	kuiranto	kuirinto	kuironto
	aki most főz	aki főzött	aki majd főz
	-ANT	-INT	-ONT
SZENVEDŐ	lernata	lernita	lernota
	amit most tanul	amit tanult	amit majd tanul
	skribata	skribita	skribota
	amit most ír	amit írt	amit majd ír
	kuirata	kuirita	kuirota
	amit most főz	amit főzött	amit majd főz
	-AT	-IT	-OT

Néhány példa az aktuális és a viszonyított idő kapcsolatára

Az összetett igeragozás

AKTUÁLIS IDŐ (a jelenlegi)	VISZONYÍTOTT IDŐ	MEGKÖZELÍTŐ FORDÍTÁS
Mi estas en la arbaro.		Az erdőben vagyok. Látom,
Mi vidas, ke la hakisto	estas hakonta la arbon.	hogy a favágó majd kivágja a fát.
Mi vidas, ke	la arbo estas hakota de la hakisto.	Látom, hogy a fa a favágó által ki lesz vágva.
Mi vidas, ke	la hakisto estas hakanta la arbon.	Látom, amint a favágó éppen vágja a fát.
Mi vidas, ke	la arbo estas hakata de la hakisto.	Látom, hogy a fa most van vágva a favágó által.
Mi vidas, ke	la hakisto estas hakinta kaj la arbo estas hakita.	Látom, hogy a favágó kivágta a fát, és a fa ki lett vágva.
<hr/>		
Morgaŭ mi estos en la arbaro.		Holnap az erdőben leszek.
Mi vidos, ke	la hakisto estos hakonta la arbon.	Látni fogom, hogy a favágó majd vágja a fát.
STB.		
<hr/>		
Hieraŭ mi estis en la arbaro.		Tegnap az erdőben voltam.
Mi vidis, ke	la hakisto estis hakonta la arbon.	Láttam, hogy a favágó majd kivágja a fát.
STB.		

5. VEZETŐ, FŐNÖK. -ESTRO: lernejestro *iskolaigazgató*, klubestro *klubvezető*, urbestro *polgármester*, klasestro *osztályfőnök*, policestro *rendőrfőnök*, rendörkapitány.

6. HAJLAMOS. -EMA: laborema *dolgos*, ŝparema *takarékos*, scivolema *kíváncsi*, lernema *tanulékony*, helpema *segítőképz*, dankema *hálás*.

7. **FELTÉTELES MÓD.** (A magyarban: *-na, -ne, -ná, -né.*; *elment^A volna*). a) Jelen idő: **-us**. Mi dezirus korespondi kun vi. *Szeretnék veled levelezni.* ^AĆu vi bonvolus tion fari? *Lenne szíves megcsinálni?* Mi legus, se mi havus tempon. *Olvasnék, ha lenne időm.* b) Múlt idő: **-us -inta** (cselekvő, múlt idejű melléknévi igenév). Mi estus rakontinta al vi pri nia renkontiĝo kun Petro, se li estus alveninta al nia kunveno. *Meséltem volna neked a Péterrel való találkozásomról, ha eljött volna az összejövetelre.* Ni estus donintaj al vi libron, se vi estus petinta ilin de ni. *Adtunk volna neked könyvet, ha kértél volna tőlünk.* A társalgási nyelvben összevont (egyszerűsített) alakok is előfordulnak: rakontintus, donintus, petintus.

8. **ÚJBÓL, ISMÉT, VISSZA.** Képzője: **re-**. Rememori *visszaemlékezni*, reorganizi *újraszervezni*, reveni *visszajönni*, redoni *visszaadni*, resendi *visszaküldeni*, resaniĝi *meggyógyulni*.

9. **A VOLT, AZ EGYKORI. EKS-**. Eksedzino *a volt feleség*, eksministro *egykori miniszter*, ekksamklasano *egykori osztálytárs*, eksklubano *a volt klubtárs*.

10. **SZÉT-. DIS-**. Ilyen szavakban használatos: disiri *szétszéledni*, dissendi *szétküldeni*, disbabili *elhíresztelni*, disigi *szétválasztani*, disbati *szétverni*, distranci *szétvágni*; dise *szerteszét*.

11. **IDŐJÁRÁS.** Az ezzel kapcsolatos igéket személyes névmás nélkül használjuk: pluvas *esik*, neĝas *havazik*, hajlas *jégeső esik*, blovas *fúj a szél*, tondras *dörög az ég*, fulmas *villámlik*, frostas *fagy*.

12. **RÖVIDÜLÉS.** Az eszperantóban nem állhat egymás mellett a kötőszó és a kötőszói szerepű szó (vonatkozó névmás). A *hogy mikor*, *hogy kivel*, *hogy hol* szerkezetből a *hogy* kötőszó kiesik: Mi ne scias, kiam ni renkontiĝos. *Nem tudom*, (hogy) *mikor találkozunk*. Mi ne scias, kie li estas nun. *Nem tudom*, (hogy) *hol van most*.

13. **KÖSZÖNŐM. SZÍVESEN.** A dankon, koran dankon válaszadó szava: ne dankinde (köszönésre nem méltó). Ha valaki valamire megkér, és *szívesen* megteesszük, a válasz: volonte.

*****

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

*****

I. RESPONDU LA DEMANDOJN! VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

1. Kion helpis al vi via najbaro?

2. Kiujn mangaĝojn kuiras (fritas, bakas, rostas) via patrino (edzino)?

3. Por kio vi vivas?

4. Kial oni devas mangi legomojn kaj fruktojn?

5. Kion devas fari malsanulo hejme?
6. Kion vi farus hejme, se vi estus malsana?
7. Kia estos la vetero morgaŭ?
8. Ĉu ni povus ekskursi morgaŭ? Kial?
9. Kiuj estas viaj ŝatokupoj (hobioj)?

II. TRADUKU LA KUNTEKSTOJN! POSTE RESPONDU LA DEMANDOJN!
--

F) ĈU VI KONAS TIUN RABISTON?

Barbara: Mi informas vin, ke en la strato atakis min nekonata junulo kaj rabis min. Neniu helpis al mi defendi min. Neniu venis kun mi kiel atestanto. Tiu rabisto prenis de mi dekmil forintojn – ili estis en mia saketo, krome li rabis miajn brakhorloĝon, oran ringon kaj orajn orependaĵojn (orelringojn). Li havis pistolon.

Detektivo: Kie okazis tio?

Barbara: Antaŭ la ĉefkonstruaĵo de la urba universitato.

Detektivo: Kiel aspektis la rabisto?

Barbara: Li estis ege malalta, eble li havis 20-23 jarojn. Li estis forta, dika, ĉirkaŭ 160 centimetrojn alta, 90 kilogramojn peza. Tiam li surhavis grizan sportveston kaj blankajn sportŝuojn. Cetere li estis brunulo kun grandaj brunaj okuloj. Li havis longajn lipharojn kaj barbon. Antaŭ ol li atakis min, li fumis cigaredon.

.....

1. Kie kaj kiu atakis vin?
2. Kion la rabisto prenis de vi?
3. Kiel aspektis la rabisto?

G) ĈU VI POVUS HELPI AL MI?

Petro: Halo! Ĉi tie parolas Petro. Saluton, Anita!

Anita: Saluton! Kiel vi fartas?

Petro: Tio estas tre aktuala demando. Mi estas malsana. Mi havas 38-an gradan febron. Mi havas gripon, nazkataron, anginon. Mi tudas kaj havas vomemon. Mi havas eĉ kapturniĝon. Mi estas treege laca, kaj mi devas kuŝi multe. Mi prenas diversajn medikamentojn. Mi havas al vi peton. Versajne vi scias, ke miaj gepatroj laboris en la Usono du jarojn. Ili venos (reflugos) morgaŭ. Bedaŭrinde mi ne povos akcepti ilin en la aerodromo (flugkampoj, aviadkampoj, flughavenoj).

Anita: Se ili alvenos matene, tiam mi povus helpi al vi. Sed mi ne konas ilin. Kiel ili aspektas? (Kiaj ili estas? Bonvolu priskribi ilin!)

Petro: Ili alvenos morgaŭ matene je la oka horo. Mia patrino estas 45 jara, eleganta, ŝi vestiĝas laŭmode. Ŝi estas 170 centimetrojn alta. Ŝi estas blondulino, kaj eble ŝi portas siajn ŝatatan (favoratan, preferatan) rozkoloran tajlorkostumon kaj grizan surtuton. Mia patro havas 50 jarojn. Li estas brunulo. Li estas 180 centimetrojn alta kaj portas okulvitrojn, grizan ĉapelon, nigrajn pantalonon kaj ŝuojn. Bedaŭrinde li fumas tre multe.

Anita: Mi tre ĝojas, ke mi povos helpi al vi. Resaniĝu rapide!

Petro: Dankon por via helpo kaj via bondeziro. Ĝis reaŭdo!

.....

1. Ĉu Petro estas malsana?
2. Ĉu liaj gepatroj helpas al li? Kial ne?
3. Kiel aspektas liaj gepatroj?
4. Kiu atendas ilin en la flughaveno? Kial?

A)

–Szervusz, Péter!

– Szia, Anna!

– Bocsáss meg; hogy zavarlak. Van egy nagy problémám, amit csak te tudsz megoldani. Tegnap megbetegedett édesanyám. Láza van, náthás és nagyon fáradt. Főztem neki ebédet, de nincs étvágya.

– Igyon sok teát, egyen sok vitamint! Volt már orvosnál?

– Nem. Délután három körül jön az orvos. Sajnos nekem be kell mennem az egyetemre. Kérlek, hogy fél kettőkor gyere el hozzánk, várd meg az orvost, aztán a gyógyszerertárból (apoteko) hozd ki a gyógyszereket. Megcsinálod?

– Persze.

– Nagyon köszönöm. Szia.

B)

– Nagyon örülök, hogy találkoztunk. Most jövök a menzáról (ebédlőből). Sajnos nem tudtam megebédelni, mert sem a leves, sem a disznósült nem ízlett (gusti).

– Nekem nincs ilyen problémám. Én mindent megeszek.

– Új szakácsnőnk van, és mindent fűszerek nélkül főz, süt. Tegnap például virslit (kolbaseto) adtak, de jellegtelen (senkarakter) íze volt.

– Szerintem a fűszeres ételek károsak az egészségre (malutila por). Tudom, hogy két hónapja nem dohányzol (fumi), nem iszol. Magyaros ételeket nem szabad (estas malpermesite) enned. Én a disznóhúsnál jobban kedvelem a főzelékeket, a paradi-

csomlevest és a gyümölcsöket. A zöldségfélék és a gyümölcsök sok vasat, magnéziumot és kalciumot tartalmaznak (enhavi).

C)

– Tudod, milyen idő lesz holnap?

– Hallgattam a rádiót. Az időjárás-jelentés (veterprognozo) szerint holnap esni fog. Csak 15 fok várható, valószínűleg jégeső is lesz. Villámlik és dörög majd az ég. Maradjunk itthon, ne kiránduljunk!

IV. TRADUKU EN ESPERANTON!

1. Ne érts félre, de én rangon aluli házasságot kötöttem. 2. Holnapután magyarórán Erika fog felelni? 3. Nem, mert Erika beteg, és helyette Klára oldja meg a feladatokat (solvi taskojn). 4. Molnár tanárnő beteg. Nem tudod, hogy ki helyettesíti? 5. A parkban sok sétáló embert láttam. 6. Amikor megérkeztem, láttam, hogy a szobában Péter levelet ír. 7. Amikor megérkezett, látta, hogy Anna levelet írt. 8. Amikor hazaértem, láttam, hogy édesanyám főzéshez készülődik (majd főzni fog). 9. A fiam osztályfőnöke szerint Péter jól tanul. 10. A szüleim takarékosak, szorgalmasak, intelligensek, okosak, vidámak, segítőkészek és kedvesek. 11. A polgármester sokáig nézte a játszótéren játszó gyerekeket. 12. A klubvezető szerint holnap jó idő lesz. 13. Nem gondolod, hogy holnap segíthetnél? 14. Nagyon hálás vagyok, mert segítettél megoldani a problémámat. 15. A kutyánk nagyon tanulékony. 16. Szeretnék veled levelezni különböző témákról. 17. Írnék neked levelet, ha lenne szabadidőm. 18. Írtam volna levelet, ha lett volna időm. 19. Szeretnék megismerkedni veled. 20. Add vissza a könyvem! 21. Visszajöttek már a szüleid? 22. Meglátogattak a volt osztálytársaim. Nagyon sokat beszélgettünk az egykori iskolánkról. 23. Ötven levelet küldtem szét az ismerőseimnek. 24. Holnap havazni fog. 25. Ha jégeső esne, akkor is kirándulnánk a hegyekbe. 26. Szeretném, ha eljönnél hozzánk.

V. ELEKTU LA GUSTAJN SOLVOJN!

- 108

9. Petro preferas verdan teon ..... nigra kafo.

A) ol

B) al

C) el

D) -ul

10. La naĝejo estas plena ..... naĝantoj.

A) da

B) de

C) per

D) kun

VI. PRISKRIEU LA BILDETON!

IX. ENSKRIBU LA NECESAJN VORTOJNI IRJA BE A SZÜKSÉGES SZAVAKAT! LERNU ILINI TANULJA MEG!

geni (T)
miskompreni (T)
solvi (T)
malfunkcii
akvokrano
akvomuntisto
proksimume
metiisto
anstataŭ
volonte
ŝlosilo kulcs
la afero estas
afero
kuiristo
stranga
sen
porcio
kvazaŭ
fritita
rostita
vélemény
szakácművészet
tetszeni
mert
főzelék
paradicsomleves
hasznos
szervezet
vas
magnézium
kalcium
lernejestro
tuta
mondo
scivolema
laborema
megbetegedni
influenza
nátha
torokgyulladás
láz
orvos
gyógyszer
egyetérténi
visszaadni
porti (T)
baldaŭ
kunteksto, teksto
fini (T)
tio ne gravas
resaniĝi
ekslaboristo
rememori
nebulo
disiri
grado
nubo
pluvás
negas

televidkroniko
hajlas
tondras
frostas
elbusiĝi
reen
perpiede
piedo(j)
proksima
anstataŭi
sen
hálátlan
álmatlan
sendolora
senlaborulo
haki (T)
hakisto
-estro
lernejestro
klubestro
urbestro
klasestro
policestro
sparema
gratenita
lernema
helpema
dankema
-us
estus -inta
reorganizi (T)
reveni
resendi (T)
ekssamklasano
eksministro
eksklubano
dis-
disbabili (T)
dissendi (T)
dependi (de)
disbati (T)
koni (T)
rabi (T)
ataki (T)
defendi (T)
atesti (T)
atestanto
preni (T)
saketo
oro
ringo
orelpendaĵo
orelringo
pistoło
okazi
sportvesto
sportŝuoj
brunulo
szem

nagyon-nagyon
repŭlni
saketo
repŭlŭtér
öltözködni
divat szerint
kedvelt
szeműveg
kalap
gyógyszertár
virslí
jellegtelen
dohányozni, füstölni
tilos
brakhorloĝo karóra
rangon aluli házasság
ŝatata
favorata
preferata

JÁTÉKOS SZAVAK

ártó - arto művészet
baki - baki sütni
bántó - banto csokor
fakó - fako fiók
óra - ora aranyos
pala - pala sápadt
ringó - ringo gyűrű
putri - putri rothadni
rikoltó - rikolto aratás
paca - paca békés
tűró - turo torony
kampó - kampo mező
bordó - bordo part
korpa - korpa testi
ronda - ronda kerek
tinta - tinta csörgő
fali - fali elesni
mankó - manko hiány
okuló - okulo szem
monda - monda világi
tempó - tempo idő
maró - maro tenger
meló - melo borz
bankó - banko bank
dió - dio isten
garbó - garbo kéve
kapó - kapo fej
lárma - larma könnyes

vomemo hányinger
butiko, vendejo, magazeno
kepturniĝo szédülés
tusi köhögni

*****
DEK-UNUA LECIONO ***** TIZENEGYEDIK LECKE
*****

Biztonság és biztosítás. György gazember? Képleírás. Árrendelés. Valóban elveszett a bőrönd? Az autóbuszjegyről és a késésről. A határozatlanság kifejezése: AJN. Előképző: FI-. Utóképzők: -END, -ID, -CJ, -NJ. Előljárószó: MALGRAŮ. Egyszeres tagadás. Táblázati szavak.

A) SENDANGERO KAJ ASEKURO

– Saluton, sinjoro. Ni interkonsentis, ke mi alvenos hodiaŭ je la kvina. Estu kia ajn (1) vetero, mi venas precize. Malgraŭ (2) la pluvo mi havas bonan humoron. Mi estas asecura agento Stefano Erdei.

ellenére **MALGRAŮ**

– Saluton. Mi tre ĝojas. Mi volus asekuri miajn loĝejon, dependajn konstruaĵojn kaj dombestojn.

bár-, akár- **AJN**

– En la nomo de nia asecura asocio mi proponas al vi nian obligacion „Hejmo kaj korto”. Ĝia kosto dependas de la terenoj de via loĝejo kaj aliaj konstruaĵoj.

– Mia loĝejo estas 78 kvadratometro. Ĝi estas tute nova. Mi havas 100 kvadratometrojn bovinejon, kokinejon kaj porkejon.

utód **-ID**

– Kiujn dombestojn vi havas? Ĉu ankaŭ ili estas asekurendaj? (3)

– Jes. Mi havas tri ŝafojn, tri ŝafidojn (4), du virbovojn (taŭrojn), kvin bovinojn, unu kokon, dudek tri kokinojn, tridek kokidojn (4), du ĉevalidojn, kvar porkidojn, du hundojn, du katojn, dudek kolombojn, unu kapridon, tridek anasojn, dek anserojn, du meleagridojn, unu pavon, dudek du kuniklojn, unu azenon kaj unu mulon.

– Mi gratulas vin. Vi havas ege riĉan bienon. Mi asekuros vian loĝejon kaj aliajn konstruaĵojn kontraŭ naturfortoj (pluvego, blovego, hajlo, fulmobato, terotremo, inundo). Krome: vi kaj viaj familianoj havos asekuron kontraŭ akcidento en la tuta teritorio de nia urbo.

– Bone. Ĉu vi povus diri la pagendan (3) sumon?

– Neniu (5) povus diri tuj. Mi devas kalkuli. Estas pagendaj por la loĝejo 12 330, por la dependaj konstruaĵoj 8 900 kaj por la dombestoj... 17 900 forintoj, do entute 39 100 forintoj.

– Tio estas multekosta. (kara).

-andó, -endó

– Se vi pagos la prezon por la tuta jaro, ni donos

- END

rabaton je 10 procentoj. Tiam vi devos pagi nur 35 190 forintojn.

B) ĈU GEORGO ESTAS FIVIRO?

Filo: – Saluton, mia panjo (6)! Kiam ni iros skii?

Patrino: – Post kelkaj minutoj. Ni devas atendi vian paĉjon. (6) Krome mi ne scias, kiel ofte iras la skilifto.

erkölcsi megvetés

Filo: – Oni ne devas atendi multe. Ĝi iradas po dek minutoj.

FI-

Patrino: – Jen (8) venas via paĉjo! Estu salutata, Peĉjo! Finfine vi aperis.

Patro: – Ne maltrankviliĝu, mia Enjo! Ankaŭ vi vidis, ke mi renkontiĝis kun tiu malŝatata Georgo (Geĉjo), kiun ankaŭ vi malestimas. Ĉu hieraŭ ne vi diris, ke li estas fiviro? (7)

Patrino: – Nun mi ne havas tempon filozofii.

~~NJ~~

becézés

~~ĈJ~~

Filo: – Dumvoje mi dezirus manĝeti ion. (5)

nő

férfi

Patro: – Proksime estas malgrandaj restoracioj kaj bufedoj. Estas granda sortimento. Vi povos manĝi eĉ gratenitan porkaĵon kun terpomaĵo, kolbasetojn, ovaĵon, diversajn supojn. Mi proponas trinki varmajn trinkaĵojn: teon, kafon, lakton kun kafo aŭ kakaon.

Filo: – Paĉjo! Vi estas sensaciulo. Sed mi ne scias, kion signifas la vorto „fiviro”?

Patro: – Ankoraŭ vi ne devas scii tion!

Filo: – Mi scias, ke sovaĝbestoj estas foko, pelikano, hieno, kameleono, krokodilo, elefanto, zebro, kangurao, hipopotamo, leono, rosmaro, ŝakalo, ĝiraf, tigro, serpento, leporo, leopardo, simio, kamelo, urso, lupo, vulpo ktp. Birdoj estas cikonio, hirundo, pasero, fazano, papago, fiŝo. Ne, fiŝo ne estas birdo. Sed kiu birdo estas „fiviro”?

Patro: – Tio ne gravas. Ni ekiru!

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

1. **BÁR-, AKÁR.** Az ajn szócskát bármelyik táblázati szó után kitehetjük: kiu ajn *bárki, akárki*, Ĉio ajn *báirmi, akáirmi*, ia ajn *bármilyen, akármilyen*. Önállóan: ajna *bármilyen, akármilyen, tetszés szerinti*, ajnulo *egy bizonyos személy*, sinjoro ajnulo *X úr*.

2. **ELLENÉRE. MALGRAŬ.** Malgraŭ la malbona vetero *a rossz idő ellenére*, malgraŭ mia volo *akaratom ellenére*, malgraŭ tio, ke... *annak ellenére, hogy...*

3. **ELVÉGZ-END-Ŭ.** A kötelezően elvégz-end-ŭ cselekvés képzője: -end. Legenda *olvasandó*, skribenda *írandó*, asekrenda *biztosítandó*, sekvenda *követendő*.

4. **UTÓD.** Képzője: -id. Ĥafido *bárány*, fiŝido *halivadék*, bovido *borjú*, kokido *csibe*, ĉevalido *kiscsikó*, hundo *kutyakölyök*, elefanto *elefántbébi*.

5. **TÁBLÁZATI SZAVAK.** a) Eddig már számos egyszerű névmási szót tanultunk meg: kiu, kio, kia, kiel, kiom, tio, tiu, ĉio, ĉiu stb. Teljes rendszerük a jegyzet utolsó oldalán található. A függőleges oszlopokban azonosak a szótövek: I- (határozatlanság), KI- (kérdés), TI- (rámutatás), ĈI- (összesítés), NENI- (tagadás). A vízszintes sorokban található végződések: -u (személy), -o (tárgy), -a (minőség, tulajdonság), -e (hely), -am (idő), -al (ok), -el (mód), -om (mennyiség), -es (birtoklás). b) A neniu jelentése: *senki*. Az eszperantó nyelvben csak egyszeres tagadás van: Neniu povos tion fari. *Senki sem tudja ezt megcsinálni*. Nenion mi volas diri. *Semmit sem akarok mondani*. Nenie mi vidis lin. *Sehol sem láttam őt*.

Megjegyzés. A táblázati szavakat a maguk logikája szerint kell megtanulnunk. 1. Ha szinte „lefényképezzük” a táblázatot, akkor vizuálisan bármikor képesek leszünk felidézni és a megfelelő szót „kiemelni”. 2. Kis papírlapok egyik oldalára a táblázati szavak eszperantó, a másikra a magyar jelentését írjuk fel. Keverjük össze, majd egymás után rakjuk le a lapokat, és mondjuk a szó magyar vagy eszperantó jelentését.

6. **BECÉZÉS.** a) Férfiak: -ĉj. Onklo – oĉjo *bácsi, bácsika*, Petro – Peĉjo *Péter, Peti*, patro – paĉjo *apa, apuka*, Paŭlo – Paŭĉjo *Pál, Palika*. b) Nők: -nj. Patrino – panjo *anya, anyuka*, Eva – Enjo *Éva, Évike*, onklino – onjo *néni, nénike*, Maria – Manjo *Mária, Marika*. Zamenhof az első szótaghoz kapcsolta a képzőket. Napjainkban inkább a személynevek nemzeti nyelvű alakjait használják.

7. **ERKÖLCSI MEGVETÉS.** Ha valakit vagy valamit a belső tulajdonságai alapján megvetünk, a fi-képzőt használjuk: homo – fihomo *ember, gazember*, virino – fivirino *nő, erkölcstelen nőszemély*, libro – filibro *könyv, erkölcstelen könyv*, fiherbo *gaz, gyom*.

8. **ÍME ITT VAN.** A ĉi tie statikus (álló) helyzetben, a jen mozgásban, határozott rámutatáskor használatos.

*****

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

*****

I. RESPONDU LA DEMANDOJN! VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

1. Kion vi ^Aĉetis en la vendejo hieraŭ posttagmeze?
2. Kie vi studas (laboras)?
3. Diru la titolon de via plej ^Aŝatata (favorata) romano!
4. Kiam estas via nomtago?
5. Per kio kombas frizisto?
6. Kiel vi opinias pri via malnova amiko, kiu sidis apud vi en la unua klaso de gimnazio?
7. Kie vi somerumos sekvontjare?
8. Kun kiu vi somerumis pasintjare?
9. Kial vi (mal)^Aŝatas viajn najbarojn?
10. Kion vi faras somere ^Aĝenerale?
11. Kien vi iros post la studhoroj de Esperanto?
12. De kiu vi ricevis donacon okaze de via naski^Aĝtago?
13. Kiel oni nomas tiun homon, kiu gvidas lernejon?
14. Kion vi helpas al viaj gepatroj (edzo, edzino)?

15. Kion vi faras vintre dum via libera tempo?
16. Kiujn varojn oni povas aĉeti en grandaj vendejoj?
17. El kiuj objektoj konsistas mangilaro?
18. Kiujn plantojn (kreskaĵojn) vi povas nomi Esperante?
19. Kiujn sovaĝbestojn kaj dombestojn vi konas?
20. Je kioma horo vi enlitigas?
21. Je kioma horo vi ellitigas?
22. Kion vi montrus al via eksterlanda amiko en via urbo?
23. Kial vi hejmen iras ĉiutage?
24. Mi estas 178 centimetrojn alta. Kiom alta vi estas?
25. Kion faras via patrino en la kuirejo?

Nyelcadik javított kiadás

© Dr. Salga Attila

Minden jog fenntartva. A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oktató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

II. DIRU KAJ SKRIBU ESPERANTE!

A)

bárki, akárki, akármi, akármilyen, X úr, akaratom ellenére, annak
ellenére, hogy... olvasandó, írandó, biztosítandó, követendő, bárány,
halivadék, borjú, csibe, kiscsikó, kutyakölyök, elefántbébi, bácsika,
Peti, apuka, Palika, anyuka, Évike, nénike, gazember, bárhol,

B)

szellőztetni, cselekvés, víztartály, nagyság, magasság,
nagyszülők, ellenség, váróterem, adakozó, édesíteni, szorgalom,
klubtag, munkaeszköz, íróeszközkészlet, festmény, apuka,
anyuka, futni, kocogni, rohanni, folyó, folyam, patak, Évike,
dicséretre méltó, cseresznyefa, Ausztria, szépülni, elcsúnyítani,
erdő, evőeszköz, evőeszközkészlet, cipész, ehető, fiatalember,

C)

valamikor, hogyan, mint, mindannyi, mindenkié, senki, valahány,
mikor, miért, mindig, semmilyen, valahol, semennyi, kié, azé,
melyik, az az... mindenki, mindannyi, valamiképpen, semmiképpen,
mennyi, akkor, olyan, úgy, mindenütt, milyen, valamiért, semmiért, azé

III. ELEKTU LA ĜUSTAJN SOLVOJN!

1. Petro, Ladislao, Karlo, Paŭlo, Emeriko kaj Henriko iras .....

A) po kvar	B) duoble
C) po du	D) trio

2. Mi havas 43....

A) jaro	B) jara
C) jaroj	D) jarojn

3. Mi.... amiko diris, ke je la du.... li vizitos min.

A) ...-n ...n	B) ... -o ...-o
C) ...-a ...-a	D) ...-an ...-on

4. Oni havas .... du piedoj po kvin fingro...
- A) sur ...-jn   B) sur ... -n
C) en ... -jn   D) en ... -j
5. Karlo estas ..... forta ..... Jozefo.
- A) pli – al   B) pli – ol
C) plej – el   D) plej – de
6. Venas apetito..... la mangado.
- A) dum   B) inter
C) sub   D) el
7. Margareta respondis ..... bone, ... Johano.
- A) tion – kion   B) tie – kie
C) tiel – kiel   D) tia – kia
8. Helena promenas ..... la domo ..... la ĝardeno.
- A) kun – ĝis   B) sur – al
C) per – ĝis   D) de – al
9. La libro ..... Paŭlo estas ..... Petro.
- A) al – per   B) de – ĉe
C) per – de   D) pro – al
10. Mia panjo, ... vi venos al ni?
- A) en kiu horo   B) en kioma horo
C) je kioma horo   D) je la kioma horo
11. La leonoj en la cirko .... la programon.
- A) komencis   B) komenciĝis
C) komencigas   D) komencigis
12. Herberto petas kajeron, ... li povu skribi.
- A) por ke   B) pro ke
C) per ke   D) al ke
13. Tri .... tri faras naŭ.
- A) foje   B) -oble
C) per   D) -oblo
14. Mi havas ....
- A) multe da libera tempo   B) multajn liberajn tempojn
C) multe libera tempo   D) multan liberan tempon
15. La kasistino de banko laboras ... kalkulmaŝino.
- A) en   B) per
C) kun   D) sur

16. Kvin.... kvin faras dudek kvin.

- A) foje
- B) -obla
- C) per
- D) -oble

17. La oficistoj skribas ne .... kraĵono, sed ... plumo.

- A) per
- B) kun
- C) por
- D) je

18. Mi petas kilogramon .....

- A) da porkviandon
- B) da porkviando
- C) de porkviando
- D) de porkviandon

19. Mi dankas ... la nigra kafo.

- A) vi – por
- B) vin – por
- C) al vi – pro
- D) vin – pri

20. Tomaso havas tri ....

- A) malgrandaj filoj
- B) malgranda filo
- B) malgrandajn filon
- D) malgrandajn filojn

21. Tiu paperaĵo estas tiel blanka, ... la muroj de nia ĉambro.

- A) ol
- B) kiel
- C) pri
- D) tia

22. Mi staras ... alta arbo.

- A) dum
- B) sub
- C) pri
- D) por

23. Mia amiko estas .... ministro.

- A) ek-
- B) -em
- C) re-
- D) eks-

24. Mia patrino estas labor ...

- A) -ema
- B) -ita
- C) -et
- D) -ata

25. ... vi manĝas, ... vi satigas.
 A) ĵus pli – de pli
 B) ĵu pli – des pli
 C) ĵus pli – des pli
 D) ĵu pli – de pli
26. ... Petro morgaŭ mi legos la libron.
 A) ankaŭ
 B) ankoraŭ
 C) anstataŭ
 D) ege
27. Petro manĝas .... sia patrino.
 A) kun
 B) per
 C) al
 D) la
28. La pomoj kreskas sur ....
 A) pomejo
 B) pomujoj
 C) pomfolio
 D) repomo
29. La patrino estis ... la tagmanĝon, kiam la patro alvenis.
 A) kuiranta
 B) kuirota
 C) kuirita
 D) kuirata
30. Morgaŭ mi estos .... la tutan tagon.
 A) laborita
 B) laborota
 C) laboranta
 D) laborata
31. Paŭlo preferas manĝi ..... trinki.
 A) ol
 B) al
 C) el
 D) il
32. Petro preferas verdan teon ... nigra kafo.
 A) ol
 B) al
 C) el
 D) -ul
33. La naĝejo estas plena ... naĝantoj.
 A) da
 B) de
 C) per
 D) kun
34. Ŝi petis, ke ĵaŭde mi ne .... ŝin.
 A) veki
 B) vekigu
 C) veku
 D) vekos
35. Mia filino estas tre labor...
 A) -ema
 B) -enda
 C) -inda
 D) -onta
36. Mia pa....o tre ŝatas labori.
 A) -ĉj
 B) -ul
 C) -aĵ
 D) -et

Nyolcadik javított kiadás

© Dr. Salga Attila

Minden jog fenntartva. A jegyzet és annak oldalai nem fénymásolhatók. Tanításra csak a szerző külön engedélyével lehet felhasználni. A fentiek be nem tartása miatti jogi következményeket az oktató tanárnak és a nyelviskolának kell vállalnia. Ha Ön nem zöld színű, kemény borítójú példányt kapott a tanfolyamon, illegálisan terjesztett jegyzetet használ. Az összetűzött vagy össze nem tűzött, spirálozott példány is ennek bizonyítéka.

IV. AZ ALÁBBI KÉPEK KÖZÜL VÁlasszon ki egyet. Engedje el a fantáziáját! Bonvólú fantázi! Ahol lehet, használja fel az alábbi mintákat és a kiemelt szempontokat.

Tiu ĉi fotiĵo (foto) estas el nia familia fotoalbumo. Mi fotografis ĝin somere (vintre, aŭtune, printempe) en 1999, kiam mi somerumis (kiam mi laboris en..., kiam vizitis min mia amiko, kiam mi vizitis Germanion).

MALDEKSTRE staras du homoj. Ili estas miaj amikoj. Jen estas Petro. Li laboras... Li estas 25 jara. (Li havas 25 jarojn.) Li estas alta, maldika... En libera tempo ĝenerale li naĝas, kuras, futbalas, lernas anglan lingvon. Lia edzino... La alia

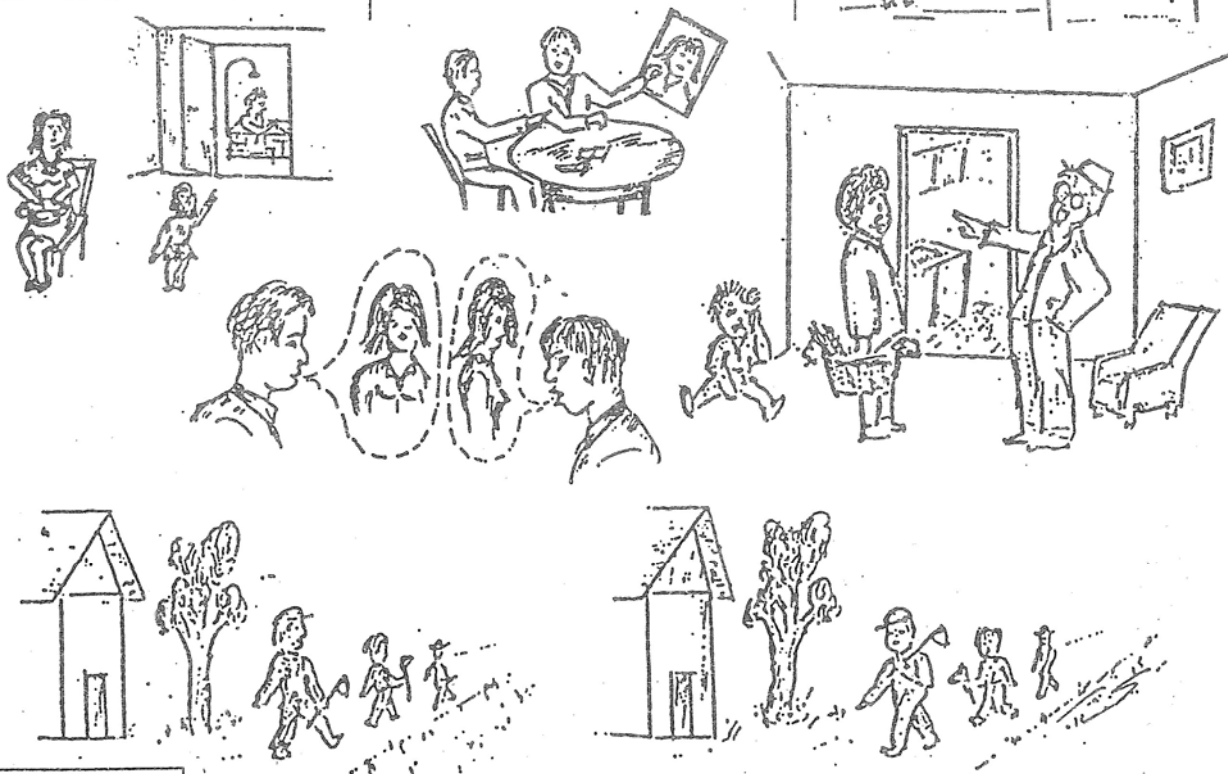
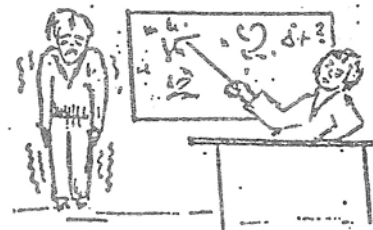
persono estas Aleksandro. Li volas esti instruisto. Li studas en Debrecena Universitato. Li studas matematikon, komputteknikon, pedagogion, la anglan lingvon.

DEKSTRE staras du fraŭliroj. Ili estas bonaj amikinoj. Ili estas altaj, simpatiaj, blondaj (brunharaj). Kiam mi vizitis Germanion, mi renkontiĝis kun ili en urbo Drezden, kaj tie ni interkonatiĝis. Ili studis en matematika fakso de pedagogia instituto en Drezden.

ANTAŬE estas videblaj kelkaj floroj (multaj geknaboj, kiuj pilkludas...

MALANTAŬE videblas altaj montoj (du grandaj fabrikoj aŭ uzinoj).

CENTRE de la foto troviĝas alta konstruaĵo (belega rivereto, staras mia amiko kun sia edzino). Tio estas hotelo, en ĝi estas multaj ĉambroj. Tie oni povas tranokti malmultekoste.

C) MENDO DE VAROJ

- Halo! Saluton. Mi nomiĝas Johano Erdei. Ĉu tio estas la magazeno „Plaza”?
- Jes. Kion vi deziras, sinjoro?
- Bonvolu diri al mi, ĉu vi portas varojn hejmen?
- Kompreneble (nature).
- Mi pensas, ke tio dependas de la sumo de la fakturo (de la kvanto de varoj).
- Vere. Vi devas aĉeti varojn ĉe ni minimume por 8000 forintoj.
- Bone. Mi ripetos mian nomon. Mi estas Johano Erdei. Mia adreso estas: Debrecen, strato Varga, numero 17. Mia telefonnumero estas 345-678. Mi mendas 5 litrojn da oleo, 5 skatolojn da butero „Petra”, 5 botelojn da ruĝa vino „Egri Bikavér”, 2 kilogramojn da salamo, 10 kilogramojn da pano kaj 150 pecojn da bulkoj (kornbulkoj).
- Ĉio estos en ordo. Mia kolego aperos ĉe vi je la unua horo. Ĝis la reaŭdo!
- Koran dankon. Ĝis la reaŭdo!

-
1. Ĉu el la magazeno „Plaza” oni portas hejmen varojn? Kiujn varojn?
  2. De kio dependas la hejmenporto de varoj?
-

D) ĈU LA VALIZO PERDIĜIS VERE?

- Saluton, fraŭlino! Mi alflugis el Berlino je la unua horo. Mi atendis mian valizon (kofron) tre longe, sed ĝi ne alvenis.
- En la nomo de nia flugkompanio mi petas vian pardonon. Tuj mi ordonos, por ke miaj kolegoj serĉu ĝin. Diru vian nomon! Kie vi loĝas?

- Mi estas Ede Végh. Mi loĝas en Hotelo Eŭropo. La numero de mia ĉambro estas 345.
- Mi informos vin per telefono. Se ni ne trovos vian valizon, tiam ni povos doni kompensagon nur post monato. Ni kalkulos la tempon ekde la konfirmo de perdo.
-

1. Kiam kaj el kiu urbo alvenis Ede?
  2. Kion li ne trovis?
  3. Kion diris al li la fraŭlino en la aerodromo?
  4. Pri kio ŝi informis lin?
-

E) PRI AŬTOBUSBILETOJ KAJ MALFRUIĜO

Karlo: – Saluton, Petro! Vi laboras en nia urbo jam du semajnojn. Kiel vi fartas? Ĉu ĉio estas en ordo? Kia novaĵo estas nun en via patrujo, Germanio?

Petro: – Saluton, Karlo! Kiom da demandoj! Nun mi estas tre malĝoja, ĉar hieraŭ kontrolisto punis min, kiam mi veturis en aŭtobuso al mia amiko.

Karlo: – Ĉu vi ne havis bileton?

Petro: – Ne, ĉar mi ne sciis, kie oni vendas biletojn.

Karlo: – Volonte mi estus doninta al vi biletojn. Vi povas aĉeti ilin en magazenoj, eĉ ĉe la ŝoforo. Poste vi devas perfori la bileton. Aĉetu monatan bileton (abonbileton)!

Petro: – Nun jam mi scias. Mi havas dek biletojn. Mi aĉetis ilin antaŭ kelkaj minutoj ĉe surstrata vendisto.

Karlo: – Ankaŭ mi rakontos al vi, kio okazis al mi hodiaŭ matene. Mi malfruis dek minutojn.

Mi kaj la pordisto interparolis jene:

Karlo: – Pardonu min, mi malfruis, ĉar mi devis solvi mian grandan problemon. Mi devis akompani (veturigi) mian filon al la lernejo, ĉar malsaniĝis mia edzino.

Pordisto: – Mi komprenas vian problemon, tamen mi devas informi nian ĉefon pri via malfruigo.

Karlo: – Bonvolu ne fari tion! Vi konas min bone. Mi malfruigas neniam. Tio estis eksterordinara situacio.

Pordisto: – Bone. Tio estu via unua kaj la lasta malfruigo!

---

1. Kial Petro ne aĉetis autobusbiletojn?

2. Kie li povas aĉeti autobusbiletojn?

3. Kial punis lin la kontrolisto?

4. Kial malfruigas Karlo?

5. Kion diris al li la pordisto ?

VI. TRADUKU EN ESPERANTON!

1. Meg tudnád oldani egy problémámat? 2. Tegnap este, amikor a tévét néztem, a fiam éppen újságot olvasott. 3. Megkérdeztem, hogy megcsinálta-e már a házi feladatát matematikából. 4. Természetesen azt válaszolta, hogy igen. 5. Sohasem mondtam neked, hogy nyaralni megyünk a Balatonra. 6. Valahol, valamikor már találkoztunk. 7. Bárki mondta neked, felejtsd el! Sehol sem találtam őt. 8. Jobb későn, mint soha. 9. Senki (nenies) véleményét nem fogadom el vakon (blinde). 10. Sohasem láttam Péter fiát. 11. Valahogyan meg kell találnom a házát. 12. Szüleim ebben a házban laktak a második világháborúig. 13. Milyen könyv ez? Ez egy

érdekes könyv. *(Ha melléknévvel kérdezünk, melléknévvel válaszolunk. A KIU kérdésre a könyv címe a válasz.)* 14. Melyik (milyen) könyv ez? Ez a könyv az Egri csillagok. 15. Mindenütt kerestelek. 16. Jó emberek mindenhol vannak. 17. Az eszperantisták mindenhol találnak barátokat. 18. Mindent megteszek érted. Érted? 19. Miért tanulsz eszperantóul? 20. Egyszerű, logikus, nemzetközi nyelv, és szükséges a diplomámhoz. 21. Nem haragudnék, ha megmondtad volna, hogy nem tudsz eljönni. 22. Lefordítanám a szöveget, de nincs szabadidőm. 23. Minden jót kívánok neked. 24. Mennyi almát akarsz? 25. Az összeset. 26. Nem tudok annyit, amennyit te. 27. Akinek a zsebe üres, annak az élete szomorú. 28. A fiúk megvárták volna Klárát, ha lett volna idejük. 29. Bárhogyan lesz, meg kell látogatnom Péteréket. 30. Tetszett nekem, ahogyan elmesélted az életed. 31. János erkölcstelen könyveket olvas. 32. Ott megy Éva volt férje. 33. A rossz idő ellenére holnap kirándulunk. 34. Bocsánat, tudna segíteni nekem? 35. Kérem, ne tájékoztassa a főnököt arról, hogy elkéstem. 36. A házhoz szállítás a megvásárolt áruk összegétől függ. 37. Hozzanak nekem két üveg bort, két kiló kenyeret, három doboz margarint és egy kiló cukrot. 38. Bármilyen az idő, pontosan érkezem. 39. Mitől függ a lakásbiztosítás díja? 40. A díj a lakás nagyságától függ. 41. Milyen háziállataitok vannak? 42. Vannak tyúkjaink. 43. Ezen kívül van négy disznók, két kutyánk, két macskánk, egy pulykánk, öt házinyulunk, négy libánk, két lovunk, három csikónk, két tehenünk és két borjúnk. 44. Az ön lakása biztosítva lesz felhőszakadás, árvíz, vihar, jégeső, villámcsapás és földrengés esetére (ellen). 45. Néhány perc múlva indulunk síelni. 46. Szeretnék enni egy rántott (gratenita) szeletet krumplival. 47. Én főtt kolbászt kérek. 48. Íme néhány vadállat: rozmár, sakál, teve, farkas, róka, majom, tigris, elefánt, krokodil.

IX. LERNU SEKVAJN VORTOJN! TANULJA MEG A KÖVETKEZŐ SZAVAKAT!

sendanĝero biztonság asekuro biztosítás interkonsenti megegyezni gratenita rántott kia ajn bármilyen malgraŭ ellenére humoro kedv agente ügynök ĝoji (pri) örülni asekuri (T) biztosítani dornbesto háziállat kvadratmetro négyzetméter tute egészen, teljesen porkejo disznóól asekurenda biztosítandó -end -andó, -endő ŝafo birka ŝafido bárány virbovo (taŭro) bika bovino tehén koko kakas kokido kiscsirke ĉevalido csikó porkido kismalac kolombo galamb kapro kecske anaso kacsa ansero liba meleagro pulyka pavo páva kuniklo házinyúl azeno szamár mulo öszvér bieno gazdaság blovego vihar hajlo jégeső fulmobato villámcsapás terotremo földrengés inundo árvíz pluvego felhőszakadás rabato kedvezmény fiviro gazember panjo anyuka paĉjo apuka	skilifto sliift finfine végül is aperi megjelenni filozofii filozofálni dumvoje útközben vojo út bufedo büfé sortimento választék hipopotamo víziló serpento kígyó leporo mezei nyúl simio majom kamelo teve urso medve lupo farkas vulpo róka cikonio gólya hirundo fecske pasero veréb fazano fácán fiŝo hal neforgesebla felejtethetlen kio ajn bármi, akármí kia ajn bármilyen, akármilyen skribenda írandó asekurenda biztosítandó sekveda követendő -ĉj férfi becézése -nj nő becézése fi- erkölcssten titolo (könyv-, újság-) cím kombi (T) fésűlni frizisto fodrász opinii (pri) vélekedni najbaro szomszéd sovaĝbesto vadállat enlitiĝi lefeküdni elitiĝi felkelni lito ágyn iam valamikor porkviando (nyers) disznóhús uzino üzem tranokti éjszakázni mendi (T) rendelni	nordo észak sudo dél, travivaĝo élmény okcidento nyugat oriento kelet fakturo számla kvanto mennyiség oleo olaj skatolo doboz botelo palack peco darab bulko zsemle ordo rend hejmenporto házhoz szállítás valizo bőrönd perdi (T) elveszíteni flugkompanio légitársaság ordoni rendelkezeni serĉi (T) keresni kompensago kártérítés konfirmi (T) igazolni aerodromo repülőtér malfruiĝi elkésni kontrolisto ellenőr puni (T) megbüntetni vendi (T) árusítani volonte szívesen bileto jegy perfori (T) kilyukasztani pordisto kapus, portás akompani (T) elkísérni ĉefo főnök eksterordinara rendkívüli nenie sehol neniu senki neniom semennyi neniam sohasem ĉie mindenhol ĉio minden ĉiom valamennyi, összes kornobulko kifli okazi al történni vkivel monata bileto bérlet gvidi (T) vezetni
---	---	--

kunveno összejövetel, gyűlés

Mi ŝatas rigardi fotoalbumojn, ĉar la fotoj rememorigas min pri niaj somerumadoj ĉe la Balatono, pri niaj eksterlandaj amikoj. Tiam ni estis tre feliĉaj. Ripozi estas pli agrable ol labori. Estu kia ajn vetero, la somero estas mia plej ŝatata sezono. Trinku bieron, manĝu glaciaĵon – tio estas eksterordinara afero. Labori en la ĝardeno, kiam la suno brilas – ankaŭ tio estas neforge-sebla travivaĵo.

*****
DEK-DUA LECIONO ***** TIZENKETTEDIK LECKE
*****

Debrecenről. Mi történt tegnap? Munkát keresek. A vacak fényképezőgép és az idegenvezető. A garázs-építésről. Pincér úr. Baleset. A pénztárnál. Fővárosunkról, Budapestről. Hivatásomról és a sportról. Lakást cseréltem. Boldogtalan vagyok. Előképző: RETRO-. FOR-. Utóképzők: -ISM, -ER, ING, -AC. Előjárások: TRA, TRANS, SUPER.

A) PRI LA URBO DEBRECEN

Debrecen estas la dua plej granda urbo en Hungario. Ĝi havas ĉirkaŭ 230 mil loĝantojn. Ĝi estas la „ĉefurbo” de la hungara stepo Hortobágy, kiu situas en la orienta parto de nia lando, laŭ fluo de rivero Tibisko.

Ni retrorigardu (1) iomete! La urbo ricevis urban titolon en 1361. Reformacio (ĝi komenciĝis en 1536) por multaj jardekoj determinis la evoluon de la urbo. Debrecen havis elstaran rolon en la liberigbatalo 1848-49 – ĝi estis la ĉefurbo de nia lando, kaj la registaro mem sub gvido de Ludoviko Kossuth transloĝiĝis ĉi tien. Tiun saman rolon ĝi havis dum kelkaj monatoj en 1944 kaj 1945. **hátra, vissza** **RETRO-**

Ĝiaj vidindaĵoj estas: Granda Preĝejo, Kalvinana Kolegio, urbodomo, Muzeo Déry, Katedralo Sankta Anna, Hotelo Ora Virbovo (Taŭro), strando, banejo, Granda Arbaro. Tie oni povas ripozi: promeni, legi, interparoli, boati, bani sin, rigardi bestojn en zoologia ĝardeno. Tie kaj en aliaj lokoj de la urbo estas kelkaj skulptaĵoj de verkistoj, kiuj naskiĝis aŭ loĝis en nia urbo, ekzemple Endre Ady, Mihály Csokonai Vitéz, János Arany, Sándor Petőfi, Árpád Tóth.

En la Granda Arbaro troviĝas impoza ĉefkonstruaĵo de la Debrecena Universitato. Oni konstruis ĝin en 1933 en novbaroka stilo. Komence de la 2000-a jaro tri universitatoj, kelkaj altlemejoj unuiĝis, kaj ili havas komunan nomon: Debrecena Universitato. En ĝi estas diversaj fakultatoj: ekonomika, filologiscienca, naturscienca, jura, medicina, agrokultura kaj pedagogia. Ĝi estas la plej granda universitato en nia lando, kie studas pli ol 20 mil studentoj.

B) KIO OKAZIS HIERAŬ?

Hieraŭ mi foriris (2) al mia laborejo je la sepa kaj duono. Mi pensis pri tio, kia estas la kapitalismo (3). Iam mi pensis, ke la kapitalismo signifas riĉecon kaj sendanĝeron. Bedaŭrinde tio ne estas vera. Mi vidas, ke la kapitalismo ne por ĉiuj donas egalajn rajtojn por entrepreni, havi monon. Ekzemple mi havas nur monerojn (4).

– Bonan tagon, sinjoro! Bonvolu montri vian legitimilon! – diris policano.

– Bedaŭrinde mi ne havas ĝin.

– Kial vi ne havas ĝin? Tio ne povas esti. Vi devas kunporti vian legitimilon.

– La afero estas, ke ĝi perdiĝis antaŭ tri semajnoj.

– Kie vi perdis ĝin? **-ISM** -izmus

– Bedaŭrinde mi ne scias. **-ER** alkotóresz

– Kial vi ne havas novan legitimilon? **FOR-** tova, el-

– Ĉar mi ne havis tempon viziti urbodomon. Mi laboris multe. Dume mortis mia patro, naskiĝis mia fileto, rompiĝis mia piedo. Jen estas mia kondukrajtigilo.

C) MI SERĈAS LABORON

– Mia nomo estas Ladislao Hegedŭs. Mi legis la hodiaŭan ĵurnalon, kaj tie mi trovis vian anonceton. Via entrepreno serĉas interpretiston de la germana lingvo.

– Jes, ni havas fabrikon (firmaon) en urbo Berlin, kie laboras hungaraj konstruistoj. Interpretisto devas helpi ilian laboron. Kial vi dezirus labori en Germanio?

– En Berlino loĝas miaj geonkloj. (Tie loĝas miaj bonaj geamikoj; tie laboras la fianĉino de mia filo.) **át, keresztül** **TRA**

– Bonvolu rakonti kelkajn vortojn pri vi. **túl, túlra (T)** **TRANS**

– Dek jarojn mi laboris en gimnazio kiel profesoro de la germana kaj angla lingvoj. Du jarojn mi laboris en turisma oficejo kiel turistgvidanto (ĉiĉerono). Mia edziĝo laboras

en gimnazio kiel profesorino. En mia libera tempo ni ŝatas ekskursi al la ĉirkaŭaĵo. Versajne ankaŭ vi konas la herbejon ekster nia urbo. Iru rekten en la strato Gellért, poste iru tra (5) la placo Tócskert. Trans (6) la rivereto loĝas mia amiko, kiu...

– Dankon. Sufiĉas. Bonvolu montri viajn dokumentojn!

D) FOTOAPARATAĈO KAJ ĈIĈERONO.

– Kara Ludoviko! Mi havas grandan problemon, kiun vi povus solvi. Ĉu posttagmeze niaj grupanoj havos liberan tempon? **-AĈ** vacak, silány, ócska

– Jes, tiam mi dezirus promenadi en la urbocentro.

-ING tartó

– Ĉu vi povus helpi al mi? Volonte mi akompanus vin. Mi havas fotoaparaton, kaj mi devos viziti fotomagazenon. Tie mi ŝanĝigos mian filmon.

– Bone. Volonte mi helpos al vi. Ni ekiru je la dua kaj duono. Ĉu vi havas sufiĉe da mono? Mi proponas ŝanĝi ne nur vian filmon, sed eĉ vian fotoaparataĉon. (7).

– Vi pravas, sed mi promesis al mia edzino aĉeti arĝentan aŭ oran kandelington (8).

– Anstataŭ kandelingo aĉetu arĝentan ringon, tiel vi ŝparos monon, kaj vi povos aĉeti novan fotoaparaton.

SUPER

fölött, fölé (T)

– Tio estas bona ideo. Miaj familianoj estos tre feliĉaj, kiam ili ekvidos la novan fotoaparaton. Rigardu la ĉielon super (9) la turo de tiu preĝejo! Ĝi estas eksterordinare blua. Nepre mi eternigos tiun belan! Tiu ekskurso devas esti memorinda! Imagu, ke post dudek jaroj mi rakontos pri miaj belegaj, neforgeseblaj impresoj al miaj nepoj! For tiu ĉi fotoaparataĉo! Vivu la nova kaj moderna aparato!

– Laŭ mia opinio vi estas modernulo.

– Dankon por la komplimento.

– Tio ne estas komplimento, sed estas vero (fakto).

E) PRI NIA ĈEFURBO, BUDAPEŝTO

Budaĉpeŝto estas la ĉefurbo de Hungario. Ĝi estas la plej granda urbo en nia lando. Tie loĝas pli ol du milionoj da loĝantoj. Ĝi konsistas el du partoj: Peŝt kaj Buda. Ili unuiĝis en 1872. Tra la ĉefurbo trafluas la Danubo. Super ĝi estas ok pontoj. La plej famaj estas la pontoj Elizabeta, Margit, Ĉenponto kaj Árpád. Du el ok pontoj estas nur por vagonara trafiko.

Ĝiaj vidindaĵoj estas: tri metroolinioj, Parlamentejo, Fiŝkaptista bastiono, fortikaĵo, Fortikaĵ-monto, monteto Gellért, fortikaĵo Vajdahunyad, diversaj muzeoj (ekzemple: Hungara Nacia Galerio, Nacia Muzeo, Belarta Muzeo, Artindustria Muzeo, Agrokultura Muzeo), Aquincum (ruinurbo el la romia imperio). La urbo estis koloniejo jam antaŭ dumil jaroj.

En la eleganta strato Váci oni povas aĉeti, se oni havas multe da mono. Cetere oni ŝatas tie nur promenadi.

La tiel nomata Interurba Preĝejo reprezentas kvin diversajn arkitekturajn epokojn: barokan, gotikan, romanikan, turkan kaj renesancan. El la turka epoko, kiu daŭris 150 jarojn, restis nur kelkaj banejoj kaj la turka memoraĵo, tombokapelo de Gül Baba (Patro de Rozoj).

Sur la monteto Gellért troviĝas ronda fortikaĵo, Citadelo; ĝi estis konstruita de Habsburgoj post 1849, por de tie bombardigi la urbon, se ĝi ribelus kontraŭ la subpremo.

La Jarmila Monumento troviĝas en la Placo de Herooj. Ĝi estis konstruita okaze de miljara ekzistado de Hungario en 1896.

Se oni deziras amuziĝi, oni povas viziti teatrojn, kinejojn, cirkon, la Gajan Parkon kaj la Zooparkon.

F) PRI MIA PROFESIO KAJ LA SPORTO

Mi estas profesoro pri korpokulturo. Mi tre ŝatas sporti. Mi igas miajn studentojn sporti. Oni diras: en sana korpo estas sana animo. Ili gimnastikas ĉiumatene, kaj ili estas freŝaj dum la tuta tago. Tio signifas, ke la sporto aktivigas nin, kaj ni povas labori pli multe, vivi pli sane kaj gaje. Kiuj sportas regule, tiuj vivas pli longe. Miaj studentoj ŝatas gimnastiki, korbopilki, manpilki.

Sportbranĉoj estas: kuro, kuro je cent metroj, kuro je mil kvincent metroj, obstaklokuro, altosalto, longosalto, stangosalto, triobla salto, ĵeto per globo, ĵeto per martelo, ĵeto per disko, bokso, skermo, futbalo, manpilkado, korbopilkado, flugpilkado, skiado, glitkurado, gimnastiko, hokeo, biciklado, remo, lukto, naĝo, teniso, tabloteniso ktp.

Oni diras, ke en sana korpo estas sana animo. Ne forgesu tion.

G) MI ŜANGĜIS LOĜEJON

A: Saluton! Mi aŭdis, ke vi ŝangĝis loĝejon. Via nova loĝejo troviĝas en la tria distrikto.

B: Vere, sed mia loĝejo estas malnova. Ĝi estis konstruita antaŭ 20 jaroj. Mia edzo kaj mi devos voki diversajn entreprenistojn (specialistojn) por plenumi fakajn laborojn. Laŭ mia opinio murfarbisto devos tapeti du ĉambrojn kaj la antaŭĉambron. Li devos farbi ĉiujn fenestrokadrojn kaj pordojn. Oni devos pargeti niajn ĉambrojn, kahelizi nian banĉambron kaj malgrandan parton de la muro ĉe la vazlavujo (lavkuvo).

A: Verŝajne tio kostos multe.

B: Bedaŭrinde. Je granda feliĉo ni ricevis du milionojn da forintoj de nia partner-ŝangĝinto. Tiu sumo sufiĉos por la renovigo de la tuta loĝejo.

A: Kie vi loĝas nun?

B: Nun ni loĝas ĉe miaj bogepatroj. Pardonu, mi devas rapidiĝi. Ĝis revido!

H) MI ESTAS MALFELIĈA

A: Bonan tagon! Ĉu tiu loko estas libera?

B: Jes, bonvolu sidiĝi. Kien vi veturas?

A: Mi veturas al mia filo, kiu studas en la Miŝkolca Universitato. Li studas komputteknikon. Post la ŝtatekzameno li eklaboros ĉe kompanio kun limigita respondeco (k.l.r.).

B: Eble vi estas tre kontenta kaj feliĉa.

A: Ne, ĉar mia vivo estas malĝoja. Mi volis, ke mia filo iĝu kuracisto. Li finis naturkuracajn kursojn, li ŝatas zorgi pri malsanuloj, malfortuloj, tamen li iĝos komputprogramisto. En nia vilaĝo loĝas belega, ĉarma, riĉa fraŭlino – ŝi estas la filino de nia vilaĝestro –, tamen mia filo ne volas geedziĝi kun ŝi (edzinigi al si ŝin). Mi totumas ĉiusemajne, sed mi ne gajnas. Mia filino vojaĝos al Germanio por tri monatoj. Ŝi estas interpretistino. Neniam mi havas liberan tempon, ĉar mi vizitadas miajn parencojn. Mi devas diri al ili: kion ili faru, kion ili kuiru, fritu, rostu, baku, kiam ili aĉetu novan loĝejon. Ĉiutage de frua mateno ĝis malfrua vespero mia edzo laboras en nia ĝardeno, kaj li ne volas konversaciadi kun mi. Do mi havas treege multege da problemoj! Ekdoloras min mia kapo. Mi havas kaptumiĝon.

B: Pardonu! Mi havas vomemon. Mi devas eliri el la kupeo.

A: Restu ankoraŭ por kelkaj minutoj. Mi dezirus rakonti al vi, ke...

GRAMATIKO KAJ STILISTIKO

1. **HÁTRA(FELÉ), VISSZA.** A retro- előképző viszonylag kevés szóban fordul elő: *retroiri visszafelé menni, retroaktiva visszaható (hatályú), retroaktiveco visszaható erő (jelleg), retrokuplo visszakapcsolás, retrospegulo visszapillantó tükör, retrospektiva (a múltba) visszatekintő.*

2. **EL-, TÁVOL.** A for- előképzővel használatos szó: *fordirekti elirányítani, forigi eltávolítani, foriri elmenni, forflui elfolyani, forflugi elrepülni, foreco távollét, forĵetaĵo hulladék; for de tie el innen, fora távoli, fore távol, messze.*

3. **-ISM, -IZMUS.** 1. Tan vagy rendszer hirdetője (híve) alapján létrejött eszmerendszer: *marksismo marxizmus, mahometanismo mohamedán vallás, kristanismo kereszténység; 2. valamely eszme tana vagy rendszere: spiritismo spiritizmus, kapitalismo kapitalizmus, komunismo kommunizmus; 3. szokás: alkoholismo alkoholizmus.*

4. **APRÓ RÉSZ, ALKATÓRÉSZ. -ER.** Pano, panero – *kenyér, kenyérmorzsa, sablo, sablero – homok, homokszem, ligno, lignero – (tűzi)fa, faszilánk, polvo, polvo – por, porszem, programo, programero – műsor, műsorszám, akvo, akvero – víz, vízcsepp, mono, monero – pénz, aprópénz.*

5. **ÁT, KERESZTÜL. TRA.** Ni iras tra la ponto. *A hídon (át) megyünk. Iru tra la placo! Menj át a téren! Tra unu orelo ĝi eniras, tra dua ĝi eliras. Az egyik fülén bemegy, a másikon kimegy. Ili promenis tra la tuta nokto. Egész éjszaka sétáltak. Előképzőként: trakonekti átkapcsolni, trairi átmenni (ni trairas la ponton – átmegyünk a hídon), trairejo átkelőhely.*

6. **TÚL, TÚLRA (T). TRANS.** a) Alanyesettel: Ili loĝas trans la montoj. *A hegyeken túl laknak. Ni veturis trans la Alpoj. Átmentünk az Alpokon. b) Tárgyesettel: Li ĵetis la pilkon trans la muron. A falon túlra dobta a labdát. Li vojaĝis trans la maron. Tengeren túlra utazott. Előképzőként: transigi áttenni, transformi átalakítani.*

7. **ROSSZ, GYENGE MINŐSÉGŰ, VACAK. -AĈ.** Ĉevalaĉo gebe, domaĉo viskó, virinaĉo némbor, perszóna, rigardaĉi bambán nézni, petaĉi kunyerálni; aĉa rossz, hitvány, vacak, aĉaĵo silány holmi, vacakság, aĉiĝi rosszabbodni.

8. **TARTÓ. -ING.** A tárgynak csak egy része van benne: *kandelingo gyertyatartó, glavingo kardhüvely, plumingo tollszár, fingringo gyűszű, pendingo akasztó.*

9. **FÖLÖTT, FÖLÉ (T). SUPER.** a) Alanyesettel **fölött:** Super ni estas steloj. *Fölöttünk csillagok vannak. Super ni loĝas la familio Erdei. Fölöttünk lakik az Erdei család. (Egyes szavakban: supereco felsőbbbségi érzés, superemo fölényesség, felsőbbbség, superi felülmúlni, superulo felettes, supernatura természetfeletti, superforto túlerő, superflui túlfolyani. b) Tárgyesettel (hová? kien? kérdésre): fölé: Mi metas la libron super la kajeron. A könyvet a füzet fölé teszem.*

Baldaŭ mi finas lerni tiun libron. Mi studis la lecionojn kaj la gramatikaĵojn tre diligente, tamen mi pensas, ke mi ne scias ĉion, mi ne povas rememori precize diversajn regulojn. Mi devas lerni kaj ripeti pli diligente. Mi volus havi novajn sukcesojn en la lernado de E.

*****

EKZERCOJ --- GYAKORLATOK

*****

I. RESPONDU LA DEMANDOJN! VÁLASZOLJON A KÉRDÉSEKRE!

A) PRI LA URBO DEBRECEN

1. Kiom da loĝantoj estas en urbo Debrecen?
2. Kie situas la stepo Hortobágy?
3. Kiam Debrecen ricevis la urban titolon?
4. Kiam Debrecen estis la ĉefurbo de nia lando?
5. Kiuj vidindaĵoj de Debrecen estas rigardindaj?
6. Kion oni povas fari en la Granda Arbaro?

*****

B) KIO OKAZIS HIERAŬ?

1. Pri kio pensadis nia heroo?
2. Kial li ne havis legitimilon?
3. Ĉu tiu historio ŝajnas vera?

C) MI SERĈAS LABORON

1. Kien kaj por kio iris Ladislao?
2. Kial Ladislao dezirus labori en Berlin kiel interpretisto?
3. Kion li rakontis pri li mem?

*****

D) FOTOAPARATAĈO KAJ ĈĈERONO

1. Ĉu la ĉĉerono akompanis Ludovikon? Kial?
2. Kion Ludoviko deziris aĉeti al sia edzino?
3. Kion proponis aĉeti la ĉĉerono?
4. Kial Ludoviko volus aĉeti novan fotoaparaton?

II. DIRU KAJ SKRIBU ESPERANTE!

visszafelé   menni,   visszapillantó   tükör,   elirányítani,   eltávolítani,
elmenni,   elfolyni,   távoli,   távol,   messze,   kereszténység,
kenyérmorzsa,   homokszem,   faszilánk,   porszem,   műsorszám,
vízcsepp,   átjáró,   felsőbbség,   felülmúlni,   felettes,   természetfeletti,
viskó,   perszóna,   bambán nézni,   kunyerálni,   gyertyatartó, tollszár,   akasztó,
A hídon (át) megyünk.   Egész éjszaka sétáltak.   A hegyeken túl laknak.
Átmentünk az Alpokon.   A falon túlra dobta a labdát.   Tengeren túlra utazott.
Fölöttünk csillagok vannak.   Fölöttünk lakik az Erdei család.   Menj át az utcán!

I) KONSTRUIGO DE GARAĜO

- Saluton, sinjoro! Mia najbaro diris, ke vi volus konstruigi garaĝon. El kiu materialo?
- Saluton, sinjoro masonisto! Mi dezirus konstruigi mian garaĝon el brikoj.
- Se vi dezirus konstruigi garaĝon dek-kvin kvadratmetran, vi devos aĉeti minimume kvinmil brikojn, cementon, estingitan kalkon kaj sablon.
- Bone. Sed la afero estas tre urĝa. Ĉu vi povus fini ĝin dum du semajnoj?
- Tio ne eblas. Miaj kolegoj estas okupataj. Ili laboras multe. Ni povus komenci la laboron nur post du monatoj.
- Tio ne konvenas al mi. Kiom ĝi kostus?
- Ducent mil forintojn.
- Mi povus pagi al vi duoble pli multe, se vi konstruus mian garaĝon ĝis la 10-a de la sekvonta monato.
- Bone. Ni interkonsentis.

-
1. Kiel vi opinias pri la konstruigonto de la garaĝo?
  2. Kiel vi opinias pri la masonisto?
  3. Ĉu vi konstruus tiun garaĝon al alia persono por ducent mil forintoj? Kial?
-

J) PRI LA PIGRA KELNERO

- Sinjoro kelnero! Mi gustumis tiun buljonon, kaj mi diras sincere, ke ĝi estas senkaraktera, sengusta, sensala kaj malvarma. Bonvolu ŝanĝi mian supon!
- Mi finis mian laboron antaŭ kvin minutoj. Mi ne povas tion fari.

– Vi respondis tre malĝentile. En tiu ĉi restoraciejo vi estas sole kelnero. Se vi ne ŝanĝos mian supon, kaj ne portos al mi varman, veran buljonon, mi iros plendi al via ĉefo.

– Pardonu min. Tuj mi portos alian buljonon.

---

1. Kiel vi opinias pri la kelnero?

2. Kion vi farus, se vi estus gasto en tiu restoracio?

K) AKCIDENTO

– Halo! Saluton! Mia nomo estas Karlo Nagy.

– Saluton! Ĉi tie parolas la deĵoranto de la urba ambulanca stacio.

– Mi informas vin pri akcidento. Du aŭtoj karambolis antaŭ du minutoj. Tiu akcidento okazis ĉe la angulo de stratoj Rákóczi kaj Petőfi.

– Ĉu estas vunditoj?

– Jes, triope. Du el ili tre sangas. Mia amiko, kun kiu mi promenis, estas kuracisto.

Nun li donas al ili la unuan helpon.

– Ĉu ili estas en mortdangero (vividangero)?

– Bedaŭrinde mi ne povas diri.

– Tuj mi sendos ambulancan veturilon. Bonvolu ripeti vian nomon!

– Mi estas Karlo Nagy. Tuj mi reiros al la vunditoj. Eble ankaŭ mi povos helpi al mia amiko, kiu estas kuracisto.

– Dankon por la informoj. Se eblas, bonvolu resti... Ĝis la reaŭdo!

---

1. Imagu, ke vi vidis akcidenton. Bonvolu priskribi ĝin. Kio okazis?

2. Kion oni (ne) devas fari, por ke ne karambolu?

L) ĈE LA KASO

– Mi volus aĉeti bileton por la morgaŭa vespera prezentado. Ĉu vi havas biletojn?

– Jes, mi havas multajn biletojn.

– Mi petas bileton en la sesan vicon centren.

– Vi devas pagi 1600 forintojn.

– Mi vidas, ke vi vendas koncertbiletojn de fama angla ensemblo. La koncerto estos post kelkaj tagoj, la 15-an, kaj vi havas tre multajn biletojn. Ĉu oni ne interesiĝas pri tiu koncerto?

– Bedaŭrinde ne, ĉar samtempe en nia urbo estos tri aliaj grandaj aranĝoj.

1. Kial vi (ne) ŝatas viziti koncertojn, teatron, kinejon?

2. Kion vi faras anstataŭe?

IV. SKRIBU PO DU FRAZOJN PER SEKVAJ PREPOZICIOJ! KIE EBLAS UZU AKUZATIVON! ĜUSTIGU KĈE DU MONDATOT A KĈVETKEZĈ ELĈLJĀRĈSZAVAKKAL! AHOL LEHET, HASZNĀLJON TĀRGYESETET! (HOVĀ? – KIEN?)

PER

MALANTAŬ

AL

ANSTATAŬ

ANTAŬ

APUD

ĈE

ĈIRKAŬ

DA

DE

DUM

EKSTER

EL

EN

ĜIS

INTER

JE

KONTRAŬ

KROM

KUN

LAŬ

MALGRAŬ

POR

PRO

POST

PRETER

PRI

SEN

PO

SUB

SUPER

SUR

TRA

TRANS

V. SKRIBU PO TRI VORTOJN PER SEKVAJ PREFIKSOJ KAJ SUFIKSOJ!

DIS-

EK-

EKS-

FI-

FOR-

GE-

MAL-

MIS-

PRA-

RE-

RETRO-

-AC

-AD

-AJ

-AN

-AR

-CJ

-EBL

-EC

-EG

-EJ

-EM

-END

-ER

ESTR

-ET

-ID

-IG

-IG

-IL

-IN

-IND

-ING

-IST

-NJ

-UL

-UM

-ISM

-OP

-OBL

-ON

-UJ

FONTOS KIFEJEZÉSEK ÉS MONDATOK

1. Bonvolu ripeti! Kérem, ismételje meg!
2. Kiel oni diras Esperante (hungare) la vorton „zizelo” (ürge)? Hogyan mondják eszperantóul (magyarul) „ürge” („zizelo”)?
3. Bedaŭrinde mi ne povas rememori la vorton „zizelo” (ürge). Sajnos nem jut eszembe az „ürge” szó.
4. Tio estas bona ideo. Ez jó ötlet.
5. Laŭ mia opinio véleményem szerint, laŭ mi szerintem, mi pensas, ke... gondolom, hoky..., Mi supozas, ke... Feltételezem, hoky...
6. Koran dankon por viaj informoj. Köszönöm az információkat.
7. Tie estas amaso da homoj. Sok ember van ott.
8. En libera tempo mi ŝatas rigardi televidprogramojn, aŭskulti radion, legi gazetojn pri diversaj temoj (ekzemple pri naturo, historio, biologio, familiaj aferoj, politiko ktp.). Szabadidőmben szeretek tévét nézni, rádiót hallgatni, újságot olvasni különböző témákról (például természetről, történelemről, biológiáról, családi dolgokról, politikáról stb.).
9. Mi deziras al vi ĉion bonan. Minden jót kívánok neked.
10. Mi preferas gratenitan porkaĵon al patkuko kun kazeo. Jobban szeretem a rántott húst, mint a túrós palacsintát.
11. Mi estas tre dankema. Nagyon hálás vagyok.
12. Mi havas grandan problemon, kiun vi povus solvi. Van egy nagy problémám, amit meg tudnál oldani.
13. Ĉu mi povus helpi al vi? Segíthetnék neked?
14. Oni vivas ne por manĝi, sed oni manĝas por vivi. Nem azért élünk, hogy együnk, hanem eszünk, hogy éljünk.
15. Mi estas je via dispono. Rendelkezésére állok.
16. Tio ne gravas. Nem fontos (nem lényeges, nem baj).
17. Tio estas eksterordinara situacio. Ez rendkívüli helyzet.
18. Dankon por la komplimento. Köszönöm a bókot.
19. Tio ne estas komplimento, sed estas vero. Ez nem bók, hanem ez az igazság.
20. Tio sufiĉas. Ennyi elég. Ĉio estas en ordo. Minden rendben van.
21. Resaniĝu rapide! Gyógyulj meg gyorsan!
22. Koran dankon por via helpo. Nagyon köszönöm a segítségét.
23. Kion vi proponas? Mit ajánl?
24. Mi invitas vin por vespermanĝi. Meghívlak vacsorára.
25. Mi devas labori multe en mia laborejo. Sokat kell dolgoznom a munkahelyemen.
26. Mia laboro estas interesa, sed laciga. A munkám érdekes, de fárasztó.
27. Esperanto estas facila, interesa kaj simpla lingvo. Az eszperantó könnyű, érdekes és egyszerű nyelv.
28. Kiel oni diras Esperante? Hogyan mondják eszperantóul?
29. Kiom jara vi estas? Kiom da jaroj vi havas? Kiom aĝa vi estas? Hány éves vagy? Mi estas 23 jara. (Mi havas 23 jarojn.)
30. Kiam vi naskiĝis? Mikor született?
31. Mi naskiĝis la 6-an de oktobro 1972. 1972. október 6-án születtem.
32. Miaj gepatroj estas junaj, simpatiaj, saĝaj, altaj, laboremaj, inteligentaj kaj modernaj. A szüleim fiatalok, szimpatikusak, magasak, szorgalmasak, intelligensek és modernek.
33. Tiu urbo estas tiel bela, kiel fabelo. Ez a város meseszép.

34. Mi preferas mangi fruktojn ol trinki alkoholajojn. Jobban szeretem a gyümölcsöt, mint a szeszes italt.
35. En libera tempo mi interparoladas kun miaj geamikoj pri diversaj, interesaj temoj, ekzemple pri niaj samklasanoj, familianoj, politikistoj, sportistoj, aktoroj, kantistoj ktp. Szabadidőmben a barátaimmal különböző érdekes témákról beszélgetek, például az osztálytársainkról, családtagokról, politikusokról, sportolókról, színészekről, énekesekről stb.
36. Mi estas 170 centimetrojn alta kaj 67 kilogramojn peza. 170 centiméter magas és 67 kiló vagyok.
37. Mi dezirus konatigi kun vi. Szeretnék önnel megismerkedni.
38. Mi estas hungar(in)o. Magyar vagyok.
39. Ĉu vi parolas Esperante? Ĉu vi komprenas Esperante? Beszél ön (ért ön) eszperantóul?
40. Permesu prezenti min. Permesu, ke mi prezentu min. Engedje meg, hogy bemutatkozzam.
41. Tio estas mia sekreto. Ez az én titkom.
42. Pardonu! Bocsánat! Pardonu, ke mi ĝenas vin. Bocsánat, hogy zavarom.
43. Mi tre bedaŭras. Nagyon sajnálom.
44. Bedaŭrinde mi ne havas liberan tempon. Sajnos nincs szabadidőm.
45. Jen estas mia legitimilo (pasporto). Íme a személyi igazolványom (az útlevelem).
46. Kiel ĝi kostas? Mennyibe kerül?
47. Kiel vi fartas? Hogy van. Dankon, mi fartas bone. Köszönöm jól vagyok.
48. Bonvolu transdoni miajn salutojn al viaj gepatroj kaj geavoj. Kérem adja át üdvözetemet szüleinek és nagyszüleinek.
49. Vi pravas. Önnek igaza van.
50. Pardonu, ke mi malfruiĝis. Bocsánat, hogy elkéstem.
51. Mi konsentas kun vi. Egyetértek veled.
52. Mi tre ĝojas. Nagyon örülök.
53. Resaniĝu! Gyógyulj meg!
54. Mi gratulas vin okaze de via naskiĝtago. Gratulállok születésnapod alkalmából.
55. Mi eraris. Tévedtem. (Hibáztam.)
56. Laŭ mia horloĝo estas la oka. Az óráam szerint nyolc óra van.
57. Kia estis la vetero hieraŭ? Milyen idő volt tegnap?
58. Kie estas la plej proksima vendejo? Hol van a legközelebbi üzlet?
59. Turnu vin dekstren, poste iru rekten! Forduljon balra, aztán menjen egyenesen!
60. Kiel mi atingos la placon Petőfi? Hogyan jutok el a Petőfi térre?
61. Pardonu, mi miskomprenis vin. Bocsánat, félreértettem önt.
62. Mi estas tre scivola. Nagyon kíváncsi vagyok.
63. Mi tre ĝojas, ke vi alvenis. Nagyon örülök, hogy eljöttél.
64. Mi preferas hungarecajn mangajojn. A magyaros ételeket jobban szeretem.
65. Imagu! Képzeld el!

Az alábbi mondatban legalább 40 eszperantó nyelvtani elem és szó van. Melyek ezek?

TEGNAP ESTE ENCI ADOTT NÉKEM EGY ISTOPIRINT, DE NEM HASZNÁLT.

VII. VORTARETO. LERNU SEKVAJN VORTOJNI! TANULJA MEG A KÖVETKEZŐ SZAVAKAT!

retro vissza-, hátrafelé
for- el-, tova
-ism -izmus
-er részecske
tra át, keresztül
trans túl, túlra (T)
super fölött, fölé (T)
loĝanto lakos
ĉefurbo főváros
stepo puszta
flui folyini
retrorigardi visszatekinteni
elstara kiemelkedő
liberiĝbatalo szabadságharc
registaro kormány
mi mem (saját)magam
gvidi (T) vezetni
transloĝigi átköltözni
sama ugyanaz
preĝejo templom
oro arany
zoologia ĝardeno állatkert
skulptaĵo szobor
verkisto író, költő
verki (T) alkotni
impoza impozáns
ekonomio közgazdaság
natursciencoj természettudo-
mányok
filozofisciencoj bölcsészettu-
dományok
medicino orvostudomány
okazi történni
foriri elmenni
entrepreni vállalkozni
legitimilo személyi igazolvány
policano rendőr
polico rendőrség
morti meghalni
vekiĝi felébredni
anonci (T) hirdetni
interpretisto tolmács
praktiki (T) gyakorolni
turistgvidanto, ĉiĉerono idegen-
vezető
rekte egyenesen
suŝas elegendő, elég
fotoaparato fényképezőgép
fotoaparataĉo vacak fényképe-
zőgép
ŝanĝi (T) cserélni, beváltani
(valutát)
arĝento ezüst
oro arany, firmao cég
kandelingo gyertyatartó
ringo gyűrű
ŝpari (T) takarékoskodni
vivi élni
retrospiegulo visszapiillantó
tükör
retrospektiva a múltba vissza-
tekintő
retrokuplo visszakapcsolás
retroaktiva visszaható (hatályú)

retroaktiveco visszaható erő
forigi (T) eltávolítani
fordirekti (T) elirányítani
foriri elmenni
forflui elfolyini
forflugi elrepülni
foresto távollét
forĵetaĵo hulladék
fora távoli
fore távol, messze
sabio homok
sablero homokszem
ligno (kivágott) fa
lignero forgács
polvo por
polvero porszem
akvero vízcsepp
panero morzsa
trakonjekti (T) átkapcsolni
trairi átmenni
ĵeti (T) dobni
pilko labda
virinaĉo némbér
rigardaĉi bambán nézni
ĉevalaco gebe
domaĉo viskó
aĉa vacak, rossz
plumingo tollszár
fingringo gyűszű
pendingo akasztó
super fölött, fölé (T)
supernatura természetfeletti
superforto túlerő
superflui túlfolyini
superi (T) felülmúlni
superuio felettes
superemo fölényesség
heroo hős
briko téglá, estingita kalko oltott
mész
urĝa sürgős
konveni (al) megfelei
masonisto kőműves
kelnero pincér
gustumi (T) megkóstolni
buljono erőleves
senkarakter a jellegtelen
plendi panaszt tenni
akcidento baleset
ambulanca stacio mentőállo-
más
angulo (utca)sarok
vundito sebesült, sérült
vivdanĝera, mortdanĝera élet-
veszélyes
ambulanca veturilo mentőkocsi
prezentado bemutatás, előadás
(színházban)
projekcio előadás (moziban)
lekcio előadás (egyetemi)
preleĝo előadás (alkalmi)
vico sor, li mem őnmaga
ensemblo együttes
samtempe ugyanakkor

herbo fű, gentila udvarias
herbejo tisztás, rét
sportbranĉo sportág
kuro futás
obstaklokuro akadályfutás
altosalto magasugrás
longosalto távolugrás
stangosalto rúdugrás
triobla salto hármassugrás
ĵeto per globo súlylökés
ĵeto per martelo kalapácsvetés
ĵeto per disko diszkoszvetés
bokso ökölvívás
skermo vívás
futbalo futball
manpilkado kézilabda
korbopilado kosárlabda
flugpilado röplabda
skiado síelés
glikurado korcsolyázás
gimnastiko torna
hokeo jégkorong
biciklado kerékpározás
remo evezés
lukto bírkózás
naĝo úszás
teniso tenisz
tabloteniso asztalitenisz
forĝesi (T) elfelejteni

pigra lusta
tapeto tapéta
tapeti tapétázni
ŝanĝi loĝejon lakást cserélni
fenestrokadro ablakkeret
distrikto kerület
specialisto szakember
murfarbisto szobafestő
voki (T) hívni
kahelo csempe
kahelizi csempézni
pargeto parketta
pargeti (T) parkettázni
vazlavujo, lavvuvo mosogató
ŝtata ekzameno államvizsga
edzinigi (T) al si feleségül venni
geedziĝi kun feleségül venni
naturkuracisto természetgyó-
gyász
naturkuracada kurso termé-
szetgyógyász tanfolyam
doloras min mia kapo fáj a
fejem
vomemo hányinger
kapturniĝo fejfájás
interpretisto tolmács
kompanio kun limigita respondeco
korlátolt felelősségű társaság
(kft.)
brako kar
kondukrajtigilo jogosítvány

AZ EGYSZERŰ SZAVAK TÁBLÁZATA

I-	határozatlanság
KI-	kérdés
TI-	rámutatás
ĈI-	összesítés
NENI-	tagadás

1. Az összetett mondatokban kötőszói szerepben használatos vonatkozó névmások és a kérdő névmások az eszperantóban egybeesnek: KIU ki, aki; KIA milyen, amilyen; KIAM mikor, amikor stb.

2. Tagmondatok kezdetén vonatkozó névmások használatakor a hogy kötőszó elmarad: Mi ne scias, kiam li revenos. Nem tudom, (hogy) mikor jön vissza.

3. Az eszperantóban csak egyszeres tagadás van: Neniu alvenis. Senki sem jött el.

4. A közelre mutató szócska (ĈI) állhat a szó előtt és után is: ĉi tio, tio ĉi, tie ĉi, ĉi tie. A többi rámutatást jelölő szóval a ĈI általában nem használatos.

5. Az AJN szócska a táblázati szavak után kerül: kio ajn bármi, kie ajn bárhol, kia ajn bármilyen, kiu ajn akárki, ĉies ajn akárkié, bárkié stb.

6. Az -U végű szavak nem csak személyekre vonatkozhatnak. Kijelölő szerepük van. Meghatározott tárgyakra és fogalmakra is rámutatnak: TIU libro az a könyv, en TIU domo abban a házban, en KIU tago? melyik napon?, ĈIUtage mindennap.

		1. 2.		3.	
Meghatározott személy (tárgy)	IU valaki	KIU melyik, ki	TIU az az. az a 4.	ĈIU mindenki	NENIU senki
Tárgy	IO valami	KIO mi	TIO az 4.	ĈIO minden	NENIO semmi
Mínőség	IA valamilyen	KIA milyen	TIA olyan	ĈIA mindenféle	NENIA semmilyen
Hely	IE valahol	KIE hol	TIE ott 4.	ĈIE mindenütt	NENIE schol
Idő	IAM valamikor	KIAM mikor	TIAM akkor	ĈIAM mindig	NENIAM soha
Ok	IAL valamiért	KIAL miért	TIAL azért	ĈIAL mindenért	NENIAL semmiért
Mód	IEL valamiképp	KIEL hogyan, mint	TIEL olyan, úgy	ĈIEL mindenképp	NENIEL semmiképp
Mennyiség	IOM valahány	KIOM mennyi	TIOM annyi	ĈIOM mindannyi	NENIOM semennyi
Birtokias	IES valakié	KIES kié	TIES azé	ĈIES mindenkié	NENIES senkié

ENHAVO – TARTALOM

BEVEZETÉS	3	▪	Az én tízparancsolatom	4	▪	ELSŐ LECKE	5	▪	Nyelvtan	8	▪	Gyakorlatok	10	▪	MÁSODIK LECKE	12	▪	Nyelvtan	13	▪	Gyakorlatok	14	▪	HARMADIK LECKE	16	▪	Nyelvtan és stilisztika	18	▪	Gyakorlatok	19	▪	NEGYEDIK LECKE	23	▪	Nyelvtan és stilisztika	27	▪	Gyakorlatok	29	▪	ELSŐ SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT A)	34	▪	ELSŐ SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT B)	36	▪	ÖTÖDIK LECKE	38	▪	Nyelvtan és stilisztika	45	▪	Gyakorlatok	48	▪	HATODIK LECKE. El mia taglibro	51	▪	Nyelvtan és stilisztika	54	▪	Gyakorlatok	56	▪	HETEDIK LECKE. A)	Kion oni faras en urbo Debrecen?	61	▪	B)	Pri urbo Debrecen kaj pri la hungaroj	62	▪	C)	Kial vi malfruiĝis?	62	▪	Nyelvtan és stilisztika	63	▪	Gyakorlatok	64	▪	D)	Mendo de ĉambro en hotelo	66	▪	NYOLCADIK LECKE. A)	Aŭtobiografio	68	▪	B)	Ekskurso	69	▪	Nyelvtan és stilisztika	70	▪	Gyakorlatok	70	▪	C)	La vizo	73	▪	D)	Hungarecaj manĝaĵoj	74	▪	MÁSODIK SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT A)	76	▪	MÁSODIK SZINTFELMÉRŐ DOLGOZAT B)	81	▪	KILENCEDIK LECKE. A)	Kion oni povas fari en libera tempo (libertempo)?	85	▪	B)	Pri nia domo	86	▪	C)	Pri nia ĝardeno	87	▪	Nyelvtan és stilisztika	87	▪	Gyakorlatok	88	▪	D)	Hazarda renkontiĝo	92	▪	E)	Malfunkciis la hejtado	93	▪	F)	Invito al vespermanĝo	94	▪	TI-ZEDIK LECKE. A)	Helpu al mi!	97	▪	B)	Oni vivas ne por manĝi...	98	▪	C)	Interparolado de ĉefo kun sia kolego	98	▪	D)	Pri la morgaŭa vetero	99	▪	E)	En aŭtobuso	100	▪	Nyelvtan és stilisztika	100	▪	Gyakorlatok	103	▪	F)	Ĉu vi konas tiun rabiston?	104	▪	Ĉu vi povus helpi al mi?	105	▪	TIZE-NEGYEDIK LECKE. A)	Sendanĝereco kaj asekuro	111	▪	B)	Ĉu Georgo estas fiviro?	112	▪	Nyelvtan és stilisztika	113	▪	Gyakorlatok	114	▪	C)	Mendo de varoj	121	▪	D)	Ĉu la valizo perdiĝis vere?	121	▪	E)	Pri aŭtobusbiletoj kaj malfruiĝo	122	▪	TIZENKETTEDIK LECKE. A)	Pri la urbo Debrecen	126	▪	B)	Kio okazis hieraŭ?	127	▪	C)	Mi serĉas laboron	127	▪	D)	Fotoaparataĉo kaj ĉiĉerono	128	▪	E)	Pri nia ĉefurbo, Budapeŝto	129	▪	F)	Pri mia profesio kaj la sporto	129	▪	G)	Mi ŝanĝis loĝejon	130	▪	H)	Mi estas malfeliĉa	130	▪	Nyelvtan és stilisztika	131	▪	Gyakorlatok	132	▪	I)	Pri konstruigo de garaĝo	134	▪	J)	Pri la pigra kelnero	134	▪	K)	Akcidento	135	▪	L)	Ĉe la kaso	136	▪	Az egyszerű szavak táblázata	142	▪	Tartalomjegyzék	143
------------------	---	---	------------------------	---	---	-------------------	---	---	----------	---	---	-------------	----	---	----------------------	----	---	----------	----	---	-------------	----	---	-----------------------	----	---	-------------------------	----	---	-------------	----	---	-----------------------	----	---	-------------------------	----	---	-------------	----	---	--------------------------------------	----	---	--------------------------------------	----	---	---------------------	----	---	-------------------------	----	---	-------------	----	---	---------------------------------------	----	---	-------------------------	----	---	-------------	----	---	--------------------------	----------------------------------	----	---	-----------	---------------------------------------	----	---	-----------	---------------------	----	---	-------------------------	----	---	-------------	----	---	-----------	---------------------------	----	---	----------------------------	---------------	----	---	-----------	----------	----	---	-------------------------	----	---	-------------	----	---	-----------	---------	----	---	-----------	---------------------	----	---	---	----	---	---	----	---	-----------------------------	---	----	---	-----------	--------------	----	---	-----------	-----------------	----	---	-------------------------	----	---	-------------	----	---	-----------	--------------------	----	---	-----------	------------------------	----	---	-----------	-----------------------	----	---	---------------------------	--------------	----	---	-----------	---------------------------	----	---	-----------	--------------------------------------	----	---	-----------	-----------------------	----	---	-----------	-------------	-----	---	-------------------------	-----	---	-------------	-----	---	-----------	----------------------------	-----	---	---------------------------------	-----	---	--------------------------------	--------------------------	-----	---	-----------	-------------------------	-----	---	-------------------------	-----	---	-------------	-----	---	-----------	----------------	-----	---	-----------	-----------------------------	-----	---	-----------	----------------------------------	-----	---	--------------------------------	----------------------	-----	---	-----------	--------------------	-----	---	-----------	-------------------	-----	---	-----------	----------------------------	-----	---	-----------	----------------------------	-----	---	-----------	--------------------------------	-----	---	-----------	-------------------	-----	---	-----------	--------------------	-----	---	-------------------------	-----	---	-------------	-----	---	-----------	--------------------------	-----	---	-----------	----------------------	-----	---	-----------	-----------	-----	---	-----------	------------	-----	---	------------------------------	-----	---	-----------------	-----